

DOMBÓVÁR INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA

II. kötet: Integrált Településfejlesztési Stratégia

Projekt azonosító: DDOP-6.2.1/K-13-2014-0002

„Dél-Dunántúli Operatív Program - Fenntartható településfejlesztés
a kis- és középvárosokban – Integrált Településfejlesztési Stratégiák
kidolgozása”

Módosítás

2017. június

Készítette:

Terra Stúdió Kft.

1034 Budapest, Szomolnok u. 14.

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Regionális
Fejlesztési Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Dombóvár Integrált Településfejlesztési Stratégiája

Felülvizsgálat

Készítették:

Dulicz László,
projektvezető

KÉ-K – Közúti építmények tervezése
KÉ-L – Légiközlekedési építmények tervezése
KÉ-HA – Hajózási építmények tervezése
KÉ-VA – Vasúti építmények tervezése

dr. Kukely György,
projektvezető

Rácz Andrea, megyei
koordinátor

Balázsne Nagy-Pál Anna,
településtervező

É/1 01-0574 – Építész vezető tervező
TT/1 01-0574 – Településtervező vezető tervező
TR 01-0574 – Területrendezési tervező
É 01-0630 – Építész tervező
TT 01-0630 – Településtervező

Beleznay Éva,
településtervező

Imecs Anikó,
közlekedés szakági
tervező

TKÖ – Településtervezési közlekedési szakterület
KÉ-VA – Vasúti építmények tervezése
KÉ-K – Közúti építmények tervezése
KÉ-L – Légiközlekedési építmények tervezése
KÉ-HA – Hajózási építmények tervezése

Molnár László,
szakági
tervező

KÖ-T – Közlekedés mérnöki tervező közlekedés
TKÖ – Településtervezési közlekedési szakterület
SZÉM1 – Közlekedési építmények ép. műsz. ellenőre
KÉ-VA – Vasúti építmények tervezése
KÉ-K – Közúti építmények tervezése
KÉ-L – Légiközlekedési építmények tervezése
KÉ-HA – Hajózási építmények tervezése

Varga Zsolt, közlekedés
szakági tervező

Hanczár Zsoltné,
közmű szakági tervező

SZÉM6 - Energetikai építmények szakértése
G-B-18 - Energiagazdálkodás
G - Építmények gépészeti tervezése
GO - Gáz- és olajipari építmények tervezése
EN-HŐ - Hőenergetikai építmények tervezése
G-B-11 - Kazánok, kazántelegek
EN-ME - Megújuló energia építmények tervezése
G-D-33 - Nyomástartó edények, tartályok, csőhál.
TE - Településtervezési energia-közmű szakterület
TH - Településtervezési hírközlési szakterület
TV - Településtervezési vízközmű szakterület

Dulicz László

dr. Kukely György

Rácz Andrea

Balázsne Nagy-Pál Anna

Beleznay Éva

Imecs Anikó

Molnár László

Varga Zsolt

Hanczár Zsoltné

Vincze Attila, zöldfelületi
tájrendezési szakági
tervező
Herczeg Béla,

EN-VI - Villamosenergetikai építmények tervezése
TK/1 01-5089 – Településrendezési zöldfelületi és és
tájrendezési vezető tervező
antiszegregációs szakértő

.....
/aláírás/

Tartalomjegyzék

BEVEZETÉS	8
1 KÖZÉPTÁVÚ CÉLOK, ÉS AZOK ÖSSZEFÜGGÉSEI	10
1.1 DOMBÓVÁR JÖVŐKÉPE	11
1.1.1 Jövőkép	11
1.1.2 Hosszú távú, átfogó célok	11
1.2 A STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉLOK MEGHATÁROZÁSA.....	17
1.2.1 Tematikus célok	18
I. Diverzifikált, fenntartható és biztos gazdaság, a foglalkoztatottak megtartásával és a munkaerőpiac bővítésével	19
II. A helyi társadalom kohéziójának és identitásának erősítése	23
III. Az épített és természeti környezet értékeinek fejlesztése a gazdaságosság figyelembevételével	26
1.2.2 Területi célok	30
Belváros	30
Egyéb, belvárost övező városi területek.....	30
Újdombóvár	31
Kertváros.....	31
Tüske.....	31
Gunaras.....	31
Kakasdomb	32
Szuhay-domb	32
Szőlőhegy.....	32
Mászlony.....	33
Külterületek	33
1.2.3 A tematikus és a területi célok közötti összefüggések bemutatása.....	34
2 A MEGVALÓSÍTÁST SZOLGÁLÓ BEAVATKOZÁSOK	35
2.1 A STRATÉGIAI CÉLOK ES PROJEKTEK ÖSSZEFÜGGÉSEI.....	36
2.1.1 Kulcsprojektek	37
Belváros fejlesztése (K1-AT1)	37
Történeti városrészek fejlesztése (K2).....	39
Kakasdomb (K2-A2)	40
Szuhay-domb és Szigeterdő (K2-A3).....	42

Egészséggazdaság fejlesztései (K3).....	44
Gunaras akcióterület (K3-A4)	44
Kórház és környezete (K3-A5).....	46
2.1.2 Hálózatos programok, projektek	47
Energiahatékonyság (H1).....	47
Városi zöldfelületek, Konda-völgy program (H2).....	49
Közterület-fejlesztés, közlekedésfejlesztés (H3)	51
iDombóvár (H4)	53
Gólyavár (A6)	54
Nyerges-erdő (A7)	55
Perekac (A8).....	56
Mászlony szegregátum (A9)	57
Szigetsor és Vasút szegregátum (A10).....	58
Kakasdomb és Erzsébet utcai szegregációval veszélyeztetett terület (A11).....	60
JAM-csarnok fejlesztése (A12).....	61
Vasútállomás (A13).....	62
Ipari-logisztikai területek (A14)	63
2.2 A FEJLESZTÉSEK ÜTEMEZÉSE	65
2.3 A TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI AKCIÓK ÖSSZEHANGOLT, VÁZLATOS PÉNZÜGYI TERVE.....	65
2.4 A VÁROS VONZÁSKÖRZETÉRE KIHATÁSSAL LÉVŐ FEJLESZTÉSI ELKÉPZELÉSEK (PROJEKTJAVASLATOK).....	75
2.4.1 Célok, fejlesztési javaslatok	75
3 ANTI-SZEGREGÁCIÓS PROGRAM	78
3.1 A TELEPÜLÉS SZEGREGÁTUMAINAK ÉS SZEGREGÁCIÓ ÁLTAL VESZÉLYEZTETETT TERÜLETEINEK BEMUTATÁSA	79
3.2 AZ ELMÚLT ÉVEKBEN TERVEZETT, ILLETVE MEGVALÓSÍTOTT, A SZEGREGÁTUMOKAT ÉRINTŐ BEAVATKOZÁSOK.....	84
3.3 ANTI-SZEGREGÁCIÓS INTÉZKEDÉSI TERV	85
3.3.1 A szegregáció mérséklését vagy megszüntetését célzó intézkedések	85
Anti-szegregációs célok	85
Általános – horizontális anti-szegregációs intézkedések.....	85
Terület (szegregátum) specifikus anti-szegregációs intézkedések.....	90
Az anti-szegregációs beavatkozások ütemezése	93
A tervezett fejlesztések szegregációs hatásainak kivédésére hozott intézkedések.....	95
3.3.2 Együttműködő partnerek	96
3.3.3 Az Anti-szegregációs terv megvalósításának nyomon követése – monitoring	96

4 A STRATÉGIA KÜLSŐ ÉS BELSŐ ÖSSZEFÜGGÉSEI	97
4.1 KÜLSŐ ÖSSZEFÜGGÉSEK	98
4.1.1 A stratégia és a településszerkezeti terv összhangja.....	98
A területfelhasználás módosítására vonatkozó javaslatok.....	99
A településszerkezet szerkezeti javítását szolgáló lehetséges közlekedést érintő intézkedések, beavatkozások	99
Környezeti és tájképi konfliktusok kiküszöbölése érdekében tehető intézkedések a településszerkezet, az övezetek megváltoztatásával.....	100
Egyéb települési sajátosságokat és környezeti minőséget óvó, levegőminőséget javító intézkedések.....	100
4.1.2 A stratégia és a fejlesztési tervek összhangja.....	100
A stratégia illeszkedése az Európai Unió fejlesztéspolitikájához (Europa2020).....	100
A stratégia illeszkedése az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptióhoz.....	102
A stratégia illeszkedése Tolna megye Területfejlesztési Programjához.....	103
A stratégia illeszkedése a településfejlesztési koncepcióhoz.....	105
4.1.3 A stratégia illeszkedése az ágazati tervekhez.....	105
Dombóvár Város Önkormányzatának 5 éves munkaprogramja, 2014 – 2019.....	105
4.1.4 A stratégia illeszkedése a társadalmat érintő ágazati tervekhez	107
Esélyegyenlőségi program	107
Civil Konceptió.....	107
4.1.5 A stratégia illeszkedése a gazdaságot érintő ágazati tervekhez.....	107
Vagyongazdálkodási Terv	107
Települési Költségvetés (2015).....	107
4.1.6 A stratégia illeszkedése a közlekedést érintő ágazati tervekhez.....	107
Fenntartható Mobilitási terv koncepcióvázlata.....	107
4.1.7 A stratégia illeszkedése az épített és természeti környezetet érintő ágazati tervekhez ...	108
Környezetvédelmi Program	108
Hulladékgazdálkodási terv.....	108
4.2 BELSŐ ÖSSZEFÜGGÉSEK.....	109
4.2.1 A célok logikai összefüggései	109
4.2.2 A célok és a helyzetértékelésben beazonosított problémák.....	110
4.2.3 A stratégia megvalósíthatósága, a célok megvalósítása érdekében tervezett tevékenységek egymásra gyakorolt hatása.....	112
5 A STRATÉGIA MEGVALÓSÍTHATÓSÁGÁNAK FŐBB KOCKÁZATAI	114
6 A MEGVALÓSÍTÁS ESZKÖZEI ÉS NYOMON KÖVETÉSE	120

6.1 A CÉLOK ELÉRÉSÉT SZOLGÁLÓ FEJLESZTÉSI ÉS NEM BERUHÁZÁSI JELLEGŰ ÖNKORMÁNYZATI TEVÉKENYSÉGEK.....	121
6.1.1 Városmarketing	121
6.1.2 Szabályozó tevékenységek, eszközök	121
6.1.3 Gazdasági partnerség eszközei	121
Településfejlesztési Megállapodás/Településrendezési Szerződés	122
Projektársaság	123
Projektfejlesztő társaság	123
6.1.4 A közösség által irányított helyi fejlesztés (CLLD)	124
6.1.5 Helyi klímastratégia	124
6.1.6 Fenntartható Energia Akcióprogram (SEAP)	124
6.1.7 Fenntartható városi mobilitási terv (SUMP).....	125
6.1.8 Kerékpárosbarát település kerékpárosbarát fejlesztései.....	126
6.2 AZ INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI STRATÉGIA MEGVALÓSÍTÁSÁNAK SZERVEZETI KERETEI	126
6.3 PARTNERSÉG BIZTOSÍTÁSA AZ ITS TERVEZÉSE ÉS MEGVALÓSÍTÁSA SORÁN	127
6.4 TELEPÜLÉSKÖZI KOORDINÁCIÓ MECHANIZMUSAI, EGYÜTTMŰKÖDÉSI JAVASLATOK.....	128
6.5 MONITORING RENDSZER KIALAKÍTÁSA	129
6.5.1 Módszertan.....	129
6.5.2 A monitoring tevékenység szervezeti háttere és folyamata	129
6.6 INDIKÁTOROK MEGHATÁROZÁSA	130
6.6.1 Az indikátorokkal szemben támasztott követelmények.....	130
6.6.2 A hosszú távú célok teljesülését mérő hatásindikátorok	132
6.6.3 A középtávú stratégia indikátorai.....	132
Tematikus és területi célok eredményindikátorai	132
Megvalósulást szolgáló beavatkozások, projektek kimeneti/output indikátorai.....	134

BEVEZETÉS

Dombóvár Város középtávú fejlődési pályájának meghatározásához szükséges a 2008-ban, a 139/2008 (IV.28) számú testületi határozattal elfogadott Integrált Városfejlesztési Stratégia felülvizsgálata, aktualizálása.

Dombóvár Város Integrált Településfejlesztési Stratégia a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI. 8.) Kormányrendelet alapján, annak 2. mellékletében meghatározott tartalom szerint került kidolgozásra.

Az épített környezet alakításáról és védelméről 1997. évi LXXVIII. törvény 9/A. § (2) bekezdése szerint az Integrált Településfejlesztési Stratégia a rendelkezésre álló és bevonható források ismeretében meghatározza a településfejlesztési koncepcióban meghatározott célok megvalósítását egyidejűleg szolgáló beavatkozásokat, programokat, továbbá a megvalósítás eszközeit és nyomon követését.

A 314/2012. (XI. 8.) kormányrendelet 3. § (5) szerint a stratégia a koncepcióval összhangban, a településszerkezeti terv figyelembevételével kerül kidolgozásra. 6. § (1) A középtávra szóló stratégiát az önkormányzat a megállapításról szóló döntés mellékleteként fogadja el.

A városvezetés a koncepcionális és stratégiai munka módszerének meghatározásakor partnerségi tervet fogadott el, amely mentén sor került a fejlesztésben érdekelt szereplők tervezési folyamatban történő részvételére, bevonására, illetve a szakmai munka és döntés-előkészítés hivatalon belüli koordinációjának megvalósítására. Az Integrált Településfejlesztési Stratégia egyeztetése és elfogadása a 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet, valamint Dombóvár Város Önkormányzat képviselőtestülete által a 332/2014 (VII. 8.) határozattal elfogadott Partnerségi egyeztetési szabályzata alapján történik.

A munka alapvető célkitűzése, hogy Dombóvár város megfelelően pozícionálja magát hazai és nemzetközi szinten, beazonosítsa azokat az egyéni és egyedi tényezőket, amelyeket fejlesztve versenyképes maradhat, versenyelőnyökhöz juthat. Az Országos Fejlesztési- és Területfejlesztési Koncepcióban (OFTK) meghatározásra kerültek a legfontosabb célkitűzések, kimondva, hogy a városok és térségeik az ország gazdasági növekedésében és területi fejlődésében meghatározó szerepet játszanak. Az OFTK-hoz illeszkedve elkészült a Tolna megyei területfejlesztési koncepció és program, melyek keretet adnak a településfejlesztési elképzeléseknek. Ezekhez illeszkedve készült el Dombóvár Város Integrált Településfejlesztési Stratégiája.

Budapest, 2015. április 30.

Beleznay Éva, felelős tervező

Kukely György, Terra Stúdió Kft, projektvezető

1 KÖZÉPTÁVÚ CÉLOK, ÉS AZOK ÖSSZEFÜGGÉSEI

1.1 DOMBÓVÁR JÖVŐKÉPE

Az integrált településfejlesztési stratégia - a településfejlesztési koncepcióval és az Európa 2020 stratégiával összhangban - Dombóvár 2023-ig elérni kívánt fejlesztési céljait határozza meg. Ennek alapját képezi a településfejlesztési koncepcióban meghatározott hosszú távú jövőkép és átfogó célok rendszere.

1.1.1 Jövőkép

A város stabilitása fennmarad, lakosságát megtartja, a város prosperitásának folyamatos fejlődése érzékelhető, az általános versenypozíciói javulnak. A helyi aktorok, térségfejlesztési szereplők, tehát az önkormányzati, gazdasági, civil szféra aktív szervezetei és egyének együttesen tervezik és valósítják meg a városfejlesztési elképzeléseket, oly módon, hogy fejlesztések a környezetet megkímélve, fokozatos, kívánatos gazdasági növekedéssel egyidejűleg, a város erőforrásait és tartalékait nem kimerítve, versenyképességét fenntartva, sőt fokozva valósulnak meg, hosszú távon is működőképes struktúrát létrehozva. A város és városkörnyék az integrált szemléletére alapozottan, továbbá a koncepció és az annak alapján elkészítendő stratégiai és operatív programok végrehajtásával alkalmassá válik az EU fejlesztési elképzeléseinek és finanszírozási lehetőségeinek befogadására. A partnerségi együttműködés eredményeképpen a város fejlesztési irányai egybeesnek a gazdasági szereplőkével, így a magánforrások fejlesztései is segítik a célok elérését. A városi identitás megerősödik, a lakosság életszínvonala emelkedik, a megélhetés stabil, a munkanélküliség csökken.

Dombóvár az értékeire építő, innovatív, versenyképes, stabil térségközpont.

1.1.2 Hosszú távú, átfogó célok

Dombóvár Településfejlesztési Koncepciója a jövőkép elérése érdekében négy átfogó célt fogalmaz meg, amelyek összefoglalják a város legfontosabb gazdasági, társadalmi, környezeti, várospolitikai kihívásokra adott válaszait.

1. Fenntartható és biztos gazdaság, munkaerőpiac (G)
2. Társadalmi megújulás (T)
3. Az épített és természeti környezet értékeinek fenntartása, fejlesztése (K)
4. Együttműködésre épített várospolitikai (E)

Fenntartható és biztos gazdaság, munkaerő-piac

Dombóvár számára kiemelten fontos, hogy hosszú távon stabilan biztosítani tudja a foglalkoztatás feltételeit, attraktív környezetet nyújtson a nagyvállalatok, kis- és középvállalatok, és egyéni vállalkozások, őstermelők munkahelyteremtésében, és ezáltal megállítsa és megfordítsa az elvándorlási folyamatot. Dombóvár közvetlen térségében, járás- és megyehatáron túlnyúló szerepű központként működik. Különleges adottságai a vasúti központi, egészségügyi, valamint a hagyományos fémipari szerepe, amely a várostérségnél nagyobb területi vonzáskörzetet jelent már ma is. A város a régiós pozícióját olyan gazdasági ágakra kívánja alapozni, amely egyedivé teszi, emellett számos gazdasági ág kapcsolható hozzá, amely szinergikus hatásai által tovább erősödik. Emellett Dombóvár a 21. század klíma- és energiatudatos település- és térségfejlesztési politikák jelentős szereplőjeként

kíván fellépni, amellyel a középvárosok példamutató, környezettudatos tevékenységére hívja fel a figyelmet.

A gazdaságfejlesztési politika a gazdasági növekedésre, a népesség jövedelmi státuszának emelkedésére, és a munkanélküliség csökkentésére koncentrál, egyensúlyban tartva a képzett és nem képzett munkaerő helyben foglalkoztatását. A település alapvetően olyan gazdasági vállalkozásokat kíván támogatni, amelyek a helyi munkaerő-piacot biztosítják, továbbá környezetbarát technológiákat alkalmaznak.

Kulcsfontosságú terület az oktatás, a szakképzés fejlesztése, igényekhez kapcsolódó minőségi színvonalának folyamatos emelése, és a magasan kvalifikált munkaerő vonzására való törekvés. Tovább nő a lakosság iskolázottsága, az érettségi és felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya Dombóváron felzárkózási tendenciát mutat. Mellette továbbra is a hagyományos középfokú iskolai rendszer szakirányultságai előnyösen egészítik ki a város és térsége oktatási és szakképzési kínálatát, amely fenntartása alapvető cél a szakképzett, minőségi munkaerő kínálatának megteremtése érdekében mind a mezőgazdasági, mind az ipar és szolgáltatás szektorokban.

A célállapot fő jellemzői:

- Korszerű, hatékony, a lakosság teljes körének munkát adó, diverzifikált gazdaság, amely a várostérség munkaerő-piacában is szerepet játszik, így összesen 25.000 munkahelyet jelent.
- A város kiemelt gazdasági területei az egészségipar és a megújuló energiagazdaság, azonban jelentős munkaadók a fémipar, a könnyűipar, az agrárágazathoz kapcsolódó kereskedelem.
- A helyi ipar teljesítménye kielégítő, megfelelő munka- és jövedelem lehetőségeket biztosít, a termékszerkezet korszerű, magas a beruházási ráta és az innovációs készség. Az ipari szektor hozzáadott értéktermelése nő, részben a betelepülő közepes és nagyobb vállalkozások teljesítménye, részben a helyi kis- és közepes méretű vállalkozások révén.
- A város kistérségi agrármarketing, agrobiznisz központ jellege erősödik, a térségi agrárgazdálkodás kereskedelmi, feldolgozó és szakértői centrumaként kapcsolódva a mezőgazdaság, halászat, vadászat ágazataihoz.
- A várost érintő infrastrukturális nagyrendszerek fejlesztése a város érdekeit szolgálóan történik meg (M9 gyorsforgalmi út, vasútfejlesztés). A város jól megközelíthető, változatos, többségében vasúti szállításhoz kapcsolódó telephely kínálattal áll a befektetők rendelkezésére. A közép távon is meglévő kínálat felértékelődik a hosszútávon elkészülő M9 autópálya révén.
- A város idegenforgalmi ágazata tovább fejlődik több ágon. Az egészséges életmódhoz és egészségügyi rehabilitációhoz kapcsolódóan a gyógyvízhez kapcsolódó fürdőturizmus virágzik, speciális szolgáltatási szegmens kerül kifejlesztésre.
- A helyi terciér szektor (helyi szolgáltatások és kereskedelem) révén minden szükséges áru és szolgáltatás elérhető a kor színvonalának megfelelő szinten, amely a helyi és várostérségi lakosság mellett az idelátogatókat is szolgálja.
- A gazdaság minden szektorjának fejlesztése a helyi erőforrások kímélésével, környezetkímélő módon történik, a komplex környezetgazdálkodás a város és városkörnyék egyik jól működő rendszere. A megújuló energiatermelésre szolgáltatások és termelőegységek települnek meg a városban.
- A helyi munkaerő szakmai felkészültsége, motiváltsága a szakképzés reformja révén kiváló. A helyi társadalmat és gazdaságot kiszolgáló képzési rendszerek illeszkednek a kereslethez, a folyamatos tovább- és átképzés lehetőségei rendelkezésre állnak.

- A város aktív vállalkozásfejlesztési és befektetés-ösztönzési politikával járul hozzá a vállalkozói aktivitás növekedéséhez. A gazdaság és a település vezetése között érdemi párbeszéd van.
- A városkörnyéki településekkel szoros együttműködésben, a helyi és térségi adottságokra alapuló gazdaságfejlesztés a háttértelepülések integrálását biztosítva az élelmiszergazdaság és a térségi turizmus fejlődéséhez is hozzájárul.
- Az újonnan betelepülő vállalkozásoknak köszönhetően növekednek a helyi adóbevételek, amelyek hozzájárulnak a város fejlesztéséhez és üzemeltetéséhez.

Társadalmi megújulás

Dombóvár a társadalmi folyamatok terén meg kívánja állítani a negatív vándorlási egyenleget. A munkaerő mobilitás általános növekedésével szemben megtartja lakosságát, akik a helyi identitás miatt itt akarnak maradni, e várost választják. Hosszú távú településfejlesztési politikájában kiemelten kezeli a továbbra is öregedő lakosság igényeit, az idősek aktív városi életének biztosítását, nem megfélemlítve a fiatalok és a családok igényeiről sem. A város egyediségét a város imázsának javításával, kommunikációval és a helyi identitás megerősítésével kívánja megvalósítani.

Dombóvár a városi élet megteremtésében kihasználja az Internet és okostelefonok adta távkommunikációs formák előtérbe helyeződését, áttörve a társadalomra általános tendenciaként jellemző közösségi élet kisebb igényének negatív hatásait. Dombóvár, helyi identitására és erős civil életére alapozva, a lakosság számára a napi élethez kapcsolódó városi terekkel és programokkal teszi a várost a lakói számára élhetővé – ebbe bevonva a 21. századi innovációs adottságokat.

Az emberek életminőségét jelentős mértékben meghatározza a humán közszolgáltatások, különösen az oktatás, szociális ellátás, egészségügy, kultúra, sport elérhetősége és azok minősége. Ezekben Dombóvár jelenleg is kiemelkedő intézményrendszerének további színvonalas működését fenntartja.

A szolidáris és befogadó társadalomhoz hozzátartozik a különböző társadalmi helyzetű csoportok közötti kohézió javítása, a városkörnyéki és járási településekkel való kapcsolatrendszer minőségi fejlesztése, az együttműködések mindkét fél számára előnyös voltának generálása, a városközponti szerepköréből adódó felelőssége. Dombóvár antiszegregációs programjai integráltan kezelik a környezeti problémák felszámolását, a szociális kérdéseket és a munkanélküliség általi szegénység visszaszorítását, oldását, ezzel javítva az esélyegyenlőséget.

Az egészség prevenció megerősödik a helyi versenysport és tömegsport kiemelt kezelésével, a társadalmi-gazdasági hasznok maximalizálása érdekében.

A célállapot fő jellemzői:

- Dombóvár lakosságszáma nem csökken. A javuló népességmegtartó és népességvonzó képességnek köszönhetően a lakosság összetétele kedvezőbbé válik, az időskorúak növekedése mellett a fiatalok, családok aránya stabil.
- A gazdasági stabilitás és fejlődés eredményeképpen a foglalkoztatási és jövedelemszint megfelelő.
- A társadalmilag hátrányos helyzetű csoportok integrációja az antiszegregációs programok és a szociális védőháló erősítése, kiterjesztése révén javul. A szegregátumokban élők száma csökken, a továbbra is ott élők lakókörnyezete javul, az energia és vízcsökkentő felújítások eredményeképpen a rezsik csökken. A családok megélhetése javul, a munkanélküliség csökken, különösen a fiatalok körében, az integrált programok eredményeként a közoktatásban maradás javul.

- Dombóvár imázsa a helyi és térségbeli lakosság számára minőségileg változik, új dinamikát ad a város új arculata és ahhoz kapcsolódó programok.
- A város és térségmarketing aktivitásával a város megítélése, híre megfelelő, országon belüli és külföldi kapcsolatrendszere széles és működő.
- A lokálpatriotizmus és a helyi közösségi élet erős és aktív, a város a fiatalok számára vonzó marad, s tanulmányaik elvégzése után visszatérnek Dombóvárra.
- A nevelési, oktatási, képzési intézmények színvonala, felszereltsége, szakember-ellátottsága megfelelő. Az egészségügyi ellátó rendszer nívós, megfelelő szakmai háttérrel rendelkező intézményekben, közmegelégedésre működik. A városi önkormányzat és minden fenntartott intézménye a kor színvonalának és a lakosság elvárásainak megfelelően, kulturált körülmények között működik.
- A kulturális és sportintézmények fenntartása folyamatos, a lakosság igényeit kielégíti. Emellett Dombóvár a régió kulturális és szabadidős központjaként aktív vonzást gyakorol a térségbeli településekre és azok lakosságára, járásközponti funkciója nem csak közigazgatási, hanem az élet számos területére kiterjedően megerősödik.
- Az időskorúak számára nyújtott programok, képzések a társadalom felső életkorú rétegét társadalmi és gazdasági aktivitásban tartja.

Az épített és természeti környezet értékeinek fenntartása, fejlesztése

Dombóvár az élhető, egészséges környezet megvalósítása és a társadalmi kohézió fejlesztése érdekében a történeti városrészekben városrehabilitációs fejlesztéseket kezd és folytat, emellett a beruházásai során és keretében a városi szegregátumokat oldja, és tovább fejleszti a Kiskonda-patak menti, a város fő zöldfelületét jelentő területeket.

Dombóvár kihasználja a város különleges adottságát, a város területi identitásának, építészeti arculatának sokszínűségét. A mai széttagolt városban a város identitását és gazdag épített örökségét jelentő területek összekötésével egyrészt a lakók számára hatékonyabbá teszi a városi szolgáltatások elérését, másrészt erősíti a város imázsát.

A 21. századi klímatudatos településfejlesztés elvárásaihoz igazodva a meglévő városszerkezet hatékonyságának növelését a városi központok nagyobb sűrűsége és funkciógazdagsága révén éri el, nem a városszéli új beépítések által, amely biztosítani tudja a stagnáló, enyhén növekedő lakosságszám és gazdasági trendet. A városrehabilitációt folytatja, a meglévő történeti épületállományt hasznosítja. Kiemelt hangsúlyt helyez a helyi erőforrások hasznosítására (táji, természeti, épített értékek stb.), a turizmus és szolgáltatásfejlesztésben az épített örökség jelentős szerepet játszik. Az „intelligens város” koncepció a 21. századi technológiai adottságokat alkalmazza a városi működés hatékonyságának növelésére a városfejlesztés és városüzemeltetés területein.

A város magas színvonalú humán szolgáltatásokat és infrastrukturális feltételeket, s minőségi lakókörnyezetet nyújt lakói és a beköltözők számára. A demográfiai változásokhoz alkalmazkodva intézményrendszerét is a kereslethez igazítja, s a különböző kor- és célcsoportok életminőségének javulásához hozzájárul, miközben a fenntartható városüzemeltetés szempontjait is érvényesíti.

A megújuló energiatermelés széleskörű használata támogatásával, az energiahatékonyság javításával, és a szemléletformálás segítségével Dombóvár jelentős eredményeket ér el a környezettudatosságban. A környezetterhelés és CO₂ kibocsátás mellett a megújuló energia a túlfogyasztást, a fenntartási költségeket mind az önkormányzati, mind a lakossági-gazdasági fogyasztóknál csökkenti.

Mindezek mellett a város minden városrészében a funkciók bővítése és a szolgáltatások kínálatának, minőségének és elérhetőségének javítása az élhetőség szempontjából meghatározó. A közterületek minőségi fejlesztése, a közlekedés és a humán szolgáltatások feltételeinek és kínálatának javítása a lakosság életfeltételeit, életszínvonalát alapvetően meghatározza. A közbiztonság javítása az élhetőség szempontjai között határozottan megjelenik.

Az épített környezetben a gazdaságfejlesztés területeit biztosítja. A jövőbeli vasúti szállítás erősödésével és a város déli határában megépülő M9 autópálya hatásával számolva a gazdasági területek vasút és autópálya menti elhelyezését előkészíti, a mainál kedvezőbb gazdaságfejlesztési alpinfrastruktúrát teremtve.

A célállapot fő jellemzői:

- A minőségi lakókörnyezetben a történeti városközpontok hierarchiája és funkcionális tagolása megvalósul. A történeti épületállomány hasznosítása mind az itt lakók identitástudatát erősíti, mind az ide látogatók számára attrakciót jelent.
- A város területfelhasználási politikáját a klímabarát fejlesztés és energiahatékonyság kiemelt figyelembevételével alakítja, törekszik a város kompaktságának, a környező mezőgazdasági és erdőterületek megőrzésére, a zöldfelületek és városi nyitott terek arányának további növelésére, a tájhasználat optimalizálására.
- Dombóvár energiaellátásának biztosítására egyre növekvő arányban hasznosít megújuló energiaforrásokat. Az energiahatékonyság és klímavédelem szempontjai mind az új épületek építésénél, mind a meglévő épületállomány felújításánál kiemelten kerülnek figyelembe vételre, mind a közintézményekben és mind a magánéros építések során. A közvilágítást is energiahatékonyra teszi.
- A városközpont átmenő forgalomtól való tehermentesítése megtörténik az ehhez szükséges elkerülő utak kialakításával.
- A közterületek humanizálása a főbb gyalogos mozgások területein megtörténik.
- A közösségi közlekedés kevesebb közlekedési terheléssel és jó színvonalon szolgálja ki a város és térsége lakóinak, dolgozóinak és látogatóinak utazási igényeit.
- A kerékpárutaknak a közlekedési hálózat egyéb elemeihez is kapcsolódó hálózata kiterjedtebbé, használata biztonságosabbá válik, a városban kerékpáros közösségközlekedési szolgáltatások épülnek ki, ami mind a hivatásforgalmú, mind a szabadidős célú kerékpározás népszerűségének növekedését, a személygépkocsi városi célú használatának visszaszorulását eredményezi. Kiépül továbbá a térségi kerékpárhálózat, amely a térségi turizmust segíti.

Együttműködésre épített várospolitikai

A településfejlesztés előkészítésében és megvalósításban egyre szorosabb és aktívabb az együttműködés Dombóvár Város Önkormányzata, a lakosság és a fejlesztések szereplői (stakeholder) között. A partnerségi rendszerek biztosítják, hogy a helyi aktorok, térségfejlesztési szereplők, az önkormányzati, gazdasági, civil szféra aktív szervezetei és maga a lakosság együttesen tervezzék és valósítsák meg a városfejlesztési elképzeléseket, oly módon, hogy a változások a környezetet megkímélve, fokozatos gazdasági növekedéssel egyidejűleg, a város erőforrásait és tartalékait nem kimerítve, sőt fokozva valósuljanak meg, hosszú távon is működőképes várost létrehozva. A lakosság aktív észrevételei alapján az adminisztrációs folyamatok is javulnak.

Az együttműködés kiemelt területe a térségi együttműködés. A térségi közművek fejlesztése befejeződik, a műszaki és humán közszolgáltatások terén kialakult intézményrendszerek teljes körűen

és magas színvonalon látják el a lakosságot. A településközi kapcsolatok integrációja erősödik, felváltva a mai gyakorlatot, miszerint a települések önállóan próbálják megoldani a lakosság megtartását, munkahelyek teremtését. Ezáltal a várostérség számos lehetőséget aknáz ki, szinergikus hatást ér el a gazdaságban és turizmusban, minden résztvevő számára előnyt jelentve.

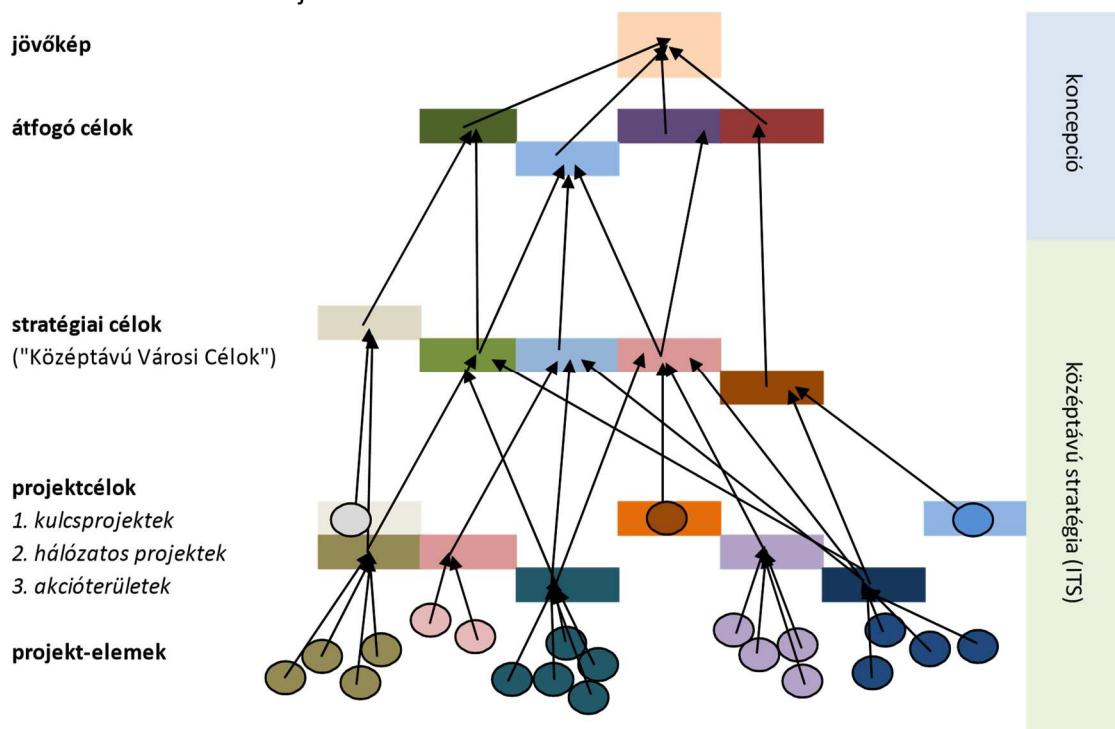
A célállapot fő jellemzői:

- Együttműködés, konszenzusokon alapuló érdekegyeztetés és döntések, szakmai szempontú városfejlesztési politika irányítja Dombóvárt. Hatékonyan működnek az ágazati szakmai fórumok, a civil szervezetek akciói jelentősen hozzájárulnak a város élhetőségéhez.
- A stratégia mint folyamat válik a fejlesztési politika alapeszközzé. A változásokat az érdekegyeztető fórumok hatékonyan kezelik. A helyi aktorok, térségfejlesztési szereplők, tehát az önkormányzati, gazdasági, civil szféra aktív szervezetei és egyének együttesen tervezik és valósítják meg a városfejlesztési elképzeléseiket. A településfejlesztési koncepcióra épített stratégia, operatív program, és a rendezési tervek a város szereplőinek közös döntései.
- A fejlesztés hatása mérhető eredményeket indukál, a város versenyképessége területi és várospotenciál összemérésben is megfelelő.
- A város hivatali, államigazgatási ügyintézése ügyfél centrikusan, rugalmasan, kulturált körülmények között, megfelelő szakmai színvonalon működik.
- A város érdekérvényesítő képességének stabilitásához megfelelő városi és térségi lobbyháttér kialakítása történik meg a megyei, régiós és országos szinteken.
- A város az érdekeit szolgáló stratégiai szövetségek – köztük a járási településeket összefogó társulás –, egyéb társulások, együttműködések tagja és többnyire kezdeményezője, gesztora. Kezdeményezi, kialakítja és működteti a város és térsége szempontjából fontos beruházások előkészítését és kivitelezését.
- A térségi turisztikai összefogás eredményeképpen a turizmus jövedelemtermelő képessége nő, a turisztikai szolgáltatás, vendéglátás és szálláshelykínálat a különböző célcsoportok számára szélesedik.
- A térségre jellemző vízfolyások, tavak és ökörendszerek hálózattá bővítése és a pezsgő kulturális élet mind a turisták, mind a térségben élők, mind a beköltözők számára vonzóvá válik.

1.2 A STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉLOK MEGHATÁROZÁSA

Dombóvár jövőképe, átfogó céljai a településfejlesztési koncepcióban kerültek rögzítésre, és az 1.1 fejezetben ismertetésre. A két dokumentum párhuzamosan készült és – a tervhierarchiának megfelelően – az ITS a koncepcióra épülve határozza meg a város középtávú célokat és a megvalósítandó beavatkozásokat.

A célrendszer hierarchiája:

1. ábra: A célrendszer hierarchiája

Forrás: Útmutató a kis- és középvárosok számára az ITS 2014 – 2020 elkészítéséhez

Dombóvár 2023-ig elérendő, középtávú stratégiai célkitűzései egyrészt városi szintű tematikus célokat, másrészt városrészi szintű területi célokat foglalnak magukban.

1.2.1 Tematikus célok

A tematikus célok a középtávú városfejlesztési célok mentén kerültek meghatározásra. A tematikus célok rendszerét az alábbi táblázat foglalja össze.

Jövőkép	Dombóvár az értékeire építő, innovatív, versenyképes, stabil térségközpont		
Középtávú átfogó célok	Diverzifikált, fenntartható és biztos gazdaság, a foglalkoztatottak megtartásával és a munkaerőpiac bővítésével	A helyi társadalom kohéziójának és identitásának erősítése	Az épített és természeti környezet értékeinek fejlesztése a gazdaságosság figyelembevételével
Középtávú tematikus városi célok	Diverzifikált városi és térségi gazdasági szerkezet az egészséggazdaság és megújuló energiára épülő termelés ösztönzésével (T1)	Aktív, felelős, szolidáris és befogadó társadalom (T5)	A műemléki, védett és önkormányzati ingatlanok hasznosítása az energiahatékonyság és környezetterhelés csökkentése szempontjai szerint (T9)
	Gazdaságfejlesztést, versenyképességet és fenntarthatóságot segítő intézkedések (T2)	A társadalmi struktúrához illeszkedő magas színvonalú humán szolgáltatások, programok (T6)	Közterületek minőségi, közösségi befogadóképességet javító fejlesztése (T10)
	Magas szintű, a társadalmi és gazdasági igényekhez alkalmazkodó oktatás, szakképzés, továbbképzés (T3)	A sportolás és egészséges életmód feltételeinek javítása (T7)	Zöldfelületek és természeti területek fejlesztése (T11)
	Aktív várostérségi kapcsolatok, különösen a gazdaságfejlesztés és turizmus területein (T4)	Városimázs és városmarketing (T8)	

A célrendszer meghatározásánál a funkcionális várostérség-központi szerepkörből adódó problémák, lehetőségek és feladatok feltárása a megalapozó munkarészben megtörtént. A kialakított célrendszer egyaránt szolgálja a város és vonzáskörzete integrált fejlesztését, részben az ehhez kapcsolódó közös beavatkozások megvalósításával, valamint a városban megvalósítandó, de térségi hatású intézkedések révén. Az együttműködés tekintetében meghatározásra kerültek azon kiemelt területek, ahol közös fellépéssel lehet térségi szinten hatékony és fenntartható, a várostérség (ill. járás) egésze szempontjából előremutató eredményeket elérni, mind a társadalmi, mind a gazdasági, mind a környezeti, mind az intézményi területeken. Mindez az egész térség népességmegtartó erejének javítását, a funkcionális kapcsolatok erősödését és a gazdasági versenyképesség, kooperáció javulását segítheti térségi szinten és az egyes települések esetében egyaránt.

I. Diverzifikált, fenntartható és biztos gazdaság, a foglalkoztatottak megtartásával és a munkaerőpiac bővítésével

T1 Diverzifikált városi és térségi gazdasági szerkezet az egészséggazdaság és megújuló energiára épülő termelés ösztönzésével

A gazdaság diverzifikálása a társadalom széles rétegének biztosít stabil jövedelemszintet, segít a vándorlások hektikusságának csökkenésében, a családok Dombóváron való letelepedésében.

A finanszírozási források tekintetében a 2014-2020 közötti időszak legfontosabb eleme a gazdaságfejlesztés. Dombóvárra és térségére diverzifikált gazdasági szerkezet volt jellemző, azonban a hagyományos, fém- és textilipari gyártás, valamint a várostérség agrogazdaságához tartozó feldolgozási ágazatok lemorzsolódtak. A foglalkoztatás szempontjából cél a közepes és nagyobb vállalkozások megtelepedése, de emellett kiemelt hangsúlyt kell helyezni a helyi kis- és közepes méretű vállalkozások megerősödésének támogatására is. Szükséges a mikro-, kis- és középvállalkozások modernizációjának elősegítése, a vállalkozói kultúra megerősítése, műszakitechnológiai háttérük fejlesztése, a fejlődésre képes vállalkozások piaci pozícióinak javítása, innovatív képességük növelése.

Ehhez szükséges, hogy a város jól megközelíthető, korszerű, olcsón üzemeltethető és változatos telephelykínálattal álljon a befektetők rendelkezésére. Cél a meglévő gazdasági területek hasznosítása, a városba ékelődő iparterületek kedvezőbb kapcsolati rendszerrel rendelkező területekre való elhelyezése.

Dombóvár regionális jelentőségű kórháza, annak rehabilitációs profilja és a gunarasi gyógyvízre alapozott egészségturizmus egyértelműen meghatározza a város gazdaságfejlesztésének egyik fő irányát. A város egészségügyi ellátása és regionális jelentőségű, gyógyvíz adottsága kiváló, azonban a kapcsolódó egészségipari gyártás, K+F, szolgáltatás, turizmus jelentős tartalékokat rejt. Cél az egészségügyi ellátás terén a kórház fejlesztése, valamint a kapcsolódó gyógyászati gazdasági ágazatoknak, azok innovációs kutatásainak és fejlesztéseinek megtelepítése.

A turisztikai kínálat fontos pillére a gyógy- és wellnessturizmus, amelyhez a jelenleginél jobban kell koncentrálni a háttér egészségipar, a helyben elérhető terápiás egészségügyi szolgáltatások javítására, fejlesztésére. Az idegenforgalmi program bővítésének iránya a gyógyvíz és a gyógyászat jelenleginél hatékonyabb összekapcsolása. Kiemelt célcsoport a magyar és nemzetközi időskorúak köre. Az egészségügyi szolgáltatások és gazdaságfejlesztés mellett a minőségi szállodai, vendéglátóipari, kulturális kínálatbővítés fontos, idők otthona férőhelyeinek növelése is cél.

Az egészséges táplálkozás, a kemikáliáktól mentes élelmiszerek, biotermékek, gyógynövények, és gyógynövénykészítmények iránti érdeklődés egyre fokozódik. E termékek iránti kereslet az igényes és fizetőképes piacok sajátossága. Az egyoldalú növénytermesztést felváltó, tájnak megfelelő, ökológiai gazdálkodás, illetve a biotermékek, öko- és egészséges termékek termelésének, feldolgozásának, kereskedelmének integrálása a térség több településére kiterjedhet, reális jövedelemszerzést és fenntartható vidéki életminőséget biztosítva. Az egészséges táplálkozáshoz kapcsolódó biotermelés mellett ösztönözni kell a különleges igényű étkezési alapanyagok előállítását (laktózmentes, gluténmentes termékek), gyógyvizek és ivókúrák szolgáltatásait, és az ezekre épített gasztronómiát, az egészséges termékek vendéglátásban történő felhasználását.

Új iparágként és célként jelenik meg az energiahatékonyság és megújuló erőforrásokra épülő energiaszektor fejlesztése (napenergia, szélenergia, geotermikus energia), a megújuló energia termelésben a belvízjárta területek energianövényekkel való hasznosítása (biogáz/biomassza

alapanyag termelés), és a környezetbarát technológiák alkalmazásának ösztönzése, és a tudatosságnövelés. A megújuló energiaellátásra való átállás, mind az önkormányzati intézmények, közszolgáltatások, mind a gazdaság és lakossági fogyasztás tekintetében, a finanszírozási források tekintetében a 2014-2020 közötti időszak kiemelt eleme.

A területi célhoz kapcsolódó programok, intézkedések:

- A vasúti kapcsolatokra és a jövőbeli M9 autópályára alapozott, valamint a főutak kivezető szakaszai és a külterületi gazdasági központok telephelykínálatának biztosítása
- Megújuló erőforrásokra épülő energiaszektor fejlesztése (energianövények, napenergia, szélenergia, geotermikus energia)
- Energianövények telepítése a belvízjárta területeken
- Naperőmű-parkok létrehozása a rekultiválandó területeken
- A fürdőkultúra dombóvári arculatának megteremtése
- Gyógyvízre épülő egészségturizmus és szolgáltatási szerep erősítése (Gunaras)
- Egészségipar összekötése az idegenforgalmi/turisztikai lehetőségekkel, az időskorúakra és gyógyulásra épített szolgáltatás és gazdaság fejlesztés. Főbb, egészséggel kapcsolatos turisztikai szakágak: fogászat, balneológia, szépsészeti-kozmetológiai kezelés, masszázs, aromaterápia, ivókúra, gasztronómia.
- Egészségipar összekötése az idegenforgalmi/turisztikai lehetőségekkel, az ifjúsági turizmus (sport, kultúra) befogadására irányuló beavatkozások (szálláshely, szolgáltatás fejlesztés)
- Központi prevenció egészségközpont kialakítása
- Szálláshely fejlesztés, időkotha férőhelyeinek növelése
- Térségi ökológiai gazdálkodás, biotermékek, öko- és különleges igényű étkezési alapanyagok előállítása (laktózmentes, gluténmentes termékek), feldolgozása, kereskedelme

T2 Gazdaságfejlesztést, versenyképességet és fenntarthatóságot segítő intézkedések

A „Diverzifikált, fenntartható és biztos gazdaság, a foglalkoztatottak megtartásával és a munkaerőpiac bővítésével” középtávú átfogó cél elérése érdekében elengedhetetlen az uniós források befektetés célú felhasználása, a kkv-k vállalkozásösztönző és segítő szolgáltatásainak kialakítása, valamint a nagy- és középvállalatok és a kkv-k közötti gazdasági együttműködés erősítése.

A helyi vállalkozások támogatása egyrészt intézményi, mely során az önkormányzat az ügyintézés és a vállalkozások gazdasági és működési stabilitásában segítséget nyújt. Másrészt az önkormányzat pénzügyi támogatással, ösztönző rendszerekkel segíti a vállalkozások működési feltételeit, helyben maradásukat. Cél a dombóvári városi támogatási rendszer továbbvitele, amely differenciált befektetői kedvezményeket nyújt a városban letelepedni szándékozó közepes és nagyméretű termelő vállalatok, a multinacionális nagyvállalatok, valamint szolgáltató központok számára, a kedvezményeket a településfejlesztés előremozdítására használva. A fejlesztések ösztönzése magába foglalja a helyi mikro-, kis- és közepes méretű vállalkozások működési környezetének javítását is.

A sikeres gazdaságfejlesztés egyik kulcsa a területi együttműködésekben rejlő vertikális és/vagy horizontális kooperáció kiépítése. Az együttműködések révén javul a térségi szereplők versenyképessége, innovációs hajlandósága, beszállítói hálózata, amely további vállalkozásokat vonzhat a városba és a várostérségbe. A térségi vállalkozók együttműködésének ösztönzése kiemelt cél. Cél a helyi és térségi vállalkozások által előállított javak helyi fogyasztásának elősegítése.

Dombóvár jelentős vonzáskörzettel rendelkezik, a térség településein az agrárgazdaság az elsődleges megélhetési lehetőség. A mezőgazdasági vállalkozások fejlesztésében Dombóvár a szakmai és gazdasági ismeretek megszerzésének lehetőségét megteremtő oktatási, képzési programok indításával, a gazdák szakmai továbbképzésével, szakmai felkészítésével tud szerepet vállalni, elsősorban olyan ismeretek átadásával, amelyek a termelők számára a megváltozott körülményekhez való alkalmazkodás, a gazdálkodás korszerűsítése miatt fontosak, mint például a piacsabályozás, támogatási lehetőségek, alternatív jövedelemszerzés, új technológiák, alternatív gazdálkodás (biotermelés) ismeretei. Ennek megvalósulásához kiemelten fontos egy szolgáltató-, szaktanácsadási rendszer működtetése.

A területi célhoz kapcsolódó programok, intézkedések:

- Helyi vállalkozások támogatása egyablakos ügyintézési rendszer működtetésével, intézményi és tanácsadó szolgáltatásokkal
- Városi és térségi támogatási rendszer (adókedvezmények, beruházás ösztönző program, pályázati önerőhöz kedvezményes kölcsön)
- A térségi vállalkozók együttműködésének támogatása (tanácsadás, projektelőkészítés)
- Oktató, továbbképző központ létrehozása szolgáltató-, szaktanácsadási rendszer működtetésével, vállalati akadémiák létrehozásával (Bonafarm, Viessmann)
- EXPO jellegű rendezvények szervezése
- Térségi szintű Vállalkozói Fórum
- Gyakornoki program
- KKV mentor csoport létrehozása
- Kistérségi közösségi közlekedés javítása, kisbuszos, sűrűbb, célirányosabb járatok a munkahelyekhez és munkaidőhöz igazítva.

T3 Magas szintű, a társadalmi és gazdasági igényekhez alkalmazkodó oktatás, szakképzés, továbbképzés

A helyi oktatási és képzési rendszernek rugalmasnak kell lennie a társadalmi és gazdasági igényekre, reagálnia kell a változó feltételekre, segítve a térségi és újonnan megtelepedő vállalkozások munkaerőigényeinek, munkaerő-utánpótlásának biztosítását, a munkaerő továbbképzését, átképzését.

Az önkormányzatnak együtt kell működnie a vállalkozásokkal és a képzőhelyekkel, intézményekkel. A szakképzés terén fontos, hogy az önkormányzat aktív részt vállaljon a szakmastruktúrák – térségi települések igényeivel összehangolt – kialakításában, valamint a képzési kínálat és a munkaerő-piaci kereslet harmonizálására irányuló tevékenységekben. A helyi iskolák megtartásával és a duális képzés mintaszerű működésével, cél a várostérségi központi szerepkör erősítése a szakképzés és továbbképzés területén.

Ugyanakkor cél a szakképesítéssel rendelkező középkorú szakmunkások továbbképzésének, átképzésének biztosítása a munkaerőpiaci keresletnek megfelelően. Ösztönözni kell a felnőttoktatást, a folyamatos tovább- és átképzés lehetőségeit meg kell teremteni. Az egészségiparra épülő nemzetközi turizmus, idegenforgalom számára fontos a megfelelő színvonalú nyelvtudás.

- Pályaorientáció megszervezése, foglalkoztatási „paktumok” szervezése, illetve részvétel a működésükben
- A szakmák megismertetése és ezáltal az elkötelezettség erősítése – üzemlátogatások, szakterületek látogatása pályaválasztó diákok számára
- A szakmák megismertetése és ezáltal az elkötelezettség erősítése – a térség cégei és iskolák között szervezett nyílt napok
- „Mesterségek Háza” létrehozása, amely egyben a mesterségek bemutatóterme, másrészt műhely/inkubátorház is a vállalkozásoknak, mestereknek
- A nagyobb cégek, KKV-k, mesteremberek bevonása a gyakorlati képzésbe – mester-inas (ipari tanuló, iparos) képzés újraélesztése
- A gyakorlati helyek és felsőoktatási intézmények hallgatói közötti együttműködés, a távmunka lehetőségeinek támogatása
- Cégeknél célirányos, rövid időtartamú szakmai továbbképzések támogatása
- Idegennyelv oktatása az óvodában, általános és középiskolában, és a vállalkozásoknál

T4 Aktív várostérségi kapcsolatok a gazdaságfejlesztés és turizmus területein

Dombóvár és a térségi települések együttműködése kiemelt feladat, a város és a járás fejlődéséhez elengedhetetlen, hiszen csak ezáltal képzelhető el a szűkös forrásokon alapuló, de hatékony és koncentrált fejlődés. Az együttműködések elősegítik a szolgáltatási kapacitások racionális hasznosítását, a különböző ellátó rendszerek összehangolt, minőségi fejlődését, a forrásokhoz való hozzájutást. A várostérségi kapcsolatok fő területei a műszaki és humán szolgáltatásokon túl a gazdaságfejlesztés és a turizmus.

A térség agrárlehetőségeinek javítása, a helyi élelmiszertermelés és -feldolgozás szerepének erősítése, a falusi és kiskerti övezetek erőteljesebb bevonása a helyi termékláncok kialakításába már középtávon biztosíthatja a térségi települések lakosságának megélhetését. Mindehhez azonban ösztönözni szükséges a helyi termékek és szolgáltatások fogyasztását, valamint helyben történő feldolgozását és kereskedelmét, amely elősegíti a helyben keletkező jövedelmek minél nagyobb részének Dombóvár térségében tartását. A települési vállalkozások együttműködése, klaszterek, beszállító hálózatok létrehozása a helyi önkormányzatok segítségével valósulhat meg.

A térségi turizmus kiemelt területei a természetjárás, horgászat, vadászat, kultúra. A kerékpáros turizmus alkalmas a gyalogos távolságnál messzebbi térségi célpontok összekötésére, hálózatba szervezésére. A várostérségi hálózat mellett térségen túlnyúló, kiemelt elemek a Kapos-mente kerékpárút (Nagyatád – Segesd – Nagybajom – Kaposmérő – Kaposvár – Taszár – Dombóvár – Kurd – Hőgyész) és a Siófok-Tamási-Sásd-Dombóvár-Orfű-Pécs-Harkány-Eszék vonalak. A magas minőségű kerékpáros turizmus infrastrukturális és információs rendszerének megteremtése középtávon részben tud megvalósulni. Ugyancsak fontos cél a különleges táji értékekre alapozott gyalogos, természetjáró turizmus fejlesztése, turistacélpontok létesítése, az infrastruktúra és a szolgáltatások fejlesztése révén (jelzett turistaút, tanösvény, pihenőhelyek kialakítása, öko-turisztikai bázisok létesítése), különös tekintettel a vízfolyások menti ökoturisztikai tengelyeken. A tavakhoz kapcsolódóan fontos célterület a horgászturizmus fejlesztése, a minőségi horgászturisztikai szolgáltatások infrastrukturális hátterének megteremtése, a horgászok számának növelése.

Dombóvár térsége sok, ma még kihasználatlan vonzerővel rendelkezik a kulturális örökség, a természeti táj, a gasztronómia és a szabadidős sportok területén. A térségi településeken fejleszteni szükséges a falusi vendégfogadás minősített feltételeit, s az egy-két vagy többnapos kikapcsolódásra lehetőséget nyújtó programlehetőségeket. A lehetőségek minél teljesebb körű kihasználása érdekében cél a várostérség turisztikai, kulturális programjainak összehangolása, közös marketing. Az együttműködés létrehozásában fontos szerepet töltenek be az önkormányzatok mellett a szakmai és civil szervezetek is.

- Közétkeztetés és vendéglátás helyi beszállítói lánc kiépítésének segítése
- Az önkormányzatok vállalkozásbarát politikájuk összehangolása (adópolitika, támogatáspolitiká, stb.), közös térségi promóció
- Területi együttműködések erősítése, együttműködési megállapodások kötése járási és területi önkormányzatokkal, stratégiai szövetségek, társulások, együttműködések létrehozása
- Térségi kerékpárhálózat és infrastruktúra (biztonságos kerékpártárolók, kerékpáros barát szálláshely és vendéglátóhelyek, kerékpárszervizek, kerékpáros boltok, térségi együttműködésben megvalósuló kerékpár-kölcsönzési szolgáltatás) fejlesztése a vasúti töltés és műtárgy infrastruktúra hasznosításával,
- Piac, amely a várostérség termelői és kisiparosai termékeinek értékesítési lehetőséget teremt
- A várostérség turisztikai, kulturális programjainak összehangolása

II. A helyi társadalom kohéziójának és identitásának erősítése

T5 Aktív, felelős, szolidáris és befogadó társadalom

A társadalmilag hátrányos helyzetű csoportok integrációja Dombóvár és a térség egyik kiemelt feladata. Célunk eredményeket elérni középtávon az infrastrukturális beruházások (telepek felszámolása, önkormányzati lakások felújítása, komfortosítása) tekintetében, az integrált oktatásisziociális-egészségügyi-munkaerőpiaci antiszegregációs programok megvalósításában, és a szociális védőháló erősítésében és kiterjesztésében, hogy a mélyszegénységben élők száma csökkenjen, a lakhatás feltételei javuljanak. Az energiahatékonysági programmal összhangban a felújítások révén a megélhetés javul azáltal is, hogy az energia és vízcsökkentő felújítások eredményeképpen a rezsik csökken.

A civil, gazdasági, szociális fórumok, partnerségi rendszerek biztosítják a folyamatos együttműködést. Az együttműködésben tervezett és megvalósított projektek eredményeznek gazdasági növekedést, a helyi élhetőséget, mindezeket a környezetet megkímélve, a város erőforrásait és tartalékait nem kimerítve, versenyképességét fenntartva, sőt fokozva. Az önkormányzat célja, hogy a városfejlesztési elképzeléseit a lakossággal, a non-profit és a vállalkozói szféra együttműködésében valósítsa meg. A partnerség keretében cél a nemzetiségi önkormányzatok támogatása, hogy azok aktív részvétele a város közéletében, a nemzetiségi és etnikai kisebbségek érdekképviselésében érdemben tudjon megvalósulni.

Dombóvár járásszékhelyként jelentős központi funkciókkal rendelkezik. A közigazgatási, ellátási funkciók elérését a 21. század feltételeinek megfelelően biztosítani kell mindenki számára. Figyelmet kell fordítani az ügyfélbarát, elektronikus közigazgatás további fejlesztésére, melyet megalapoz az érintett lakosság infokommunikációs hozzáféréseinek javulása.

- Antiszegregációs program
- Hatékonyan működő ágazati szakmai fórumok (Civil Fórum/Civil Tanács, Vállalkozói Fórum, Városfejlesztési Kerekasztal, ...)
- Civil szervezetek támogatása
- Nemzetiségi önkormányzatok támogatása

T6 A társadalmi struktúrához illeszkedő magas színvonalú humán szolgáltatások, programok

Az emberek életminőségét jelentős mértékben meghatározzák a humán közszolgáltatások, különösen az oktatás, szociális ellátás, egészségügy, kultúra, sport elérhetősége és azok minősége. Ezekben Dombóvár kiemelkedő eredményeket mutat, amely fenntartása és továbbfejlesztése cél.

A város lakosságmegtartó képessége és élhetősége érdekében mind a városi élettereket – az elmúlt évek demográfiai és társadalmi változásainak megfelelően – minden korosztály számára meg kell teremteni, kedvezővé tenni, mind a kulturális programok körét a teljes társadalom számára kialakítani.

A társadalomra általános tendenciaként jellemző a közösségi élet kisebb igénye, az Internet és okostelefonok adta távkommunikációs formák előtérbe helyeződése. Dombóvár, helyi identitására és erős civil életére alapozva, a lakosság számára a napi élethez kapcsolódó városi terekkel és programokkal kell a várost a lakók számára élhetővé tenni – ebbe bevonva a 21. századi innovációs adottságokat (Intelligens város - Smart City)

A helyi közösségek formálásának, megtartó erejének és vonzásának növelése érdekében szükség van a helyi társadalom identitástudatának fejlesztésére minden korosztályban. Különösen a fiatalok és időskorúak körében fontos a közösségformáló, közösségerősítő aktivitás. Emellett a település lakosai közötti összetartás – kor, nem, nemzetiség, foglalkozás, társadalmi státusz, stb. szerint – erősítése fontos. Amennyiben egy településen létrejön a lakosság belső integrációja, akkor az ott élők is jobban érzik magukat és képesek, sőt akarnak is tenni a településükért, hozzájárulva annak fejlődéséhez.

A tematikus célhoz kapcsolódó programok, intézkedések:

- Városi oktatási, szociális, egészségügyi intézmények fejlesztése (felújítás, bővítés, akadálymentesítés, fogorvosi központ létrehozása)
- Az egészségügyi alapellátás infrastrukturális feltételeinek javítása, orvosi rendelők felújítása, illetve új helyi egészségügyi központ kialakítása
- Közterületek humanizálása, a közösségi interakció befogadására alkalmas fejlesztése a városi szolgáltató intézmények környezetében
- Városi egységes kulturális program kidolgozása
- Programok intézményi rendszerébe a helyi közösség bevonása („Helyi Tehetségek Fóruma”)
- Különböző korosztályoknak szóló közösségi terek létrehozása és programok megvalósítása
- (kiemelt célcsoportok: idős korosztály, családok, fiatalok)
- Az önkormányzati tulajdonú Fecskeházban a gyermeket vállaló bérlők esetében minden gyermek születése után az önkormányzat 1 évvel meghosszabbítja a bérleti jogviszonyt
- Azon dombóváriak, akik munkahelyhiány következtében külföldön kényszerültek állást keresni, azonban 3 év elteltével hazaköltöznek, önkormányzati lakásigénylésnél előny élveznek

T7 A sportolás és egészséges életmód feltételeinek javítása

Az egészség fontosságának felértékelődése, egészségtudatos magatartás elterjedése igényt jelent a társadalom számára az egészséges életmód feltételeinek megteremtésére, ennek infrastrukturális és működési feltételeinek, szolgáltatásainak kialakítására, erősítésére. Az önkormányzatoknak meghatározó jelentőségük van a helyi sportélet feltételeinek kialakításában és egy aktív, fitt társadalom megteremtésében. A cél nemcsak a társadalmi jólétet szolgálja, hanem egyben gazdasági előnyt jelent, hiszen az egészséges társadalom kisebb egészségellátási költségeket, aktívabb munkaerőt, a munkából való kevesebb kimaradást jelent.

Az egészséges életmód egyik kiemelt célja Dombóváron a sportkultúra fejlesztése. Az egyes sportágak fejlesztése, utánpótlásnevelés mellett az adottságok kiválóan alkalmasak a sport mint életmód tágabb felfogására. A szabadidős tevékenységek ösztönzése keretében kiemelt fontosságú a tömegsport népszerűsítése, a mindennapi testmozgás feltételeinek megteremtése, amely a lakosság egészségi állapotának javításában fontos szerepet tölt be. Fontos, hogy a városban több helyszínen is többfunkciós sportlétesítmények és szabadtéri helyszínek szolgálják ki a lakosság igényeit, a városi élet tereihez kapcsolódva.

A különböző sportágak infrastrukturális feltételeinek javítása nem csupán az aktív felhasználók számára előnyös. A fejlesztések révén a város mint rendezvényhelyszín is bekapcsolódhat a sportturizmusba. A lakossági életmódváltozás mellett a sportcélú fejlesztések összekapcsolódnak az aktív idegenforgalommal is: a kerékpáros, kiránduló, az öko- és a „vizes” turizmushoz széles sportolási és intenzív szabadidő eltöltést biztosító kínálat nyújtható a meglévő és újonnan kiépülő sporttelepeken, a zöld környezetben.

A tematikus célhoz kapcsolódó programok, intézkedések:

- Farkas Attila uszoda felújítása, bővítése a városi sportélet és rekreáció, egészség rehabilitáció helyszíneként
- Szuhay Sportközpont fejlesztése
- Szabadidős sportolási lehetőségek a Kiskonda-patak menti területeken és a város számos közterületén
- Helyi sport népszerűsítése
- Tömegsport rendezvények szervezése (Streetball, „Fut a Dombóvár”, ...)
- Kihaszírtatlan sportpályák helyszíneinek bevonása a sporteseményekbe.

T8 Városimázs és városmarketing

Dombóváron a migráció – oda- és elvándorlás – magas ingadozása révén a társadalom összetétele folyamatosan változik, s meglehetősen vegyes, ezért a városfejlesztésnél a közösségfejlesztésre, a helyi identitás erősítésére is kiemelt figyelmet kell fordítani. Míg az idősebb korosztály városhoz és térségéhez kötődése nagy, a „dombóváriság”, a Dombóvár-tudat kialakulásához a fiatalok és az újonnan beköltözők esetében szükség van. A város imázsának megújulásra van szüksége: az értékek hangsúlya mellett a város dinamikus fejlődését kell kommunikálnia elsősorban a helyi és térségbeli lakosság számára, másodsorban a hazai és nemzetközi környezetben. Dombóvár imázsának erősítése érdekében elengedhetetlen a város (és intézményei, szervezetei, vállalkozásai) aktív arculatformálása, marketing tevékenysége.

A város arculata minőségileg változik, új dinamikát ad, amelyhez szükséges, hogy Dombóvár színes és színvonalas hazai és nemzetközi programoknak, rendezvényeknek adjon helyet a sport, a kultúra, a

turizmus, az egészség, a tudományos élet, és számos más területen. A települési értékek, történelmi események, vagy neves személyek, szimbólumok, melyek megkülönböztetik a települést, olyan értéket képviselnek, mely elősegíthetik e célt. Nem szabad azonban elfelejteni, hogy nem csak a múltba visszatekintő, hanem jövőbe mutató, új identitáselemekre is szükség van a megújuló városimázs érdekében.

Az önkormányzat kezdeményezi és elősegíti a kedvező városimázs kialakítását új attrakciók megteremtéséhez nyújtott segítő, támogató munkájával, valamint turisztikai események, rendezvények megszervezésében és lebonyolításában való részvételével. A fejlesztések nyomán a marketing-kommunikációban erősíteni kell a város értékeire építő, a 21. század szemléletét befogadó attitűdjét, az egészséges életmód minden terére és minden korosztálynak szóló fejlesztéspolitikáját.

A tematikus célhoz kapcsolódó programok, intézkedések:

- Dombóvár arculatának megújítása (üzenet, logó, ...)
- Egészséges és tiszta környezet érdekében végzett akciók, programok (pl. csikktartók kihelyezése, ebűrülék összeszedése, tavaszi takarítás, stb.)
- Rendezvények szervezése, bonyolítása („Hat vár, hat rád” hagyományteremtő program szervezése)
- Műemlékek és helyi védettségű épületek bemutatása, városi séták
- Dombóvár természeti értékeinek bemutatása, séták

III. Az épített és természeti környezet értékeinek fejlesztése a gazdaságosság figyelembevételével

T9 A műemléki, védett és önkormányzati ingatlanok hasznosítása az energiahatékonyság és környezetterhelés csökkentése szempontjai szerint

Dombóvár különleges adottsága a város építészeti arculatának sokszínűsége. Kiemelt cél a mai széttagolt városban a város identitását és gazdag épített örökségét jelentő területek összekötése, amely egyrészt a lakók számára hatékonyabbá teszi a városi szolgáltatások elérését, másrészt erősíti a város imázsát. A kihasználatlan önkormányzati ingatlanok, különösen a műemléki és védett épületek felújítása kiemelt feladat. A szolgáltatások ezekben való elhelyezése nemcsak az épület presztízsét adja vissza, de a városi élet gazdagítását, a város imázsának javítását is szolgálja. A magántulajdonban lévő védett épületek megújítását egyrészt a települési értékvédelmi program segíti, amelyhez továbbra is önkormányzati forrás szükséges. Másrészt évenként megrendezendő az „Iparosok versenye”, amely a térségi mesteremberek által legjobban megvalósított épületfelújítás minőségdíja. A program ösztönzi az épületállomány megújítását, mellette a környékbeli vállalkozások helyzetbehozásával a térségi munkaerőpiacot támogatja, kapcsolódik a szakképzés programjaihoz, és egyben a városi identitástudatot erősíti.

A környezeti megújulás egyik fő célja, hogy a városban csökkenjen a szegregált és szegregációval veszélyeztetett területek száma. A program keretében felszámolásra (bontása új építéssel vagy ingatlanvásárlással pótolva) vagy felújításra kerülnek az alapvető lakhatási feltételeknek nem megfelelő, komfort nélküli vagy alacsony komfortfokozatú lakások. Ezen ingatlanokhoz és területekhez az ott élő lakosság társadalmi problémái is hozzájárulnak, amelyek megoldására a koncepció keretében antiszegregációs program készül. Emellett cél a piaci bérletállomány növelése, elsősorban a fiatalok helyben tartását és az egészséggazdaság céljait szolgálva (az egészségügyi dolgozók ide vonzását elősegítő nővérszállás, orvos lakás a fiatal orvosoknak).

A korunk társadalmának környezettudatosság erősödése, a fenntarthatóság elvének erkölcsi normává válása és az életmódváltás ad alapot a célnak, hogy Dombóvár aktív szerepet vállaljon a környezeti ártalmak csökkentésében. A klímabarát települési stratégia minden területen a meglévő épületek és területek hasznosítását tűzi ki célul. A kompakt város megőrzése érdekében a szükséges beruházásokat a már kijelölt beépített – vagy beépítésre szánt – területek intenzív fejlesztésével kell megoldani, nem a várost övező területek extenzív fejlesztésével. A környezeti fenntarthatóság, klímabarát települési stratégia irányába hat a változatos területhasználat, a motorizált közlekedési módok csökkentése és a környezetbarát közlekedési módok előtérbe helyezése, az épületek energiahatékonyságának javítása, a helyi gazdaság és a rövid ellátási láncok támogatása, a megfelelő hulladék- és vízgazdálkodás, valamint általánosságban a város életének minden területén az erőforrásokkal való takarékoskodás és a környezeti terhelés csökkentése. A talajvédelem, a levegőminőség, a víztisztaság és vízellátás, szennyvízelvezetés és kezelés, hulladékgazdálkodás és újrahasznosítás, energiahatékonyság mellett a városfejlesztés során az éghajlatváltozás mérséklése és alkalmazkodás, valamint a természeti értékek fenntartása, az élőhelyek és erdők fejlesztése a fő célok. Az energiahatékonyság javításának egyik pillére a meglévő épületállomány és új épületek (közösségi és magántulajdonban levő) energiahatékony és környezetbarát felújítása, kialakítása.

Harmadik pilléreként a szemléletformálás, tudatossági akciók fontosak, hiszen ezáltal Dombóvár jelelős eredményeket tud elérni a környezetterhelés és CO₂ kibocsátás mellett a túlfogyasztás megakadályozásában, a fenntartási költségek mind az önkormányzati, mind a lakossági-gazdasági fogyasztóknál történő csökkentésében. A célok megvalósítása eredményeképpen egy hatékonyabban működő, klímabarát város, csökkenő üzemeltetési költségek jelentkeznek.

A tematikus célhoz kapcsolódó programok, intézkedések:

- Belvárosi városrehabilitációs program folytatása a támogatási rendszer működtetésével
- Kihasználatlan önkormányzati ingatlanok hasznosítása (Zsinagóga, Korona Szálló, egykori főszolgabírói lak, Zeneiskola, Pál-ház, Illyés Gyula Gimnázium kollégiumi épülete, ...), a védett épületek ütemezett, módszeres felújítása
- Évenkénti „Iparosok versenye” minőségdíj
- Önkormányzati tulajdonú épületek energiahatékony és környezetbarát felújítása, korszerűsítése, gazdaságossági elemzés alapján bontással és új építéssel pótolva
- Szemléletformálás, tudatossági akciók
- Az önkormányzati intézmények átfogó energetikai átvilágítása, komplex energiahatékonysági megvalósíthatósági tanulmány kidolgozása
- Energia Alap létrehozása és működtetése
- Szakember bevonása, energetikus alkalmazása az Önkormányzatnál

T10 Közterületek minőségi, közösségi befogadóképességet javító fejlesztése

Az egészséges lakókörülményekhez nemcsak az egészséges lakás, hanem az egészséges és sokszínű lakókörnyezet is hozzátartozik. Kiemelt cél egy magas színvonalú, megújított közterület-hálózat fejlesztése, amely a városi lakó, munkahely és rekreációs funkciókat összeköti, teret adva a városi kapcsolatoknak. A közterületek minőségi fejlesztése a lakosság életfeltételeit, életszínvonalát alapvetően javítja. A főbb gyalogos mozgások – különösen az oktatási és leginkább látogatott intézmények és lakóterületek közti főbb irányok – mentén feladat a közterületek humanizálása, a környezet rendezése, utcabútorok, sétányok, pihenőparkok kialakítása.

Fontos cél a városközpont átmenő forgalomtól való tehermentesítése, a város minden településrészében a forgalomcsillapítás, akadálymentesítés, közlekedésbiztonságot szolgáló közútfejlesztések.

A tematikus célhoz kapcsolódó programok, intézkedések:

- Közterület-hálózat fejlesztése, humanizálása (környezet rendezése, utcabútorok, sétányok, pihenőparkok kialakítása)
- Gunarasi elkerülő kiépítése
- Belvárosi átmenő forgalom csillapítása, kapcsolódó Szent Gellért utca megnyitása
- Arany János tér rendezése
- Hunyadi téri buszpályaudvar rendezése, termelői piac kialakítása
- Forgalomcsillapítás, akadálymentesítés, közlekedésbiztonságot szolgáló közútfejlesztések, belterületi út- és járdafelújítások
- Intézményi fejlesztésekkel egyidejű környezetmegújítás és parkolás megoldása

T11 Zöldfelületek és természeti területek fejlesztése

Dombóvár különleges adottsága a város térrendszerébe beékelődő, településrészeket összekötő Kiskonda-patak és hozzá kapcsolódó, a város fő zöldfelületét jelentő területek. Dombóvár eddig is e zöldfelületet a város életébe bevonta, továbbra is cél ennek folytatása, erősítése, a városi vízfolyások menti területek jobb kihasználása, Kiskonda-patak és környezetének komplex továbbfejlesztése. A zöld tengely kiterjesztésével cél a belterületi, sziget jellegű zöldfelületek összekapcsolása, a zöldfelületek és városi nyitott terek arányának további növelése. Az előregedő fasorok leváltásával új, egységes arcú köztéri fásítás kialakítására nyílik lehetőség. Cél továbbá a környezetbe nem illő, funkcióját veszített, balesetveszélyes épületmaradványok eltávolítása, épített elemek elbontása, illegálisan lerakott építési- és bontási törmelék felszámolása.

Emellett cél az eredeti vegetációk fragmentumainak növelése. A vízfolyások környezetében lévő erdőtársulások növelése, valamint a gazdaságfejlesztési programhoz kapcsolódó, a Kapos menti belvízjárta területek beültetése energianövényekkel az ökológiai állapot javulását eredményezheti. A vízfolyások menti gazdag növény- és állatvilág – különösen a madárfauna – különleges értéke a városi és térségi természeti környezetnek, amely az ökoturisztikai potenciál kihasználásában jelentős szerepet játszik.

A város levegőminőségének biztosítása, a talajpusztulás mértékének visszafogása és a talajok termőképességének növelése érdekében a nagytáblás mezőgazdasági területek mentén és szakaszolásával mezővédő erdősávok telepítése szükséges.

A tematikus célhoz kapcsolódó programok, intézkedések:

- Kiskonda-patak és környezetének komplex fejlesztése
- Zöldfelületi rekonstrukció, az előregedett, nem őshonos fák kivágása és pótlása gyorsan növő őshonos egyedekkel (juhar, hársliget)
- Nyerges-erdő fejlesztése
- Szigeterdő természeti környezetének továbbfejlesztése
- Belvízjárta területek beültetése energianövényekkel
- Mezővédő erdősávok telepítése

- Illegálisan lerakott építési- és bontási törmelék elszállítása, terület kármentesítése, továbbá a tájba nem illő, funkcióját veszített, balesetveszélyes épületmaradványok eltávolítása, épített elemek elbontása

1.2.2 Területi célok

A középtávú területi célok a városrészek céljaival összhangban kerültek meghatározásra. A célok definiálásánál figyelembe vettük az egyes területi egységek gazdasági, társadalmi jellemzőit és funkcióit.

Belváros

A Belváros mind emberi erőforrás, mind infrastrukturális szinten a legjobb mutatókkal rendelkező terület. A belvárosi magterület Dombóvár legforgalmasabb része, a szolgáltatások és kiskereskedelem tekintetében gazdagon ellátott, és ezen a településrészen koncentrálódnak a város meghatározó intézményei, a járási és városi közigazgatási funkciók.

A terület a város központja, a városi és járási adminisztrációs, kulturális kiskereskedelmi és szolgáltató intézmények sűrűsödési pontja. A lakosság számára fontos helyszínek kapcsolatai hiányosak, a közterületek megújítása a kiemelt projekthelyszíneken kívül nem történt meg, továbbá a területen több önkormányzati tulajdonban levő, hasznosítatlan épület található, amelyek városi szolgáltatásba vonása kívánatos. A fejlesztendő területet jellegtelen, városközponti presztízt nem tükröző utcakép jellemzi. Bár a területén számos funkció található, még sincs olyan terület, mely betöltené a közösségi tér szerepét.

Városrészi cél:

A városrész jövőképe egy olyan, központi fekvésének, jelenlegi és jövőbeli közigazgatási, kulturális, szociális, közösségi funkcióhoz illeszkedő, rendezett és modern városkép, mely jobb, élhetőbb környezetet teremt a város lakói számára, emellett a helyi gazdasági szereplők megjelenését, a helyi közösség aktivitását, az idegenforgalom növekedését és a foglalkoztatás javulását eredményezi.

Cél a szolgáltatásokhoz kapcsolódó gyalogos útvonalak humanizálása, a gyalogos zónák berendezése utcabútorokkal ezen belül a fő találkozási-pihenő pontokon padokkal, növényzet telepítésével, ivóutakkal, játszóeszközök és más berendezésekkel. Ezen felül a 2007-2014 időszakban megújult Művelődési Ház és Dombóvár Város Könyvtára előtti teret a városi események, szabadtéri rendezvények befogadására alkalmas módon szükséges kialakítani.

A terület üresen álló épületeinek hasznosítása – a lakosság kiszolgálásában hiányos funkciókkal – a Belvárost gazdagítja.

A belváros intézményeinek és kereskedelmi-szolgáltatási funkcióinak elérhetősége, a terület kapcsolatrendszerének javítása, gyalogosközpontú városközpont megteremtése érdekében a terület forgalomtechnikai felülvizsgálata szükséges, a parkolás megoldásával és a buszvégállomás környékének rendezésével.

Egyéb, belvárost övező városi területek

A belvárost övező városi területek mind lakosságszám, mind lakásállomány tekintetében Dombóvár legnagyobb területét jelentik. A terület a jellegzetes városrészek közti területeket tartalmazza, ezért mind épített környezeti, mind társadalmi szempontból vegyes képet mutat.

Városrészi cél:

Cél a városközponti funkciók erősítése a területen. Kiemelt fontosságú a lakossági szolgáltatási funkciók erősítése és bővítése, a Belvárossal való főbb kapcsolatok közterületi megújítása, de emellett a jó minőségű, vonzó és egyedi épített környezet kialakítása is.

Újdombóvár

Újdombóvár geometrikus, tervezett városrész, két ütemű kiépítését követően, ma a belvárost övező városi területeket követően mind lakosságszám, mind lakásállomány tekintetében Dombóvár legnagyobb értékeit mutatja. A régi kertváros mellett a lakóterületeket övező ipari és gazdasági területek is jellemzők.

Városrészi cél:

Figyelembe véve Újdombóvár adottságait, a településrész karakteres képét és a teljes körű alapellátást, a város fejlődése szempontjából ezen a területen elsődleges cél a meglévő lakókörnyezeti értékek fenntartása. A Kórház és egészségügy fejlesztésével cél lehet a területen kapcsolódó szolgáltatásokat fejleszteni.

Kertváros

A Kertváros az egyik legújabb településrész, tudatosan tervezett szerkezettel. Jó adottságokkal rendelkező terület. Tipikusan alvóváros jellegű városrész, amely azonban magas környezeti értékkel rendelkezik.

Városrészi cél:

Figyelembe véve Kertváros adottságait, a város fejlődése szempontjából ezen a területen elsődleges cél a meglévő lakókörnyezeti értékek fenntartása. Tekintettel arra, hogy a területen az alapellátás nem biztosított, azt vagy helyben, vagy a Belvárossal való kapcsolat javításával szükséges megoldani.

Tüske

A tüskei településrész adottságait tekintve igen vegyes képet mutat – egyik oldalról a 61-es főút határolja a főúthoz kapcsolódó ipari-szolgáltató funkciókkal, a másik oldalról a Tüskei horgásztavak és a Madár-várta, amely nemcsak a dombóváriaknak, hanem a hozzánk látogató turistáknak is kedvelt kirándulóhelye. A szűk köztes területen a lakófunkciókhoz alapellátás nem kapcsolódik.

Városrészi cél:

A terület adottságaiból adódóan a főút menti gazdasági funkciók és az öko-turisztikai lehetőségek együttműködését kell biztosítani. A környezetszennyezés (zaj, levegőminőség) hatását a lakóterületek felé csökkenteni szükséges. A természetes vízmenti területek pozitív hatását a terület antiszegregációjában ki kell használni.

Gunaras

Gunaras üdülőtérlet: a Dombóvár-Gunarasi Rehabilitációs Központ, a gunarasi gyógy- és strandfürdő, szállodák, üdülőtelték és kemping jellemzik. Gunaras Dombóvár gazdasági életében betöltött szerepe még nem teljes körű. A belvárostól és más városrészekről „elkülönült” fekvése és szezonális, fürdőtelepként való működése korlátozottan használja ki az adottságait.

Városrészi cél:

Az üdülőtérlet komplex fejlesztése és a gunarasi szolgáltatások fejlesztése elengedhetetlen feltétele annak, hogy Dombóvár igazi fürdővárossá váljon. A gunarasi gyógyvíz és az arra épülő szolgáltatások a dombóváriak életébe integráltabban kell, hogy beépüljenek, hogy az egészséghez és gyógyuláshoz hozzájárulnak. Emellett az egészségturizmusban betöltött szerepe sem teljes körűen kihasznált, annak erősítése szükséges. A város célja, hogy a Gunarasi Gyógyfürdő a régió egyik legfejlettebb, legjelentősebb fürdőhelyévé váljon. Gunaras fejlesztésének célja, hogy a gyógyvíz és az üdülőtérlet

az egészségmegőrzés és -javítás területén, emellett az idegenforgalom és a helyi gazdaság bővítésében aktívabb szerepet játsszon.

Kakasdomb

Kakasdomb Dombóvár legrégebbi lakott területe, gazdag kulturális örökséggel, azonban leromlott állapotban. A XIX. században az Arany János tér volt Dombóvár központja, épített környezetét a templom, zsinagóga, Korona Szálló (hajdan gazdaképző központ, majd kaszinó és kultúrház) jellemzik. A Kakasdomb a város fejlődése során központi szerepét elvesztette, peremterületté vált. Kakasdomb városrész jelenlegi funkcióellátottsága gyenge, a kereskedelmi és szolgáltatói szektor jelenléte minimális. A területen jellemzően alacsony komfortfokozatú ingatlanok vannak, emellett a városi szociális intézmények egy része („Arany Sziget” Idősek Otthona, nappali melegedő és népkonyha). A terület szegregációval veszélyeztetett terület. A belváros felé irányuló kapcsolataiban az Arany János téri közlekedési csomópont kialakítása kedvezőtlen.

Városrészi cél:

E történelmi városrész megújítása, bekapcsolása a város vérkeringésébe kiemelt feladat. A Kakasdomb történelmi múltja, és a jelenlegi városi funkcióktól való viszonylagos elszakítottasága alkalmassá teszi Dombóvár turisztikai, kulturális céljainak megvalósítására. Az örökségi országos és helyi védettségű hasznosítatlan, leromlott, több helyen életveszélyes állapotú épületei, mint a Korona Szálló vagy a Zsinagóga, lehetőséget adnak a terület megújulására.

A műemléki épületek önfenntartó és a városrésznek tartalmat adó funkcióval feltöltve a terület leszakadását megakadályozza, a fejlesztések a környező területek felértékelődését indítja el, az egészségturizmushoz kapcsolódó magánérős szolgáltatói, vendéglátási funkcióknak ad alapot. A turizmus mellett a városi lakosságnak szolgáltatásokat nyújt, a kapcsolódó idők otthona számára ivókúra központ.

Szuhay-domb

Szigeterdő Dombóvár egyik legkiemelkedőbb jelentőségű természeti és kulturális értéke, ahol egy helyen találhatóak meg az országos szinten is kuriózumnak számító örökségvédelmi értékek, valamint a különleges szintén védett természeti környezet. A közelmúltban zajlott kisebb fejlesztések közel sem aknázták ki a területben rejlő lehetőségeket. A kapcsolódó Suhay Sportközpont a város sportéletének fő helyszíne, azonban állaga, kiszolgálása korszerűtlen, a városi kapcsolatrendszere rossz.

Városrészi cél:

Cél a terület történelmi és természeti értékeinek komplex fejlesztése, megújítása. A terület fejlesztésének célja az épített értékek a városlakók és turisták számára elérhetővé tétele, értékek továbbfejlesztése, az üres épületek hasznosítása, a rekreációs, sportolási és természeti adottságok város életébe való bevonása a kapcsolatrendszerek megteremtésével, emellett a “kiszolgáló” infrastrukturális fejlesztések hatékony és költségkímélő megvalósítása. Cél a Szigeterdő és Suhay Sportközpont menti területek közösségi, rekreációs, egészséges életmódhoz kapcsolódó bevonása.

Szőlőhegy

A várostól különálló településrész 1975-től tartozik közigazgatásilag Dombóvárhoz. A lakóövezet melletti zártkerti ingatlanokon pincék, prэшázak vannak, amelyek tulajdonosai főként a kistérség településeinek lakosai. Itt található a város egyik természetvédelmi területe, a Nyerges-erdő, amely igen kedvelt kirándulóhelye mind a helyi, mind a városba látogató turisták számára. A településrész kapcsolódik az ökológiai folyosóhoz.

Városrészi cél:

Elsődleges cél a helyi szolgáltatások erősítése, a terület várostól való elszakadásának enyhítése. Emellett a Szőlőhegy pincéi, szőlői, borai, a kapcsolódó Anna napi fesztivál a dombóváriak számára fontos, így ezek erősítése szükséges.

Mászlony

Mászlony Dombóvár legelmaradottabb, szegregált területe. Külterületi elkülönülő településrész, egyedülként az infrastrukturális ellátás itt nem épült ki. Dombóváron a legkedvezőtlenebb szegregációs mutatókkal rendelkezik. Az egykori majorsági, főképpen romák lakta területen minden ház komfort nélküli, közösségi tér nem áll rendelkezésre a helybelieknek, az utak legfeljebb zúzott kővel borítottak. A vezetékes ivóvízhálózat kiépítés alatt áll. A Dombóvártól való távolság (5 kilométerre terül el annak belterületi határától) miatt a közszolgáltatások elérhetősége akadályozott.

Városrészi cél:

Dombóvár alapvető érdeke és célja, hogy az egyenlő hozzáférés, az esélyegyenlőség és az integráció biztosításának elve az élet minden területén megvalósuljon. Ehhez a lakhatási feltételek biztosítása mellett – széleskörű együttműködésen alapuló – többféle: szociális, képzési, foglalkoztatási, oktatási, a szolgáltatásokhoz való hozzáférést javító intézkedések együttesével kívánunk hozzájárulni. Az alacsony státuszú lakosok integrációja előmozdításának elengedhetetlen feltétele az egyenlő hozzáférés biztosításán túl olyan szolgáltatások tervezése és megvalósítása, amelyek csökkentik munkaerő-piaci hátrányaikat, javítják foglalkoztatási esélyeiket, hozzájárulva ezzel az alacsony státusz megváltozásához. Kiemelt cél segíteni a rossz szociális helyzetben élő családok kisgyermekének korai fejlesztését, a nagyobb gyermekek iskolai előrehaladását. Mászlony 100 főt meghaladó lakosságszámából adódóan a szegregátum nem szüntethető meg. Az antiszegregációs javaslatokat a 4. fejezet tárgyalja.

Külterületek

Dombóvár külterületét jórészt nagytáblás, magas aranykorona értékű földek, valamint a vízfolyásokhoz kapcsolódó természeti területek alkotják. A mezőgazdasági területeken túl további, Mászlonymnál kisebb lakott terület egységek vannak, az előzőekben említett egykori mezőgazdasági központokhoz kapcsolódóan. Ezek: Szarvasd, Szilfás, Nagykonda, Kiskonda. A patak menti természetközeli állapotú ligetek, gyepek – különböző jellegű tájak közötti összeköttetést teremtve – regionális szintű ökológiai folyosót képeznek.

Városrészi cél:

A korunk társadalmának környezettudatosság erősödése, a fenntarthatóság elvének erkölcsi normává válása és az életmódváltás ad alapot, hogy Dombóvár aktív szerepet kíván vállalni a környezeti ártalmak csökkentésében. Cél a természeti területek bevonása a város és térsége turisztikai életébe, a mezőgazdasági területek kihasználása a gazdaságfejlesztésben, a helyi és térségi munkaerőpiac erősítésében. A Kapos-völgye, talajviszonyainak és belvizes jellegének köszönhetően kihasználatlan. A magas talajvíz, gyakran elöntött területeken a tőzeges, lápos talaj hagyományos mezőgazdasági termelésre vagy infrastruktúra kiépítésére alkalmatlan, azonban kiváló helyszínt biztosít energianövények (energiafűz, kínai nád, stb.) termesztésének. Az energianövény-termesztés gazdasági szempontból jelentős, és egyben pozitív klimatizáló hatásuk van a városra. A nagytáblás mezőgazdasági területek mentén és szakaszolására mezővédő erdősávok kialakítása szükséges a levegőszennyezés, szállópor megakadályozására, egyben a talajpusztulás mértékének visszafogása és a talajok termőképességének növelése érdekében.

1.2.3 A tematikus és a területi célok közötti összefüggések bemutatása

A területi és tematikus célok együttesen segítik elő a településfejlesztési koncepcióban felvázolt átfogó célok és a tervezett jövőkép elérését. A következő táblázat összefoglalóan mutatja be a tematikus és területi célok közötti összefüggéseket.

Területi célok

Ssz.	Tematikus célok	Belváros	Belvárost öv városi	Újdombóvár	Kertváros	Tüske	Gunaras	Kakasdomb	Szuhay-domb	Szólóhegy	Mászlony	Külterületek
T1	Diverzifikált városi és térségi gazdasági szerkezet az egészséggazdaság és megújuló energiára épülő termelés ösztönzésével											
T2	Gazdaságfejlesztést, versenyképességet és fenntarthatóságot segítő intézkedések											
T3	Magas szintű, a társadalmi és gazdasági igényekhez alkalmazkodó oktatás, szakképzés, továbbképzés											
T4	Aktív várostérségi kapcsolatok, különösen a gazdaságfejlesztés és turizmus területein											
T5	Aktív, felelős, szolidáris és befogadó társadalom											
T6	A társadalmi struktúrához illeszkedő magas színvonalú humán szolgáltatások, programok											
T7	A sportolás és egészséges életmód feltételeinek javítása											
T8	Városimázs és városmarketing											
T9	A műemléki, védett és önkormányzati ingatlanok hasznosítása az energiahatékonyság és környezetterhelés csökkentése szempontjai szerint											
T10	Közterületek minőségi, közösségi befogadóképességet javító fejlesztése											
T11	Zöldfelületek és természeti területek fejlesztése											

erős kapcsolat

közepes kapcsolat

nincs kapcsolat

Jelmagyarázat:

2 A MEGVALÓSÍTÁST SZOLGÁLÓ BEAVATKOZÁSOK

2.1 A STRATÉGIAI CÉLOK ES PROJEKTEK ÖSSZEFÜGGÉSEI

Az ITS, mint operatív jellegű stratégia, tartalmazza azon lényeges fejlesztési jellegű beavatkozások (projektek, illetve programok) indikatív listáját, amelyek a célok eléréséhez szükségesek. Az ITS operatív jellege nem jelenti ugyanakkor azt, hogy annak kidolgozottan és részletekbe menően, vagy akár teljes körűen kellene tartalmaznia a kitűzött céljai elérése érdekében megvalósítandó projekteket. Fontos azonban annak szem előtt tartása, hogy a stratégia céljaihoz kapcsolódóan a megvalósítás fázisában reális lehetőség legyen konkrét projektek megvalósítására, hogy az előkészítettség különböző fázisaiban levő projektelképzelések egymáshoz optimálisan illeszkedve a lehető leghatékonyabban szolgálják a stratégia céljainak elérését. Az ITS során az alábbi projekttypusokat azonosítottuk:

A **kulcsprojektek** azok a tervbe vett fejlesztések, amelyek alapvető feltételét képezik valamely (akár több) középtávú városi cél elérésének, tehát, ha a projekt nem valósul meg, valamelyik cél nem vagy csak kismértékben érhető el. Gyakran a kulcsprojekt (ami jellemzően nagyobb összegű projekt) megvalósulása előfeltétele egyéb tervezett fejlesztések megvalósulásának, vagy azok hatásai érvényesülésének. A kulcsprojekt nem feltétlenül integrált projekt, de célszerű, ha a kulcsprojekthez további projektek kapcsolódnak.

A **hálózatos projekt** több, egymáshoz kapcsolódó, akár azonos jellegű projektelemből áll, a város egészére vagy annak jelentős részére kiterjed, valamint a projektelemek egy együttműködő rendszer elemeit képezik. A hálózatos projekt lehet integrált projekt, ez esetben az együttműködő projektelemek különböző jellegűek, más-más megvalósítójuk van.

Az **akcióterületi projektek** egymással szinergikus hatást fejtenek ki az egybefüggő vonallal körülhatárolt akcióterületen. Az egyes projektelemek segítik más projektek megvalósulását, illetve hatásának kiteljesedését. A projektek az akcióterület számára megfogalmazott cél érdekében kerülnek megvalósításra, és volumenük, valamint várható hatásuk is akkora, hogy érzékelhető változást idéznek elő az akcióterületen.

Az **egyéb projektek** a fenti kategóriákba nem tartozó, egyéb tervezett fejlesztések, amelyek egy adott városrész vagy a város egésze számára lényegesek.

Az egyes projektek, projektcsomagok és tematikus célok kapcsolatát az alábbi ábra szemlélteti:

Sz.	Tematikus célok	Kulcsprojektek	Hálózatos projektek	Akcióterületi projektek	Egyéb projektek
T1	Diverzifikált városi és térségi gazdasági szerkezet az egészséggazdaság és megújuló energiára épülő termelés ösztönzésével	K1-AT1 K2-A2 K2-A3 K3-A4 K3-A5	H1 H4	A6 A8 A9 A13 A14	
T2	Gazdaságfejlesztést, versenyképességet és fenntarthatóságot segítő intézkedések	K1-AT1 K2-A3	H1		
T3	Magas szintű, a társadalmi és gazdasági igényekhez alkalmazkodó oktatás, szakképzés, továbbképzés	K1-AT1		A9 A10 A11	

T4	Aktív várostérségi kapcsolatok, különösen a gazdaságfejlesztés és turizmus területein	K2-A2	H2	A6	
T5	Aktív, felelős, szolidáris és befogadó társadalom	K2-A2	H2	A8 A9 A10 A11 A13	E1
T6	A társadalmi struktúrához illeszkedő magas színvonalú humán szolgáltatások, programok	K3-A4 K3-A5	H2 H3 H4	A9 A10 A11	
T7	A sportolás és egészséges életmód feltételeinek javítása	K2-A3 K3-A4 K3-A5	H2	A7 A1 A9 A10 A11	
T8	Városimázs és városmarketing	K1-AT1 K2-A3 K3-A4	K2-A2 H2 H3 H4	A6 A9	
T9	A műemléki, védett és önkormányzati ingatlanok hasznosítása az energiahatékonyság és környezetterhelés csökkentése szempontjai szerint	K1-AT1 K2-A3	K2-A2 H1	A8 A9	E2
T10	Közterületek minőségi, közösségi befogadóképességet javító fejlesztése	K1-AT1	H2 H3 H4	A13 A9 A10 A11	
T11	Zöldfelületek és természeti területek fejlesztése	K2-A3	H1 H2	A7	

2.1.1 Kulcsprojektek

Belváros fejlesztése (K1-AT1)

(A Belváros fejlesztése akcióterületként, bizonyos projektelemek pedig hálózatos projektként is értelmezhetőek.)

A fejlesztés területe, indokoltsága

A terület a város központja, a városi és járási adminisztrációs, kulturális kiskereskedelmi és szolgáltató intézmények sűrűsödési pontja. A lakosság számára fontos helyszínek kapcsolatai hiányosak, a közterületek megújítása a kiemelt projekthelyszíneken kívül nem történt meg, továbbá a területen több önkormányzati tulajdonban levő, hasznosítatlan épület található, amelyek városi szolgáltatásba vonása kívánatos. A fejlesztendő területet jellegtelen, városközponti presztízt nem tükröző utcakép jellemzi. Bár a területén számos funkció található, még sincs olyan terület, mely betöltené a közösségi tér szerepét.

A fejlesztés célja

A városrész jövőképe egy olyan, központi fekvésének, jelenlegi és jövőbeli közigazgatási, kulturális, szociális, közösségi funkcióhoz illeszkedő, rendezett és modern városkép, mely jobb, élhetőbb környezetet teremt a város lakói számára, emellett a helyi gazdasági szereplők megjelenését, a helyi közösség aktivitását, az idegenforgalom növekedését és a foglalkoztatás javulását eredményezi.

Tervezett projektek

Forgalomtechnikai változások – A belváros intézményeinek és kereskedelmi-szolgáltatói funkcióinak elérhetősége, a terület kapcsolatrendszere javítása, gyalogosközpontú városközpont megteremtése érdekében fontos a 611.sz. út elválasztó hatásának csökkentése. A 611. sz. főút elválasztó hatása mellett figyelembe kell venni annak az országos közúthálózatban jelenleg is, a belső városi forgalomban pedig a vázolt úthálózati fejlesztések (M9, 61-es elkerülő, mágocsi összekötő út) után is betöltött szerepét. A 611. sz. főút keresztmetszetének csökkentéséről az úthálózati fejlesztések megvalósítását követően részletes forgalmi- és hatásvizsgálatok alapján célszerű dönteni. A Hunyadi tér szerviz utas áthaladó forgalom megszüntetése érdekében a jelenleg csak gyalogosan járható Szent Gellért utca kikötése a Petőfi utcára szükséges (kapcsolódó közműáthelyezések, forgalomtechnikai változások). Emellett a parkolás és a buszpályaudvar átszervezése a belvárosi célokra megfelelően megtörténik, a közösségi közlekedési szolgáltatás minőségi romlása nélkül, valamint a megfelelő számú parkolóhelyek biztosításával. A belvárosban állomásozó, parkoló buszok nem kívánatosak, megvizsgálendő a szolgáltatásszervezés megoldása ennek más helyszínen történő megoldásával (pl. vasútállomás). A belvárosi program forgalomtechnikai megoldása és a kapcsolódó parkolási átszervezések összevontan kezelendők az Arany János téri csomópont felülvizsgálatával, a mágocsi összekötő út kiépítésével és a vasútállomás menti fejlesztésekkel.

Közterületek humanizálása, városi életbe vonása – A megnövelt gyalogos zónák humanizálása utcabútorokkal ezen belül a fő találkozási-pihenő pontokon padokkal, növényzet telepítésével, ivóutakkal, játszóeszközök és más berendezésekkel kerül kialakításra. A közterületrendezés fontos eleme a buszvégállomás környékének rendezése (kapcsolódva a fenti forgalomtechnikai és parkolásszervezés projekthez), továbbá a Hunyadi tér területén termelői piac kialakításának megoldása. A 2007-2014 időszakban megújult Művelődési Ház és Dombóvár Város Könyvtára előtti tér szabadtéri rendezvények befogadására alkalmas módon kerül kialakításra. A közvilágítás az energiahatékonyság alapelvei mentén kerül korszerűsítésre, a közbiztonság érdekében kamerarendszer kerül felszerelésre. A Hunyadi tér építészeti arculatának Dombóvár belvárosához méltó kialakításában a keleti oldali térfal magánérős építésben megvalósuló fejlesztései jelentősek (Dombó-Coop Zrt. üzleteinek felújítása, új építésű lakások, wellness központ).

Helytörténeti Múzeum és Zeneiskola hasznosítása – a Helytörténeti Gyűjtemény a Zeneiskola ma üresen álló épületébe átköltöztetésre kerül, ahol mind a bővítés, mind kapcsolódó rendezvények

szervezésének feltételei kedvezőbbek a mainál. Az egykori főszolgabírói lak (mai Helytörténeti Gyűjtemény) rendezvényházként kerül kialakításra, ahol kiállítások és kamarakoncertek mellett az önfenntartást biztosító rendezvények (pl. esküvők) is megrendezésre kerülhetnek.

Háziorvosi rendelőintézet és fogorvosi központ – A felnőtt és gyermek háziorvosi rendelő átköltöztetésre kerülnek a belvárosban, a Jókai utcai Pál-ház felújított épületébe. Az Arany János téri volt orvosi rendelő épületében – szerkezetátalakítást és felújítást követően – fogorvosi központ kerül kialakításra.

Farkas Attila Uszoda fejlesztése – Az akcióterületen, a belvárosi közösségi szolgáltatások körében van az önkormányzati tulajdonú Farkas Attila Tanuszoda, amely a Dombóvár és Környéke Vízf- és Csatornamű Kft kezelésében működik. Nemcsak a város, hanem a városkörnyék lakosságát is szolgálja, kínálata a gyógyúszás, az oktatás-nevelési intézmények testnevelés óráinak keretén belül történő úszásoktatás, az intézményen kívüli úszásoktatás (úszótanfolyamok), a „szabadidős” úszás, és nem utolsósorban a versenyúszás, utánpótlás-nevelés. Az uszoda épületének állaga rossz, a funkciók befogadására az épület nem alkalmas. A fejlesztés során az uszoda teljes épületének átépítése megtörténik, megnövelt uszodatérrel (6 pályás 25 m-es versenymedence és tanulómedence, lelátó), kiszolgáló résszel (recepció/pénztár, vizesblokkok, öltözők, irodák), várakozó területtel (a szülők az uszoda területén, ne a szabadban várakozzanak), szabadtéri résszel strandszerű kialakításban (medence, zöldfelületek, fitness terem, szauna a hozzá kapcsolódó pihenőhelyiséggel, büfé), gépészeti berendezések energiahatékony (hővisszanyerő) korszerűsítésével, és az uszoda környezetének rendezésével (zöldfelület, utcabútorok, parkolók és kiszálló/felvevő helyek).

Elérni kívánt eredmények

A város lakosságát szolgáló szolgáltatások kapcsolatainak megteremtése, a közterületek humanizálása, vonzó városközponti környezet létrehozása a kikapcsolódásra és pihenésre alkalmas parkok sorozatának kialakításával, amit a lakók szeretettel használnak, a városi interakciókat, kötődést erősítik. A szabadtéri rendezvénytér, agóra kialakítása a városi rendezvények, szabadtéri programok fő helyszínét adja. A gyalogosforgalom megnövekedésével a helyi kiskereskedelem és szolgáltatások működőképessége javul. A motorizált forgalom csökkenésével a környezetszennyezés (levegő, zaj) csökken.

Történeti városrészek fejlesztése (K2)

Dombóvár városfejlesztési beavatkozásai szempontjából a történeti városrészek megújítása, a városi életbe és idegenforgalomba történő bevonása kulcsfontosságú. A ma felhagyott épületek hasznosítása és kapcsolódó gazdasági-társadalmi-környezeti programok, projektek a város kiemelt feladatai.

Kakasdomb (K2-A2)

(A Kakasdomb fejlesztése akcióterületként, bizonyos projektelemek pedig hálózatos projektként is értelmezhetők.)

A fejlesztés területe, indokoltsága

Kakasdomb városrész jelenlegi funkcióellátottsága gyenge, a kereskedelmi és szolgáltatói szektor jelenléte minimális. A területen jellemzően alacsony komfortfokozatú ingatlanok vannak, emellett a városi szociális intézmények egy része („Arany Sziget” Idősek Otthona, nappali melegedő és népkonyha). A terület szegregációval veszélyeztetett terület. A belváros felé irányuló kapcsolataiban az Arany János téri közlekedési csomópont kialakítása kedvezőtlen. E történelmi városrész megújítása, bekapcsolása a város vérkeringésébe fontos feladat.

A Kakasdomb történeti múltja, és a jelenlegi városi funkcióktól való viszonylagos elszakíttottsága alkalmassá teszi Dombóvár turisztikai, kulturális céljainak megvalósítására. Az országos és helyi védettségű, hasznosítatlan, leromlott (Zsinagóga), több helyen életveszélyes (Korona Szálló) állapotú épületei lehetőséget adnak a terület megújulására.

A fejlesztés célja

A műemléki épületek önfenntartó és a városrésznek tartalmat adó funkcióval feltöltve a terület leszakadását megakadályozza, a fejlesztések a környező területek felértékelődését indítja el, az egészségturizmushoz kapcsolódó magánérős szolgáltatási, vendéglátási funkcióknak ad alapot. A turizmus mellett a városi lakosságnak szolgáltatásokat nyújt, a kapcsolódó idősek otthona számára ivókúra központ.

Tervezett projektek

Turisztikai központ – évtizedek óta kihasználatlanul állnak a Zsinagóga és Korona Szálló országos védettségű műemlék épületei, a környezetük rendezetlen. A nappali melegedő és népkonyha elbontásával keletkező területen épül a Vizek Háza látogatóközpont, amely Dombóvár egészségközpontú gazdasági programjához és térségi központ szerepéhez kapcsolódik. A Vizek Háza

témáját Dombóvár és az ország egyik legjelentősebb természeti kincse, gyógy- és termálvizünk adja. A Vizek Házában termál- és gyógyvíz kiállítás mellett a magyar és helyi víz-kínálatot felsorakoztató kereskedelmi üzletrész, Tourinform iroda és ajándékbolt kapnak helyet. A fő attrakció magyarországi gyógyvizek „bárja”, egyben az egészségügyi rendszer által támogatott ivókúra központ. Korunk egészségközpontú társadalma számára egy különleges helyet kínál – a gyógyítást az élményekkel kapcsolja.

A Korona Szálló épületében (a szerkezet- és terek megújítását követően, az örökségvédelmi részek hasznosításával és kortárs építészeti bővítésével) a Mesterségek Háza kap helyet, amely egyben a mesterségek bemutatóterme, másrészt műhely/inkubátorház is a vállalkozásoknak, mestereknek, tanulóknak. Az épület oktató, továbbképző központként is működik – szolgáltató-, szaktanácsadási rendszer működtetésével –, amely visszahozza az épület eredeti, történeti funkcióját.

A Zsinagóga hatalmas tere kiváló alapot biztosít egy egyedi, különleges témájú kulturális intézmény befogadására. A Megbékélés Háza a világtörténelem nagy pusztításait, üldözéseit és azok mértékét mutatja be, amelyet a Mecsek látványt nyújtó meditációs tér, a „Megnyugvás tere” zár. A Zsinagóga mellett kap helyet a zsidó imaház. Az épületek felújítása közel-nullás épületként történik, az épületben, épületen vagy kapcsolódó területeken megújuló energiaforrás biztosítása tervezett. A tervezett funkciók programja nullszaldósan alakítandó ki.

„Arany Sziget” Idősek Otthona – a jelenleg is tartós bentlakásos otthonként működő intézmény kapcsolata az egészséges életmódhoz kapcsolódó szolgáltatásokkal. Pincéjében levő rendezvényhelyszín bevonása a város életébe.

Szociális intézmények áthelyezése – a nappali melegedő és népkonyha áthelyezésre kerül a Gyár utca - Kinizsi utca - Bajcsy Zsilinszky utca által határolt tömbbe, az önkormányzati tulajdonú szociális és városüzemeltetési feladatokat ellátó intézményeihez kapcsolódóan.

Ingatlanok bontása, hasznosítása – a területen levő önkormányzati és magántulajdonú épületek felújítása folyamatosan megvalósul, a szerkezetileg és történetileg értéktelenek elbontásra kerülnek helyet adva a terület attraktivitását jelentő idegenforgalmi és ellátási szolgáltatásoknak. Az épületek felújítása közel-nullás épületként történik, az épületben, épületen vagy kapcsolódó területeken megújuló energiaforrás biztosítása tervezett.

Arany János téri csomópont – Az Arany János téri csomópont a város egyik legforgalmasabb útkereszteződése, négy becsatlakozó út találkozásánál fekvő közterület (a 611. sz. főút, az Erzsébet utca, a Dózsa György utca és az Arany János téri területek találkozási pontja). A terület átépítését, a délkeleti zsákutca szakasz megnyitásával és ezáltal öt ágú csomópont kialakításával régóta tervezi az önkormányzat, hiszen ez jelenti az akcióterület megközelíthetőségét és a belváros felé való kapcsolatrendszerét. A projektet a nyomvonal korrekciókkal, burkolatok felújításával, táblázásokkal, burkolatjelzésekkel, érintett közművek áthelyezésével jár. Elengedhetetlen továbbá a Deák Ferenc utcai feljáró támfalának megerősítése, a fejlesztések által generált megnövekedett forgalom biztonságos fogadása érdekében. (A csomópont kialakításakor javasolt a 611. sz. főút forgalomcsillapításának és a gunarasi összekötő út tervezett átépítésének a hatását vizsgálni).

Kapcsolódó közterületek rendezése, közterület humanizálás – A megvalósuló fejlesztésekkel egy időben a gyalogosfelületek felújítása is megtörténik, utcabútorokkal, közvilágítás energiahatékony korszerűsítésével, növényzet telepítésével, és megfelelő számú parkolóhely kialakításával.

Antiszegregációs program – a turisztikai célterület koncepcióját figyelembe véve, részletesen ld. később.

Elérni kívánt eredmények

A fejlesztés hatására a terület épített környezetében és funkcionálisan megújul, új attrakciót jelent Dombóvár számára. A terület elszigeteltsége oldódik, szervesen kapcsolódik a belvároshoz. A betelepült turisztikai, kulturális funkciójának köszönhetően Kakasdomb térsége felértékelődik, amely az antiszegregációt segíti, továbbá magánérős szolgáltatási lehetőséget teremt, vállalkozásoknak teret ad. A fejlesztés egyaránt jelent műszaki megvalósítást és társadalmi problémamegoldást is.

Szuhay-domb és Szigeterdő (K2-A3)

(A Suhay-domb és Szigeterdő fejlesztése akcióterületként, bizonyos projektelemek pedig hálózatos projektként is értelmezhetőek.)

A fejlesztés területe, indokoltsága

A Szigeterdő Dombóvár egyik legkiemelkedőbb jelentőségű természeti és kulturális értéke, ahol egy helyen találhatóak meg az országos szinten is kuriózumnak számító örökségvédelmi értékek, valamint a különleges szintén védett természeti környezet. A közelmúltban zajlott kisebb fejlesztések közel sem aknázták ki a területben rejlő lehetőségeket. A kapcsolódó Suhay Sportközpont a város sportéletének fő helyszíne, azonban állaga, kiszolgálása korszerűtlen, a városi kapcsolatrendszere rossz. Az akcióterület két egymáshoz kapcsolódó, tartalmában két külön – egy kulturális és egy sport – programot foglal magába, melyek infrastruktúra fejlesztései (közlekedés, parkolás) kapcsolódnak, így egyben értelmezendők.

A fejlesztés célja

A Szigeterdő fejlesztésére vonatkozó program összetett, cél a terület komplex fejlesztése, megújítása. A fejlesztések célja az épített értékek a városlakók és turisták számára elérhetővé tétele, értékek továbbfejlesztése, az üres épületek hasznosítása, a rekreációs, sportolási és természeti adottságok város életébe való bevonása a kapcsolatrendszerek megteremtésével, emellett a "kiszolgáló" infrastrukturális fejlesztések hatékony és költségkímélő megvalósítása.

Tervezett projektek

Kossuth szoborcsoport – Horvay János Kossuth szoborcsoport munkája az országban az egyedüli olyan alkotás, amely az első felelős magyar kormány tagjait ábrázolja. A szobrok körüli tér fejlesztésére Dombóvár Város Önkormányzata koncepciótervet fogadott el, amely benyújtásra került a Szigeterdő történelmi emlékhellyé nyilvánítására. A több mint 80 éves szobrok állapota szükségessé teszi a rekonstrukciót és az emlékhelyhez méltó környezetalakítást. Az érték fenntarthatósága és megőrzése érdekében zárható területté alakítás indokolt, térfigyelő-rendszer kiépítése szükséges.

Lakótorony továbbfejlesztése – A Szigeterdőben lévő Lakótorony további funkciókkal való ellátása a látogatottságához, és ezáltal fenntarthatóságához szükséges. A rekonstruált lakótoronyban téglamúzeum van, ebben interaktív bemutatóterem és kapcsolódóan téglaegető bemutatóhely (téglaegető kemence) létesítése javasolt, továbbá a várárok alkalmassá tétele a vízzel való feltöltéshez, a várárok átívelésére híd készítése.

Gyűjteményes és védett növényi kertek megőrzése és helyreállítása – A beteg faegyedek eltávolítása mellett a növényállomány pótlása elengedhetetlen ökológiai és esztétikai szempontból is. Így telepíteni szükséges őshonos fajokot, cserjeállományt, lágyszárú védett növényeket, valamint a lakóházakkal határos területeken – élő határvonal kialakításaként – sövénykerítést.

Szuhay Sportközpont fejlesztése – A sportközpont Dombóvár legnagyobb, jó adottságokkal rendelkező sportlétesítménye, azonban a lakosságot még jobban kiszolgáló működéséhez Dombóvár Város Önkormányzata által meghatározott komplex, a fejlesztés irányait kijelölő Sportkoncepciójában meghatározott feladatok közül középtávon számos elem megvalósítható. A fejlesztések biztosítják, hogy a sportolók számára az előírásoknak megfelelő infrastruktúra álljon rendelkezésére. A futball pálya és lelátó NB III-as mérkőzések lebonyolítására alkalmas felújítása mellett az eredmények közvetítésére szabadtéri digitális eredményjelző kerül felállításra. A kosárlabda csarnok felújítása magába foglalja a csarnok megkopott padlójának felújítását, a csarnok természetes fényét biztosító üveghomlokzat cseréjét, az épület egyéb helyiségeinek (kisterem, öltözők, irodák) felújítását és a teljes körű akadálymentesítést. A kiscsarnok feletti tetőtérben 30 fős szálláshely kialakítása tervezett.

Városi szabadtéri sport és rekreáció – Szigeterdő és Suhay Sportközpont menti területek közösségi, rekreációs, egészséges életmódhoz kapcsolódó célra megújításra kerülnek. A közösségi igényeket kiszolgálva játszótér (a „volt Piroska ház” területén) és új elemként köztéri fitness park kerül kialakításra. A fitness park (TRX, street workout pálya, kültéri fitness gépek, nyugdíjasok számára kifejlesztett eszközök) térítésmentesen használható, szakember jelenléte nem szükséges (a gépek használatát tájékoztató tábla mutatja be), használata egyszerű és biztonságos, karbantartást nem igényel, szinte minden évszakban használható és nem utolsó sorban a lakosságra szemléletformáló és egészségre nevelő hatással bír.

Kapcsolódó közterületi rendezések – A területen kiszolgáló utak (futópálya, sétautak) rendszere biztosítja a különböző funkciók kapcsolatát, amelyek részben a meglévők felújításával, részben újak kialakításával történnek. A jelenleg hiányt jelentő közvilágítás energiahatékony megvalósítása a közbiztonság növelése mellett a park látogathatósági időpontját is jelentősen meghosszabbítja. A hosszabb tartózkodás és attraktív környezet feltétele a környezettel harmonizáló utcabútorok kialakítása, a jelenlegi, több évtizedes darabok cseréje. A jelenlegi információs táblarendszer elavult és megkopott, azok cseréje, megújítása szükséges, a közbiztonság érdekében térfigyelő kamerarendszer javasolt. A terület bekapcsolandó a túraútvonalba és a kerékpáros közlekedési hálózatba.

Parkolás – A rendelkezésre álló parkolók mennyisége a sporttelep jelenlegi forgalmának megfelelő. A tervezett fejlesztések megvalósítását követően a sportközpontot felkeresők számának növekedése várható, mely megnöveli az új parkolóhelyek kialakítása iránti igényt. A beavatkozás környezetében parkolóhelyek bővítésére korlátozottan, a zöldfelület kárára van csak mód. A Szigeterdő történelmi emlékhely figyelembevételével tervezendő.

Berzsenyi és Földvár utcák összekötése – A Berzsenyi u. és a Földvár. u. összekötése jelentősen javítaná a Szuhay Sportközpont elérhetőségét az autóval és busszal érkezőknek. A jelenlegi szűk keresztmetszet nem teszi lehetővé még az egyirányú közúti közlekedést sem. A szükséges szélességben való kiépítés csak a szomszédos telkek részbeni kisajátításával lehetséges.

A volt MÁV ebédlő hasznosítása – A park közvetlen szomszédságában lévő (1882/2 hrsz) régi MÁV ebédlő 2013. decemberében Dombóvár Város Önkormányzata tulajdonába került, az ingatlan birtokbavételére 2014. június 26-án került sor. Az épület hasznosítása annak felújítását követően történhet. Tervezett program: a város oktatási és szociális intézményeit kiszolgáló konyha. Működésében kapcsolódjon a térségi beszállítólánc-fejlesztési célhoz (T4 - Aktív várostérségi kapcsolatok, különösen a gazdaságfejlesztés és turizmus területein).

Elérni kívánt eredmények

A természeti és kulturális örökség megőrzésével, az örökségi helyszínek hasznosításával komplex turisztikai termékek – azaz attrakciók és kapcsolódó szolgáltatások – kerülnek megvalósításra, valamint a már működő turisztikai attrakciók minőségének javítása és szolgáltatásainak bővítése is megvalósul. A tudatos hasznosítás az értékmegőrzés mellett növeli a terület vonzerejét, bekapcsolja a helyi gazdaság vérkeringésébe, aktivizálja a helyi szereplőket. A történelmi emlékhely a városi örökség tudatosítását segíti. A természeti értékeink gondozásával, azok lakossági rekreációs és turisztikai céllal történő hasznosításával a tudatos érték megőrzésen túl a terület vonzereje nő, közösségi szintté válik, ezáltal a helyi gazdasági, társadalmi és kulturális életbe bekapcsolódik.

Egészséggazdaság fejlesztései (K3)

Dombóvár kiemelt hosszú- és középtávú célja a város egészségügyi és gyógyvíz alapú gazdaságának, lakossági és térségi ellátásának és idegenforgalmi szerepének erősítése, amelyhez több akcióterület és projekt tartozik. Az akcióterületi fejlesztések alapozzák meg a gyógyvízre épülő egészségturizmus és szolgáltatási szerep erősítését (T1 Diverzifikált városi és térségi gazdasági szerkezet az egészséggazdaság és megújuló energiára épülő termelés ösztönzésével).

Gunaras akcióterület (K3-A4)

(A Gunaras fejlesztése akcióterületként, bizonyos projektelemek pedig hálózatos projektként is értelmezhetők.)

A fejlesztés területe, indoklása

Gunaras Dombóvár gazdasági életében betöltött szerepe még nem teljes körű. A belvárostól és más városrészekről „elkülönült” fekvése és szezonális, fürdőtelepként való működése korlátozottan használja ki az adottságait, az üdülőterület komplex fejlesztése és a gunarasi szolgáltatások fejlesztése elengedhetetlen feltétele annak, hogy Dombóvár igazi fürdővárossá váljon. A gunarasi gyógyvíz és az arra épülő szolgáltatások a dombóváriak életébe integráltabban kell, hogy beépüljenek, hogy az

egészséghez és gyógyuláshoz hozzájáruljanak. Emellett az egészségturizmusban betöltött szerepe sem teljes körűen kihasznál.

A fejlesztés célja

A város célja, hogy a Gunarasi Gyógyfürdő a régió egyik legfejlettebb, legjelentősebb fürdőhelyévé váljon. Gunaras fejlesztésének célja, hogy a gyógyvíz és az üdülőtérület az egészségmegőrzés és javítás területén, emellett az idegenforgalom és a helyi gazdaság bővítésében aktívabb szerepet játsszon.

Tervezett projektek

Gunaras fürdő fejlesztése – A nyugati és keleti fürdőkultúra találkozó pontja tematikára alapozott fürdőfejlesztések, kiemelt hangsúlyt helyezve az egészséges életmódra.

Egészségügyi szolgáltatóközpont – A szállodákhoz és a kórházhoz kapcsolódóan a gyógyvízre épülő rehabilitációs szolgáltatások bővítése, az Országos Egészségpénztár által támogatott balneológiai kezelések infrastrukturális és szolgáltatási feltételeinek megteremtése. Egészségipar összekötése az idegenforgalmi/turisztikai lehetőségekkel, az időskorúakra és gyógyulásra épített szolgáltatás és gazdaság fejlesztés. Főbb, egészséggel kapcsolatos turisztikai szakágak: fogászat, balneológia, szépség-kozmetológiai kezelés, masszázs, aromaterápia, ivókúra, gasztronómia.

Ifjúsági szálláshely fejlesztés – Az egészségipar összekötése az idegenforgalmi/turisztikai lehetőségekkel, az ifjúsági turizmus (sport, kultúra) befogadására irányuló beavatkozások (szálláshely, szolgáltatás fejlesztés).

Közösségi szolgáltatások – Bolthálózat kialakítása. Az ide látogató turisták és a dombóvári lakosok részére különböző kedvezményt nyújtó akciók bevezetése, kulturális és sport programok szervezése Gunarast a városi életbe kapcsolva.

Marketing – A fürdőkultúra dombóvári arculatának megteremtése.

Elérni kívánt eredmények

Dombóvár fürdővárosi imázsa megerősödik. A gunarasi gyógyvíz és az arra épülő egészségprevenciós és gyógyító szolgáltatások a dombóváriak életébe integráltabban beépülnek, ezáltal a lakosság egészségéhez és gyógyulásához hozzájárulnak. Az egészségturizmusban, a helyi munkahelyteremtésben és gazdasági fellendülésben betöltött szerepe javul.

Kórház és környezete (K3-A5)

(A Kórház és környezete fejlesztése akcióterületként, bizonyos projektelemek pedig hálózatos projektként is értelmezhetőek.)

A fejlesztés területe, indokltsága

Az egészségügyi szakellátást és rehabilitációt nyújtó Dombóvári Szent Lukács Kórház (Szent Lukács Egészségügyi Nkft.) vonzáskörzete térségi jelentőségű, a város egészségipari gazdaságfejlesztési programjának alapját képezi. A kórház 2014-2020. időszakra vonatkozó fejlesztéseinek lényegesebb elemei a sürgősségi osztály kialakítása, a rendelőintézet rekonstrukció a külső telephelyek megszüntetésével, a kórház tömb épület teljes körű felújítása, minden szakterületre kiterjedő orvostechnológiai fejlesztés. Emellett szükség van az egészségügyi ellátást biztosító infrastrukturális fejlesztésekre, és a kórház melletti további egészségügyi és kapcsolódó létesítmények számára fenntartott területek ez irányú hasznosításra, bevonására a cél elérése érdekében.

A fejlesztés célja

A kórház közlekedési és parkolási feltételeinek javítása mellett cél a hasznosítatlan területek egészségipari szolgáltatásokba történő bevonása, a fejlesztések szinergikus hatására Dombóvár ez irányú térségi és országos szerepének növelése.

Tervezett projektek

Parkolás és közlekedésszervezés – a Kórház utca torlódásmentes közlekedésének és a kórház és egészségügyi intézmények és szolgáltatások elérésének biztosítása forgalomtechnikai változások, kerékpárút, és közterületi és a kórház melletti telken parkolóhelyek kialakítása.

Mentőállomás – Új mentőállomás kialakítása a kórházhoz kapcsolódóan.

Egészségügyi és kapcsolódó szolgáltatások – A Kórház épületének fejlesztése a rendelőintézet kapcsolásával. A Kórház utca menti önkormányzati és magántulajdonú ingatlanok hasznosítása egészségügyi és kapcsolódó vendéglátó, kereskedelmi, szálláshely szolgáltatásokra.

Idősek otthona – Dombóvár egészségipari regionális szerepének és a szolgáltatások körének növekedésével az idősek otthona férőhelyszám iránti igény nő, melynek biztosítása a kórház környéki területen biztosítandó.

Elérni kívánt eredmények

A fejlesztések eredményeképpen a Dombóvári Szent Lukács Kórház működési körülményei javulnak, az egészségügyi és kapcsolódó vendéglátó, kereskedelmi, szálláshely szolgáltatások gazdagítják, és ezáltal erősítik Dombóvár egészségügyi szerepét, vonzáskörét bővítve. A városi lakosság egészségügyi ellátása javul, az ingatlanok fejlesztése munkahelyet teremt, az egészségügyi profil erősítése fenntartható gazdasági ágazathoz vezet.

2.1.2 Hálózatos programok, projektek

Dombóvár város 2014-2023 közötti időszakra vonatkozó hálózatos projektjei– amelyek több, egymáshoz kapcsolódó, hasonló jellegű projektelemből állnak, és a város jelentős részére kiterjednek – az alábbiak szerint javasoltak.

Energiahatékonyság (H1)

A fejlesztés indokoltága

A korunk társadalmának környezettudatosság erősödése, a fenntarthatóság elvének erkölcsi normává válása és az életmódváltás ad alapot, hogy Dombóvár aktív szerepet vállaljon a környezeti ártalmak csökkentésében. A globális környezetterhelés csökkentése mellett kiemelt feladat a városműködés hatékonyságának növelése is.

A fejlesztés célja

Dombóvár fejlesztési céljainak egyik fő sarokpontja a klímavédelem, a helyi energiagazdálkodás megújítása, amelynek része az alternatív energiaforrások minél nagyobb kihasználása (energiafűz, naperőmű), illetve a felhasználás csökkentése (közvilágítás-fejlesztés, panelprogram, a tömeg- és kerékpár-közlekedés feltételeinek javítása) az Európai Unió által kitűzött alacsony széndioxidkibocsátású gazdaság felé történő elmozdulás jegyében. Számos program javasolt a klímabarát település és a hatékonyabb energiagazdálkodás elősegítése érdekében.

Tervezett projektek

Naperőmű-parkok – A Dél-Dunántúli térségben a napenergia hasznosítása jelent legnagyobb adottságot, lehetőséget a megújuló energiaforrások körében. Potenciális területek: rekultivált hulladéklerakó, rekultiváció előtt álló szennyvíztelep oxidációs árokterületére.

Közvilágítás korszerűsítése – A fejlesztés a nagyobb forgalmú, minimum kétsávos utak mentén kerül megvalósításra. A felmérés megkezdődött. A projekttervezés során figyelni kell arra, hogy nem elég a világítótestek cseréje, a balesetveszély elkerülése érdekében a világítási szint csökkenés nem állhat elő.

Energianövény-telepek – Dombóvár adottságait figyelembe véve a Kapos-völgye az a terület, mely talajviszonyainak és belvizes jellegének köszönhetően kihasználatlan. A magas talajvízű, gyakran elöntött területeken a tőzeges, lápos talaj a jellemző, mely hagyományos mezőgazdasági termelésre vagy infrastruktúra kiépítésére alkalmatlan. Kiváló helyszínt biztosít azonban energianövények

(energiafűz, kínai nád, stb.) termesztésének, melyek kedvelik a vizes élőhelyet és rossz minőségű talajon is képesek életben maradni és fejlődni. Az energianövények hasznosítására biogáz, biodízel gyártáshoz (értékesítésre) vagy biomassza alapanyagként (helyi hőellátás) van lehetőség. Ez utóbbi esetben, tekintettel az elégetés során keletkező nagy környezetterhelésre, felhívjuk a figyelmet arra a folyamatra, amely Európai Unió szinten ki szándékozza venni a biomasszát a megújuló energiaforrások köréből, ezáltal feltételezhetően már középtávon sem lesznek hozzá támogatások.

Az energianövény-termesztés gazdasági szempontból is jelentős. Egyrészt az ültetése, gondozása, betakarítása, fűtőanyaggá történő alakítása új munkahelyeket teremt, másrészt az energianyereshez szükséges kazánok gyártása újabb beruházások, fejlesztések realizálódását jelenti a településen, mely szintén új munkahelyek létrejöttét vonja maga után, továbbá az értékesítési céllal történő termelés a beruházási és fenntartási költségeket megtermeli rövidtávon. Dombóvár gazdasági fejlődésének új irányt ad, egy egész iparág építhető köré, további gazdasági folyamatok indukálásával, klaszterré válással, kutatás-fejlesztési potenciállal.

A növénytelepeknek egyben pozitív klimatizáló hatásuk lehet a városra. A fejlesztés helyszínén, a Kapos-völgyében 400 hektár terület áll rendelkezésre az ültetvények kialakítására belvízjárta területeken. A nemzeti ökológiai hálózat területére történő betelepítése nem javasolt.

Energiamegtakarítást eredményező felújítások támogatása a panel és a hagyományos szerkezetű épületekben – A Nemzeti Épületenergetikai Stratégia céljai között szerepel az iparosított technológiával épült lakóépületek mellett a hagyományos szerkezetű épületek energiamegtakarítást eredményező korszerűsítések, felújítások támogatása. A korábbi alkalmakkor a kereslet jelentősen meghaladta az önkormányzat lehetőségeit, ezért előreláthatólag a következő évtől induló programban az önkormányzat ismét részt kíván venni, hogy lehetőséget biztosítson a településen található panelházak energetikai korszerűsítésére. A fejlesztés célja, hogy újra legalább 11 lakóépület felújítása, energetikai korszerűsítése valósuljon meg. A beruházások során a korábbi években leginkább jellemző nyílászáró csere és épületszigetelések mellett kívánatos a megújuló energia, napkollektorok, napelemek ösztönzése.

Intézmények energetikai fejlesztése – A közintézmények fenntartásában a költségek minimalizálása sürgető feladat. A megoldást az intézmények energetikai rendszerének vizsgálata és fejlesztése jelentheti. Ez elsősorban homlokzati hőszigetelést, nyílászárók cseréjét, világítási rendszerek felújítását és napkollektorok beépítését jelenti. A konkrét munkálatokat helyzetfelmérésnek, terveknek kell megelőzniük, melyek szintén a projekt keretein belül kerülnek elkészítésre.

Intézmények köre:

- Bölcsőde
- Óvodák: Szivárvány Óvoda, Erzsébet Óvoda
- Iskolák: Apáczai Csere János Szakközépiskola – konyha, Esterházy Miklós SZKI – konyha, Belvárosi Iskola – melegítőkonyha, József Attila Iskola – melegítőkonyha, Illyés Gyula Gimnázium – főépület
- Szociális intézmények: Platán Idősek Otthona, Arany-sziget Idősek Otthona, ESZI Tamasz Otthon, „Őszikék” Idősek Klubja
- Kulturális: Dombóvári Művelődési Ház – aljzatszigetelés

Elérni kívánt eredmények

A projektek megvalósítása eredményeképpen a környezetterhelés és CO₂-kibocsátás csökken, emellett egy hatékonyabban működő, klímabarát városi környezet valósul meg, az energia- és a

vízhasználat túlfogyasztása, valamint a lakossági hulladéktermelés csökken. A fenntartási-üzemeltetési költségek mind az önkormányzati, mind a lakossági-gazdasági fogyasztóknál csökkennek. A megújuló erőforrásokra épülő energiaszektor fejlesztése a helyi és térségi gazdaság fejlesztéséhez járul hozzá, munkaerőpiaci lehetőségeket jelent.

Városi zöldfelületek, Konda-völgy program (H2)

A fejlesztés területe, indokltsága

Dombóvár különleges adottsága a város térrendszerébe beékelődő, településrészeket összekötő Kiskonda-patak és hozzá kapcsolódó, a város fő zöldfelületét jelentő területek. A városi jelentőségén túl, a patak menti természetközeli állapotú ligetek, gyepek – különböző jellegű tájak közötti összeköttetést teremtve – regionális szintű ökológiai folyosót képeznek. Az adottság fejlesztése Dombóvár és várostérsége elemi érdeke, szüksége. Emellett az egyéb városi zöldfelületek megújítása, növelése a városi klíma szempontjából fontos.

A fejlesztés célja

Dombóvár eddig is e zöldfelületet a város életébe bevonta, továbbra is cél ennek folytatása, erősítése, a városi vízfolyások menti területek jobb kihasználása, továbbfejlesztése, Kiskonda-patak és környezetének komplex fejlesztése. A természeti területek kihasználása a térségi kapcsolatok megteremtésében.

Tervezett projektek

Konda-völgy természetvédelmi bázis – A DÖPTE bázis jelenleg a város természetvédelmi központja, mely az önkormányzat tulajdonában található, egykori kisvasút állomás épületében működik. A bázis állandó (Természetvédelmi Bemutatóterem) és ideiglenes (Pancza Gyűjtemény) kiállításoknak is helyet ad, valamint konferenciatermét iskolák, turisták használják. A projekt a természetvédelmi bázis további hasznosítását tartalmazza. Az épület tetőtere alkalmas helyet biztosít egy bakancsos szálló kialakítására, mely rövid, 1-2 éjszakai tartózkodási lehetőséget biztosít a bázisra amúgy is betérő kirándulók számára. Az infrastrukturális fejlesztés mellett fontos a kiállítások minőségi fejlesztése, a számítógépes diaporáma bevezetése. A Pancza-gyűjtemény ideiglenes kiállításnak tekinthető, mivel nem önkormányzati tulajdonban van. Amennyiben a bázis átfogó fejlesztése megvalósul, célszerű a

gyűjteményt önkormányzati tulajdonba venni és állandó kiállításként működtetni. A bázis közvetlen környezetének fejlesztése egyrészt alapberuházásokat (udvar és bejárat térburkolása, szilárd burkolatú parkolók kialakítása, forgalomnövekedéssel látogatóközpont korszerűsítése) és további látványelemeket tartalmaz, amely az épület egykori funkcióját hangsúlyozza (keskeny nyomtávú mozdony és a hozzátartozó kocsik, terepasztal a Konda-völgy vízgyűjtőterületről). A szálláshely és az épületben felhalmozott egyre jelentősebb értékek miatt elengedhetetlen egy térfigyelő-rendszer kiépítése. A területen folyó egykori gazdasági tevékenységek helyszíneinek bemutatása különleges élményt nyújthat az idelátogatóknak, sőt még a helyi lakosságnak is. Növeli identitás tudatukat, ismereteiket. Ennek keretében két fejlesztés kialakítása tervezett: tematikus bemutató út a volt téglagyár területén, valamint egy bemutató ösvény kialakítása az egykori kenderáztató helyek megismerésére.

Kiskonda-patak menti sétaút és nordic-walking pálya – A Konda-völgy természetvédelmi bázistól távolabbi területei is rendelkeznek olyan adottságokkal, melyek továbbgondolásával, fejlesztésével tovább növelhető a terület értéke és látogatottsága. Ilyen projektem a vizes élőhelyek helyreállítása a Szenes úttól a Fogadalmi ligetig. A projekt keretében a Kiskonda-patak menti területeken zöldfelületi rekunstrukció és növénytelepítés valósul meg, további sétautak, nordicwalking pályaszakaszok kerülnek kialakításra. A zúzottköves út mellett, utcabútor csere, tornaeszközök, információs eszközök, valamint térfigyelő kamerarendszer kerülnek elhelyezésre. A Kispolgárok parkja mellett található tónál növények (fagyal, rózsánc, jázmin) segítségével olyan meditációs helyek kerülnek kialakításra, melyek lehetőséget nyújtanak a pihenni, meditálni vágyók számára a kikapcsolódásra. A másik fejlesztési terület a Kis-Konda patak Szenes út és Fogadalmi Liget közötti szakasza, ahol a víz feletti rész adna helyet különböző műalkotások bemutatásának, egyedi látványt nyújtva az érdeklődők számára. A Patak-galéria mellett szükséges az információs táblarendszer cseréje, illetve új elemek kihelyezése a patak mentén. Az emberek és értékek biztonsága érdekében térfigyelő-kamerarendszer kerül kiépítésre. A projekt kapcsolatot teremt az északi patakmenti területekkel, és déli irányban a JAM-projekttel és a Szuhay Sportközponttal, ez utóbbinál az iparterületeken áthaladó szakaszokkal, ahol a közbiztonságra és humanizálásra különös figyelmet kell fordítani. A harmadik terület a Szállásréti-tó és bölcsőde közti szakasz, ahol téli-nyári szánkópálya és egy különleges játszótér („mini-kalandpark”) kerül kialakításra. A terület megközelítése elsősorban gyalogosan vagy kerékpárral történik jelenleg is. A természetvédelmi fejlesztésekkel érintett területeken a gyalogos közlekedés mellett a kerékpárost is javasolt fejleszteni. A tervezett beavatkozások következtében megnövekvő igények és a terület bejárhatósága miatt szükséges a jelenlegi kerékpárút-hálózathoz kapcsolódó kerékpárút kiépítése. Egy hiányzó úrt tölt be a Híd alatt egészen a Shell-kútig kiépítésre kerülő, természetbe illő burkolattal és szegélyzettel ellátott kerékpáros út kialakítása az egykori kisvasút nyomvonalán.

Felszíni vízrendezés – Dombóvár egyes településrészein – Szuhay-dombon és Szőlőhegyen, valamint Gunaras egyes területein – évek óta visszatérő problémát jelent a vízelvezető rendszer nem megfelelő kiépítése, a karbantartás hiánya. Az érintett területeken a csapadékvíz-elvezető árkok színtézése, autóbehajtóknál átereszek kialakítása szükséges. Kapcsolódó feladatok: felmérés, tervezés, mederkorrekció, átereszek ki/átépítése. A nyílt árkok mederburkolása is célszerű, hogy a későbbiekben egyszerűbben megoldható legyen a tisztítás. Néhány helyen ún. barátságssilippel kell megakadályozni a visszaduzzasztást. Az átereszek beépítésével összefüggésben számos kapubejárat is újra kell építeni.

Városi fasorok, zöldfelületek (Pannon kertek) – A projekt 12 belterületi zöldövezet (ún. Pannon kertek) természeti értéknövelő fejlesztését fogja össze és kiterjed a város teljes faállományának állapotfelmérésére. A fejlesztés magába foglalja a beteg, elöregedett, nem őshonos fák kivágását, az eltávolított egyedek pótlását gyorsan növekvő őshonos fák (juhar, hárs), így kerül biztosításra a

zöldövezetek természeti értékeinek növelése. A kertek növényállományáról információs táblarendszer nyújt tájékoztatást. A város teljes faállományának felméréséhez célszerű egy 2D/3D állapotfelmérés végzésére alkalmaz eszköz beszerzése, mely jelentősen meggyorsítja és hatékonyabbá teszi a tevékenységet. A városi faállomány egészségügyi állapotának felmérését követően lehetséges a további feladatok meghatározása. A fejlesztéssel érintett területek: 1. 56-osok tere, 2. Arany János tér, 3. Kertváros, 4. Petőfi tér, 5. Szent István tér, 6. Ogulin udvar, 7. 424-es mozdony környezete, 8. Gárdonyi tér, 9. Kossuth tér, 10. Radnóti u. – játszótér, 11. Tulipán u. – játszótér, 12. Fecskeház – játszótér.

Véderdők – Nagytáblás mezőgazdasági területek mentén és szakaszolására mezővédő erdősávok kialakítása szükséges a levegőszennyezés, szállópor megakadályozására, egyben a talajpusztulás mértékének visszafogása és a talajok termőképességének növelése érdekében.

Elérni kívánt eredmények

A zöld tengely kiterjesztésével a belterületi, sziget jellegű zöldfelületek összekapcsolása megtörténik, ezáltal a lakosság számára az urbanus területek mellett egy természetközeli kapcsolati tengely is létrejön. A projekt által a zöldfelületek és városi nyitott terek aránya tovább növekszik, a városi klíma és levegőminőség javul, ezzel az egészségmegővőhöz hozzájárulva, és egyben esztétikai értéket is teremtve.

Közterület-fejlesztés, közlekedésfejlesztés (H3)

A fejlesztés indokltsága

A közlekedés, a helyváltoztatás idő- és energiaigényes tevékenység. Minden városban, így Dombóváron is a változó körülmények közlekedésfejlesztési és közterület-fejlesztési feladatokat jelentenek. A városi működés hatékonyabbá tételének fontos eleme a városközpont átmenő forgalomtól való tehermentesítése, a város minden településrészében a forgalomcsillapítás, akadálymentesítés, közlekedésbiztonságot szolgáló közútfejlesztések. A közterületek minőségi fejlesztése a lakosság életfeltételeit, életszínvonalát alapvetően javítja. A főbb gyalogos mozgások – különösen az oktatási és leginkább látogatott intézmények és lakóterületek közti főbb irányok – mentén kiemelt feladat a közterületek humanizálása, a környezet rendezése, utcabútorok, sétányok, pihenőparkok kialakítása.

A fejlesztés célja

A fejlesztések célja, hogy Dombóvár elérhetőségét és élhetőségét javítsa, csökkentve az utazási időket, a közlekedést és a helyváltoztatást komfortossá, élvezhetővé tegye, és mindezeket a kor klímatudatos és energiahatékony szemléletének megfelelő eszközökkel.

Tervezett projektek

Dombóvár-Gunaras elkerülő út megépítése – A Dombóvárt és Mágocsot összekötő 65195 sz. összekötő út országos közúthálózati rendszerhez való kapcsolatát a mintegy 2 km-es hiányzó szakasz megépítése biztosítja, amely helye Dombóvár belterületétől keleti irányban, a IX. utcától a Gunarasi útra irányuló nyomsávon található mezőgazdasági terület.

Kerékpárút-hálózat fejlesztése – Kiemelt cél a helyi közlekedés és a térségi munkába járó forgalom nem motorizált közlekedésének helyzetbe hozása és biztonságának növelése, emellett a minőségű

kerékpáros turizmus infrastrukturális és információs rendszerének megteremtése, a térségi települések turisztikai potenciálja kihasználásának erősítése érdekében.

Térségi

A térségi kerékpárutak a nem motorizált ingázás mellett a kerékpáros turizmus számára kiemelt jelentőségű, amely alkalmas a gyalogos távolságnál messzebbi térségi célpontok összekötésére, hálózatba szervezésére. A várostérségi hálózaton túlnyúló, kiemelt elemek a Kapos-mente kerékpárút (Nagyatád – Segesd – Nagybajom – Kaposmérő – Kaposvár – Taszár – Dombóvár – Kurd – Hőgyész) és a Siófok-Tamási-Sásd-Dombóvár-Orfű-Pécs-Harkány-Eszék vonalak.

A Hőgyész-Dombóvár-Kaposvár szakasz a 74. sz. országos kerékpárút-törzshálózat része (Kaposmente kerékpárút: Nagyatád – Segesd – Nagybajom – Kaposmérő – Kaposvár – Taszár – Dombóvár – Kurd – Hőgyész). Középtávú megvalósítása megyei döntés. A fejlesztésnél a TmTrT szerint mérlegelni kell az egyes mellékutak forgalomnagyságának ismeretében az önálló, közúti forgalomtól elválasztott kerékpárút létesítésének szükségességét. A térségi kerékpárút-hálózat kialakításának ütemezésénél elsődleges cél, hogy a már meglévő települési, helyi-helyközi nyomvonalszakaszokat felhasználva regionális hálózatok alakuljanak ki.

Dombóvár Város Önkormányzata kezdeményezi a Siófok-Tamási-Sásd-Dombóvár-Orfű-Pécs-Harkány-Eszék kerékpárút megvalósítására létrehozni egy társulást, amely előremozdítaná a középtávon történő megvalósítást és összefogná az erőforrásokat. Tervezett szakaszok:

- Dombóvár-Kocsola-Pári-Tamási-Felsőnyék: megszűnt vasútvonal nyomvonalon
- Dombóvár-Sásd: 611 sz. közút melletti területen
- Sásd-Magyarhertelend-Orfű-Pécs: közút menti területeken

Helyi

A helyi kerékpárhálózat nagy forgalmú utak menti elválasztott kerékpárutak:

- Kórház utcai kerékpárút (LIDL-kórház-vasútállomás)
- Szőlőhegyi kapcsolat – előkészítés alatt
- Kaposszekcsői és belvárosi kerékpárutak összekötése
- Közvilágítás és burkolati rekonstrukció a gunarasi kerékpárút mentén

A kisebb forgalmú utakon az útfelületek a legtöbb helyen jól kerékpározhatóak. A városban jelentős a kerékpáros forgalom, a klímabarát települési célok ennek növelését célozzák, így a hálózat további fejlesztése szükséges. 30km/h övezetek, útburkolati felfestések a biztonságosabb kerékpározást segítik elő.

Szükséges azonban a kerékpártárolás bővítése az intézmények környezetében.

Belterületi út- és járdafelújítások – Az önkormányzat kötelezően vállalt feladati közé tartozik a kezelésében lévő belterületi utak karbantartása és a szükségszerű felújítások elvégzése. A projekt tartalmazza a közlekedés biztonságát veszélyeztető állagú utak és járdák burkolatának felújítását aszfaltos, illetve térköves kivitelben, a közmű aknák hozzáemelésével, a megfelelő szegélyek kiépítésével, a vízelvezetések korszerűsítésével. Az utak esetében a burkolat felújítással együtt a padkanyeséseket és nemesített padkák kialakítását is tartalmazza a projekt az új burkolat állagának megóvása érdekében. A projektbe bevonni kívánt utcák: Fő utca, Radnóti utca, VI. utca, Ady Endre utca, Zrínyi utca, Széchenyi utca, Gyöngyvirág körút, Rózsa F. utca, Sáfár László utca, Szent Gellért utca, Petőfi S. utca. Dombóvár város belterületén a közutak melletti buszmegállóhelyek szinte hétről-hétre

rongálásnak vannak kitéve. Ennek kiküszöbölésére és egy egységes és esztétikus, rongálásnak jól ellenálló buszváró pavilonok telepítése tervezett, kiegészítő utcabútorokkal (padok, szemétyűjtő edények, tájékoztató táblák). Kiemelt figyelmet kell fordítani az utasok fel- és leszállását segítő fellépő szigetek kialakítására. Továbbá a projekt részét képezi a közterületek nagy gyalogosforgalmú szakaszainak humanizálása (járdaburkolat, ülőbútorok, játékelemek, virág/növény-szigetek, sövény, fa), amelyek különösképpen az oktatási intézményekhez vezető főbb útszakaszokat jelentik.

Elérni kívánt eredmények

Dombóvár-Gunaras elkerülő út a városközpont átmenő forgalmát, ezáltal a környezetszennyezést csökkenti, és egyben elősegíti a belváros élhetőségét, a közösségi terek használatát. A közterületek minőségi fejlesztése a lakosság életfeltételeit, életszínvonalát javítja, emellett növeli a belvárosi vendéglátás, kiskereskedelem elérhetőségét. A kerékpárút-hálózat fejlesztése hatására a helyi és térségi munkába járó közlekedésben a nem motorizált forgalom aránya növekszik, amely hozzájárul a klímavédelemhez és az energiahatékonysághoz. A kerékpáros turizmus infrastrukturális és információs rendszerének megteremtésével a térségi települések turisztikai potenciálja nő, kapcsolódó gazdasági hatásai a helyi munkanélküliség csökkentéséhez hozzájárul.

iDombóvár (H4)

A fejlesztés indokoltága

A városok élhetőségéhez ma a rendelkezésre álló erőforrások mellett szükség van az információs és kommunikációs technológiák által nyújtott új lehetőségek kiaknázására. Az új technológiák lehetővé teszik a városok hatékonyabb működését, a városlakók életminőségének javítását. Az intelligens város, az okos technológiát úgy használja, hogy a város infrastrukturális rendszerei és szolgáltatásai sokkal jobban kapcsolódhatnak egymáshoz, ezáltal hatékonyabbá válnak.

A fejlesztés célja

A városok kitörési pontja lehet az Infokommunikációs Technológia (IKT) alkalmazása a város életének, működésének minden szegmensében, mely nemcsak a városok hatékonyabbá tételében segít, hanem a lakók életkörülményeinek javításában, a városhoz való kötődés, a városi identitás erősítésében is.

Tervezett projektek

WiFi – Az ingyenes és korlátlan wifi használat Dombóvár esetében az oktatási és közigazgatási intézmények sűrűsége miatt a belvárosban, a közlekedés szempontjából a Vasútállomásnál kialakításra kerülő intermodális csomópontnál, illetve az idegenforgalom miatt Gunarasfürdőn javasolt. A további turisztikai területek fejlesztésével a Kakasdomb, Szigeterdő is célterületté válik.

Könyvtár-Kincsestár – Dombóvár Város Könyvtára a város és városkörnyék fontos kulturális szolgáltatása (mozgókönyvtár is), emellett fokozott szerep jut a város oktatási életében is, hiszen számos oktatás-nevelési intézmény található a településen. A korábbi évek infrastrukturális fejlesztései mellett (új épület, akadálymentesítés) a könyvtár és az olvasók munkáját segítő „soft” elemek fejlesztése fontos feladat. Az olvasói igényekre jobban koncentráló, és az információk szélesebb körű, gyorsabb megszerzésére és közvetítésére törekvő intézményi projekt elemei a közhasznú információs rendszer Windows átállása, a Textlib verziófrissítés és új modulok beszerzése, RFID (Radio Frequency

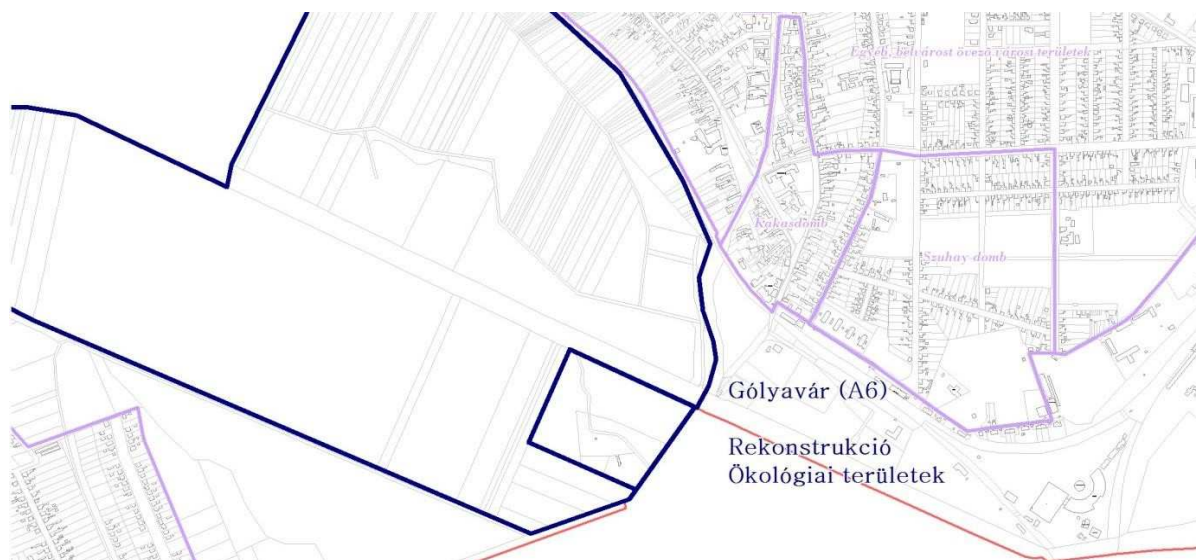
Identification) egyedi azonosító technológiával való katalogizálás, és a helyismereti dokumentumok digitalizálása.

Elérni kívánt eredmények

A fejlesztések elsősorban a helyi lakosság identitástudatát erősítik. A wifi szolgáltatás emellett a városi életet fellendíti, a közterület használat aktívabbá válik, gazdasági növekedést hoz, hozzájárul a hosszú távú városfejlesztési célok megvalósulásához és egy intelligens város kialakulásához.

2.1.3 Akcióterületi projektek

Gólyavár (A6)

A fejlesztés területe, indokoltsága

A Dombóvár és Sásd közötti, 611. számú közút mentén, a Kapos hídjától dél-nyugatra, az országos ökológiai folyosó részét képező ártérből kiemelkedő dombon áll a téglalap alaprajzú, vizesárokkaal körülvett, nyugati kaputornyos vár maradványa. A rom Dombóvár épített örökségének legrégebbi maradványa, különleges természeti környezetbe ágyazva. A tervásatás 2014-ben megkezdődött, folytatása 2015-ben várható. A bemutatás hiányos.

A fejlesztés célja

A kiemelkedő jelentőségű várrom méltó bemutatása a helyieknek, térségieknek és az ide látogatóknak, a kulturális örökség és a természeti-táji különleges adottságainak összekapcsolásával.

Tervezett projektek

Régészeti feltárás és rekonstrukció – A várrom teljes vagy részleges rekonstrukciója, a bemutatáshoz szükséges környezetrendezési feladatokkal. A tervásatások eredménye határozhatja meg az egykori vár maradványainak bemutathatóságát. Javasolt a terület termőföld besorolásának megszüntetését kezdeményezni.

Ökológiai területek – Sétautak, meditációs helyek természetközeli, ligetes kialakítása, a Dombóvári tűzlepkés rétek bemutatása.

Elérni kívánt eredmények

A projekt számos területen hoz pozitív változást, a térségi turizmust gazdagítja, hozzájárul annak fellendítéséhez mind kulturális, mind táji jelentőségével. A látogatók a térség több települését és Dombóvár más attrakcióit is felkeresik, így hozzájárul a helyi és térségi gazdaság fejlesztéséhez, a lakosság identitásának növeléséhez. A projekt magában hordozza továbbá a rendezvények kiszélesítésének lehetőségét, hagyományteremtő városi és térségi eseményekkel való bővítését is.

Nyerges-erdő (A7)

A fejlesztés területe, indokoltsága

A Nyerges parkerdő a környező mezőgazdasági területek között szigetszerűen megjelenő, viszonylag nagy kiterjedésű, idős, természetközeli állapotú dombvidéki gyertyános-kocsányos tölgyes. Az erdőben ritka, védett növény- állat-, madárfajok élnek. Az erdő mellett helyezkedik el a három tóból álló, mesterséges eredetű tógyűttes, mely értékes vizes élőhely, ritka, védett állatfajok előfordulásával. Az erdő és a horgásztó környéke változatos, természeti-tájképi együttes, nyílt vízfelülettel, a tóparton gyepek, ligetes területekkel, a tó déli partján természetszerű erdővel, északi partján hétvégi házakkal tarkított szőlőkkel. Kedvelt kiránduló és horgász központ. A területen a szükséges infrastrukturális fejlesztéseken kívül (útfelújítás), jelentősebb beruházást nem került megvalósításra.

A fejlesztés célja

A Nyerges parkerdő lehetőséget kínál a városi környezetből való kiszakadásra, anélkül, hogy ehhez hosszú utazásra lenne szükség, közelsége miatt kerékpárral is könnyen megközelíthető. A jelenleg is kiránduló- és rekreációs helyként funkcionáló terület jelenlegi infrastruktúrájának fejlesztésével a terület egyedi hangulatú rekreációs lehetőség Dombóvár lakosságának.

Tervezett projektek

A piknikező hely és a Mária forrás környezetének korszerűsítése – A területen található előregedett, rossz állapotú bútorok cseréje, egységes kép kialakítása. A nyilvános vizes blokk létrehozása egy kulturált kiránduló központ fontos eleme, éppúgy, mint az információs táblarendszer kialakítása és értékeink biztonságát szolgáló térfigyelő-rendszer kiépítése. A fejlesztések hozzájárulnak a horgászati lehetőségek miatt érkezők igényeinek kiszolgálásához is.

Lombkorona-sétány – Országos jelentőségű attrakció, a fák lombszintjén kialakításra kerülő pallórendszer lehetővé teszi a helyi élővilág közelebbi megismerését.

Elérni kívánt eredmények

A fejlesztési elemek segítségével egy alapvető lakossági igényeket kielégítő kiránduló központ kerül kialakításra.

Perekac (A8)

A fejlesztés területe, indokltsága

Perekac napjainkban a város egyik leromlott, a belvárostól elszakított, funkció nélküli területe, ahol az alacsony komfortfokozatú épületek a jellemzőek. Az önkormányzati, komfort nélküli bérlakások állaga rossz, az itt élő lakosság túlnyomó része megélhetési és szociális problémákkal küzd.

A fejlesztés célja

A jogszabályok szerint az 50 főnél kisebb településrészek nem minősülnek szegregátumnak, azonban a kirekesztettség és szegénység koncentrációja megszüntetendő.

Tervezett projektek

Szociális bérlakások elbontása – A felújításra alkalmatlan bérlakások elbontása. A bérlakások más helyszíneken kerülnek pótlásra.

Zöldhulladék, komposzt telep – A terület, városi és városrészi marginális fekvése alapján alkalmas a zöldhulladék-telep működtetésére.

Foglalkoztatási program – A startmunka keretén belül működő mezőgazdasági (ciroktermesztés és) zöldségtermesztésbe, illetve a hozzá kapcsolódó képzési programokba.

Elérni kívánt eredmények

A területen levő, két településrész közti önkormányzati területek hasznosítása.

Mászlony szegregátum (A9)

A fejlesztés területe, indokltsága

Mászlony, mint a Dombóvárhoz tartozó öt pusztá egyike az uradalmi birtok mezőgazdasági tevékenységének kiszolgálására épült ki. A feladat ellátásra telepítettek ki cselédséget a szántóföldi területekre, ahol növénytermesztés mellett állattenyésztéssel és kisebb mértékben erdőgazdálkodással foglalkoztak. A rendszerváltáskor megszűnő nagyüzemi termeléssel együtt ezek a területek, mint a város leszakadó területei magukra maradtak és a puszták fokozatosan a hátrányos helyzetű emberek lakóhelyévé váltak.

Mászlony mára Dombóvár legelmaradottabb, szegregált területévé vált. Külsőterületbe ágyazott elkülönülő, de belterületbe vont településrész, ahol mára egyedülként a vezetékes gáz még nem épült ki. Az egykori majorsági, főképpen romák lakta területen minden ház komfort nélküli, közösségi tér nem áll rendelkezésre a helybelieknek, az utak legfeljebb zúzott kővel borítottak. A Dombóvártól való távolság (5 kilométerre terül el annak belterületi határától) miatt a közszolgáltatások elérhetősége akadályozott.

A fejlesztés célja

Dombóvár alapvető érdeke és célja, hogy az egyenlő hozzáférés, az esélyegyenlőség és az integráció biztosításának elve az élet minden területén megvalósuljon. Ehhez a lakhatási feltételek biztosítása mellett – széleskörű együttműködésen alapuló – szociális, képzési, foglalkoztatási, oktatási, és szolgáltatásokhoz való hozzáférést javító intézkedések együttesével kíván a város hozzájárulni. Az alacsony státuszú lakosok integrációjának elengedhetetlen feltétele az egyenlő hozzáférés biztosításán túl olyan szolgáltatások tervezése és megvalósítása, amelyek csökkentik munkaerő-piaci hátrányaikat, javítják foglalkoztatási esélyeiket, hozzájárulva ezzel az alacsony státusz megváltozásához. Kiemelt cél segíteni a rossz szociális helyzetben élő családok kisgyermekének korai fejlesztését, a nagyobb gyermekek iskolai előrehaladását.

Tervezett projektek

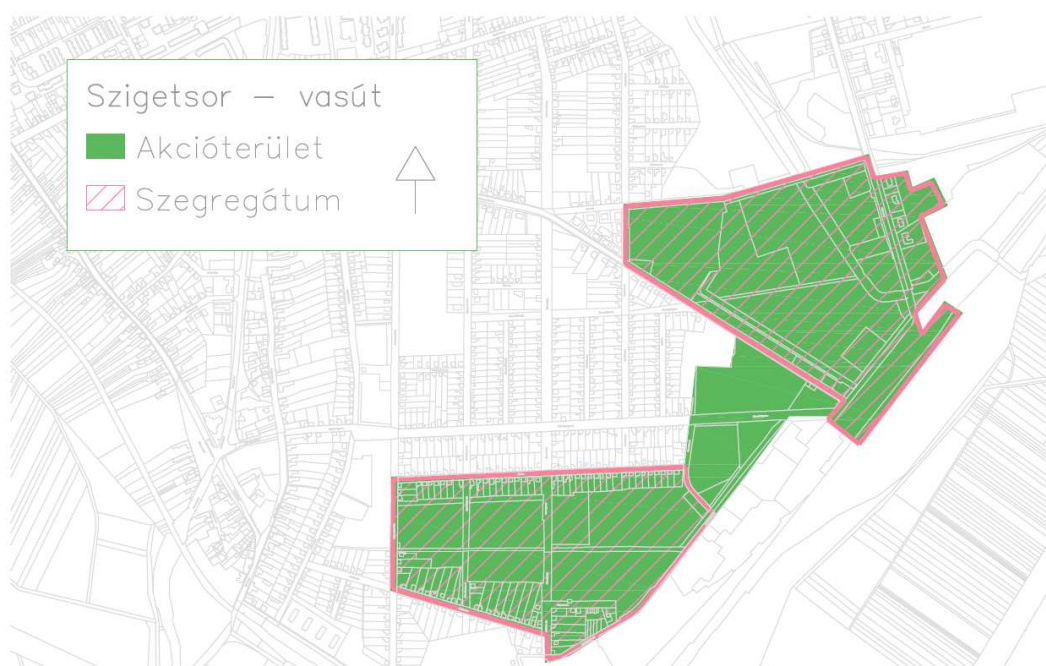
- 3 db önkormányzati tulajdonú, szociális bérlakásként funkcionáló lakás felújítása

- 1 db önkormányzati tulajdonú szolgálati lakás kialakítása
- Közösségi épület kialakítása, felújítása
- Játsszótér kialakítása a közsségi épülethez tartozó nagyméretű zöldfelületen
- Családsegítő, szociális munkás iroda kialakítása: A szegregátumban eddig nem volt elérhető semmiféle közcélú vagy közszféra szolgáltatás. A fejlesztés létrehozott irodában heti rendszerességgel védőnő, családsegítő, szociális munkás, jogász biztosít ügyfélfogadást, ügyintézési lehetőséget a szegregátum lakosai számára.
- Közútfejlesztés, csapadékvíz elvezetése
- Térfigyelő kamerarendszer kiépítése
- Mobilizációs intézkedések támogatása
- Konyhakert program kidolgozása a konyhakertek megművelésére, baromfitartásra fókuszálva
- Adósságkezelési, életvezetési, prevenciós programok megtartása
- Bűnmegelőzési programok
- Oktatási programok a korai iskolaelhagyás arányának csökkentésére
- Foglalkoztatási, képzési programok
- Közösségfejlesztő rendezvények

Elérni kívánt eredmények:

A városi közösségtudat erősödik a terület közösségépítő programjai által, a leszakadó társadalmi rétegekkel való szolidaritás és befogadóképesség nő. A városközpont-hoz közeli területnek a város vérkeringésébe való visszaintegrálása megvalósul az ingatlanok megújulásával és a közösségi programok megvalósításával. Az egymáshoz szinergikusan kapcsolódó soft és az infrastrukturális szociális célú városrehabilitációs intézkedések (pl. lakófunkciós fejlesztések integrált környezetben) és azok hatása túlnyúlik az akcióterületen, a település egészére kifejtik hatásukat, így a projekt közvetlenül, vagy közvetve egész Dombóvár lakosságát érinti.

Szigetsor és Vasút szegregátum (A10)

A fejlesztés területe, indokoltsága

A Vasút és a Szigetsor szegregátumok Dombóvár belterületén, a vasút mentén helyezkednek el. Két különálló szegregátumról van szó, azonban a kettő között nincs jelentős lakott terület és a helyi lakosság problémái azonosak, ezért a stratégiában egy akcióterületként definiáltuk.

A projekt indokoltsága a szegregátum jelenléte, a kedvezőtlen demográfiai helyzet, az alacsony iskolázottság, a tartós munkanélküliség magas szintje, az alacsony társadalmi státusz és az erősen leromlott környezet. Az infrastrukturális beavatkozást a soft-jellegű, a társadalmi hátrányok kompenzálását célzó szociális, oktatási, foglalkoztatási, egészségügyi, közösségfejlesztési, antidiszkriminációs és közbiztonsági programok egészítik ki.

A fejlesztés célja

A projekt célja a Szigetsor-Vasút szegregátumban telepszerű körülmények között élők életkörülményeinek javítása, a hátrányos helyzetűek alapvető szociális készségeinek erősítése, valamint önszerveződésre, stratégiai jövőformálásra képes helyi és térségi közösségek kialakítása. További cél a leszakadó városrészen koncentráltan megnyilvánuló társadalmi-fizikai-gazdasági problémák komplex módon való kezelése a területen élők társadalmi integrációjának elősegítése érdekében.

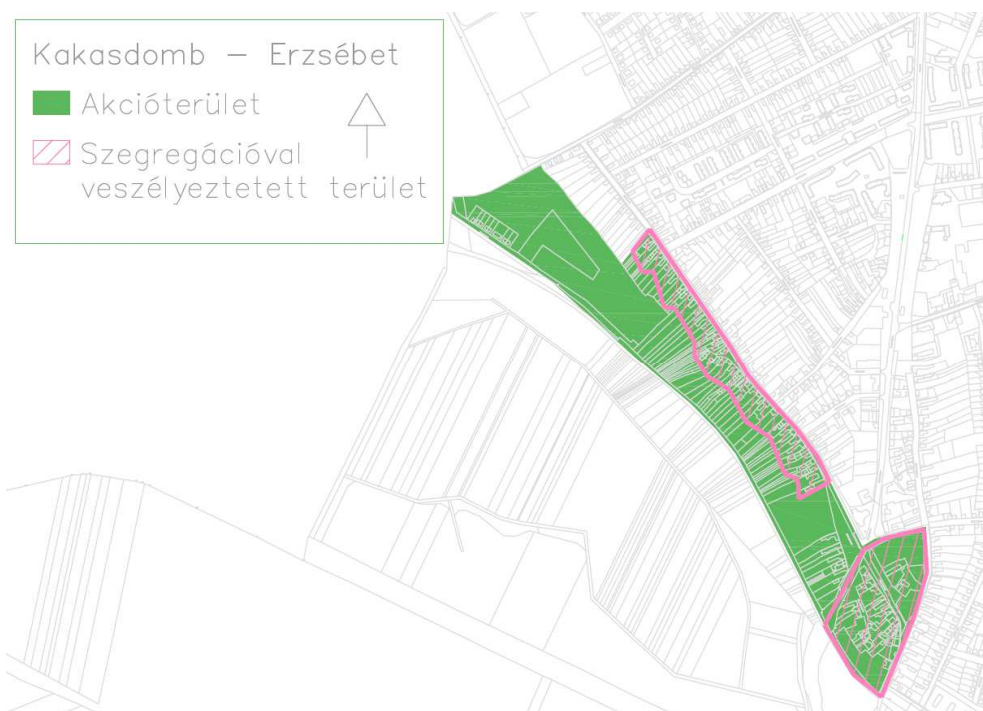
Tervezett projektek

- 10 db önkormányzati tulajdonú, szociális bérlakásként funkcionáló lakás felújítása
- Községi célú épület kialakítása
- Nyitott közösségi tér létrehozása
- Családsegítő, szociális munkás iroda kialakítása: A szegregátumban eddig nem volt elérhető semmiféle közcélú vagy közsféra szolgáltatás. A fejlesztés létrehozott irodában heti rendszerességgel védőnő, családsegítő, szociális munkás, jogász biztosít ügyfélfogadást, ügyintézési lehetőséget a szegregátum lakosai számára.
- Térfigyelő kamerarendszer kiépítése
- Közvilágítás korszerűsítése
- Út- és járdafelújítás
- Oktatási, közösségfejlesztési, képzési és foglalkoztatási programok
- Bűnmegelőzési programok

Elérni kívánt eredmények:

Az egymáshoz szinergikusan kapcsolódó soft és az infrastrukturális szociális célú városrehabilitációs intézkedések (pl. lakófunkciós fejlesztések integrált környezetben) és azok hatása túlnyúlik az akcióterületen, a település egészére kifejtik hatásukat, így a projekt közvetlenül, vagy közvetve egész Dombóvár lakosságát érinti.

Kakasdomb és Erzsébet utcai szegregációval veszélyeztetett terület (A11)

A fejlesztés területe, indokltsága

Az akcióterület Dombóvár belterületén, a város központi helyén helyezkedik el. A KSH adatszolgáltatása alapján két külön lehatárolt, szegregációval veszélyeztetett területről van szó, mivel azonban a helyi lakosság problémái azonosak, ezért a stratégiában egy akcióterületként definiáltuk.

A területre mind az ingatlanok állaga, alacsony komfortfokozata, mind a társadalmi problémák, hátrányos helyzetű társadalmi rétegű népesség koncentrált jelenléte jellemző.

A fejlesztés célja

A társadalmilag hátrányos helyzetű csoportok integrációja kiemelt feladata a városnak. Cél, hogy a családok megélhetése javuljon, a munkanélküliség csökkenjen, minden gyermek elvégezze az általános iskolát, középiskolát. Az infrastrukturális beruházások (telepek felszámolása, önkormányzati lakások felújítása, komfortosítása) mellett az integrált oktatási, szociális, egészségügyi és munkaerő-piaci antiszegregációs programok tudatos végigvitele, illetve a szociális védőháló erősítése, kiterjesztése is szükséges, hogy a szegregátumokban élők száma csökkenjen, a továbbra is ott élők lakókörnyezete javuljon.

Tervezett projektek

A projekt keretében elsősorban önkormányzati tulajdonú ingatlanok fejlesztése, illetve az integrációt elősegítő soft programok valósulnak meg, azaz:

- A volt Népkonyha helyén nyitott közösségi tér kialakítása
- 14 db önkormányzati tulajdonú, szociális bérlakásként funkcionáló lakás felújítása
- Közterületfejlesztés, parkolók kialakítása, járda- és útfelújítás
- Roma Önkormányzat Házának felújítása, közösségi épület kialakítása: A szegregátumban eddig nem volt elérhető semmiféle közcélú vagy közszféra szolgáltatás. A fejlesztés keretében kerül kialakításra a Roma Önkormányzatok Házában egy iroda, amelyben heti rendszerességgel

védőnő, családsegítő, szociális munkás, jogász biztosít ügyfélfogadási, ügyintézési lehetőséget a szegregátum lakosai számára.

- **Közösségi szőlészet kialakítása:** A fejlesztés eredményeként az akcióterületen élő hátrányos helyzetű lakosság, marginalizált közösség munka világába való visszavezetését előkészítő, foglalkoztatást elősegítő 1 db közösségi szőlészet kialakítása történik meg.
- **Térfigyelő kamerarendszer kiépítése a közbiztonság növelése érdekében**
- **Közvilágítás korszerűsítése**
- **Csapadékvíz elvezetése**
- **Közösségi programok**
- **Oktatási integráció**
- **Szakkamközi hálózat működtetése**

Elérni kívánt eredmények:

A városi közösségtudat erősödik a terület közösségépítő programjai által, a leszakadó társadalmi rétegekkel való szolidaritás és befogadóképesség nő. A városközpont közelében a város vérkeringésébe való visszaintegrálása megvalósul az ingatlanok megújulásával és a közösségi programok megvalósításával. Az egymáshoz szinergikusan kapcsolódó soft és az infrastrukturális szociális célú városrehabilitációs intézkedések (pl. lakófunkciós fejlesztések integrált környezetben) és azok hatása túlnyúlik az akcióterületen, a település egészére kifejtik hatásukat, így a projekt közvetlenül, vagy közvetve egész Dombóvár lakosságát érinti.

JAM-csarnok fejlesztése (A12)

A fejlesztés területe, indokltsága

Az egykori Dőry lekvárgyár területén kapott helyet a város legnagyobb szabadtéri szabadidő sporttelepe, a JAM csarnok. Az évek során fokozatosan nötte ki magát a terület és vált a helyi fiatalok kedvenc találkozóhelyévé.

A fejlesztés célja

A sportolási és szabadidős tevékenységek környezete megújítandó, az állagóvási munkák mellett fejlesztésekre van szükség. Emellett a szociális szolgáltató intézmények és feladat helyszíneinek közelítése az ellátás javítása érdekében.

Tervezett projektek

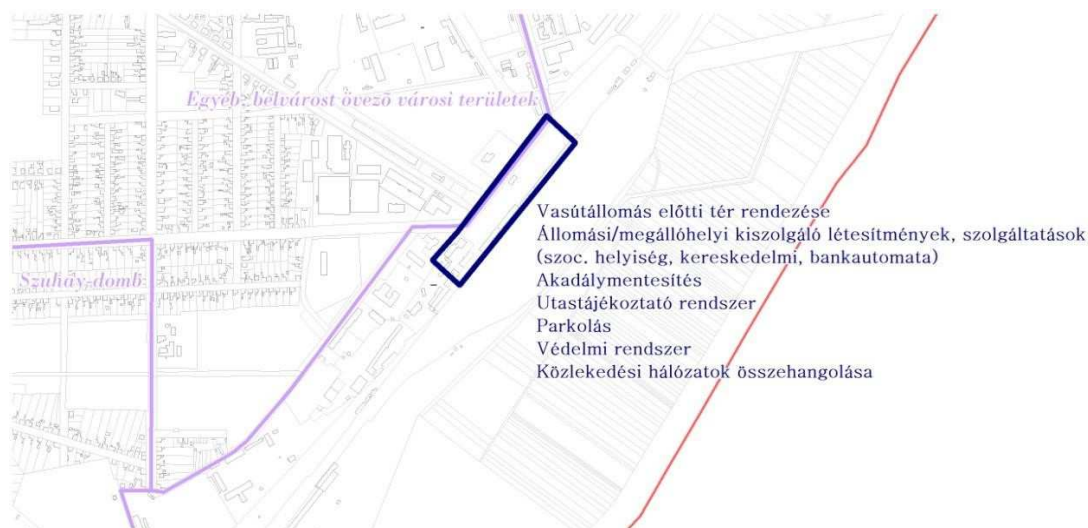
A JAM-csarnok szabadidős sporttelep fejlesztése – Elemei: fedett-nyitott kosárlabdapálya; salakos focipálya; kerékpáros-gördeszkás-görkorcsolyás ügyességi pálya; strandröplabda pálya; és a fedett „U” alakú csarnokban ökölvívó edzőterem. Az erős igénybevétel miatt időszerű a skate-park felújítása, egyrészt a biztonságot szolgáló állagmegóvási munkák elvégzésével (burkolat teljes cseréje, vasszerkezet felújítása), másrészt pedig új pályaelemek beszerzésével. Mivel mind a futball, mind pedig a röplabda pálya fedetlen, ezért igénybevételük időjáráshoz kötött. A röplabda pálya bővítésével egy időben a két pályatest is lefedésre kerül, a tenispályák lefedésénél használatos paplan sátor megoldással. A Dombóvári Boxklub a fedett „U” alakú épületben kap helyet. Az egyesülethez számára a megfelelő higiéniai feltételek biztosításához szükséges öltözők, vizesblokk részben állnak rendelkezésre, ezért ezek kiépítése szükséges. Az önkormányzat a szabad területeken egy kültéri TRXpálya, korcsolyapálya és egy street-workout park kialakítását is tervezi.

Nappali melegedő és népkonyha áthelyezése a funkcionálküli és használatlan önkormányzati bérházak helyére.

Elérni kívánt eredmények

A fejlesztés a városi többfunkciós sportlétesítmények és szabadtéri helyszínek minőségét növeli, ezáltal megteremti az aktív és egészséges élethez kapcsolódó infrastruktúra feltételeit. A terület szabadidős sport használata nő, a lakosság egészségi állapotának javításában fontos szerepet játszik. A szociális ellátás javul.

Vasútállomás (A13)

A fejlesztés területe, indokoltsága

Az 1696/2014 (XI. 26.) Korm. határozata tartalmazza a 2014–2020 közötti programozási időszak országos jelentőségű közúti, vasúti és vízi közlekedési, városi és elővárosi közlekedési fejlesztéseinek indikatív listáját, amelyen szerepel Pusztaszabolcs-Dombóvár és Dombóvár-Kaposvár-Gyékényes vasútvonal korszerűsítése is. E beavatkozások következtében a vasúti közlekedés várhatóan tovább fog erősödni, amely megköveteli az állomás és környezetének megújítását, infrastrukturális és szolgáltatásbeli fejlesztéseket. Az intermodalitás elvének érvényesítése és erősítése érdekében a

várost és térségét ellátó autóbusz-hálózat erősebb vasútra szervezése szükséges, a kapcsolódó, jelenleg hiányos szolgáltatások bővítésével.

A fejlesztés célja

A mai és jövőben növekedő utasforgalom számára egy kényelmes, utazást segítő, biztonságos környezet létrehozása, amely komfortosabbá teszi a közösségi közlekedést, átszállást, az utazáshoz kapcsolódó eltöltött időt.

Tervezett projektek

Vasútállomás intermodális központ – Jelenleg a vasútállomás mellett található a helyközi és távolsági autóbusz állomás, helyi autóbusz megálló és forduló, körülbelül 80 férőhelyes P+R parkoló és egy 20 férőhelyes B+R kerékpártároló található. Az intermodalitás elvének érvényesítése és erősítése érdekében a helyi autóbusz-hálózat erősebb vasútra szervezése szükséges, a menetrendi és járatok szolgáltatások összehangolásával. A környezetrendezés forgalomtechnikai változásokat (haladási irányok, buszvégállomás és megállóhelyek), a parkolók és várakozóhelyek kedvezőbb kialakítását, a gyalogos mozgások akadálymentes, balesetmentes és gyors kapcsolatrendszerét tartalmazza. További feladat a parkolás és kerékpártárolás nagyobb számú, rendezettebb és biztonságos kialakítása. A közösségi közlekedés jelentős forgalmú átszállási területei nemcsak közlekedési, hanem tartózkodási helyek is, amelyben töltött idő hasznos és élvezhető eltöltése fontos. Az állomáson (vagy közvetlen környezetében) kiskereskedelmi és szolgáltató funkciók, bankautomata, vendéglátás elhelyezendő, az utasterületek kényelmes és kedvező építészeti kialakítása fontos (várók, találkozási pontok ülőhelyekkel, stb.) Az utastájékoztató rendszer korszerűsítésével a közösségi közlekedés feltétele javul, a védelmi rendszer az utasbiztonságot növeli.

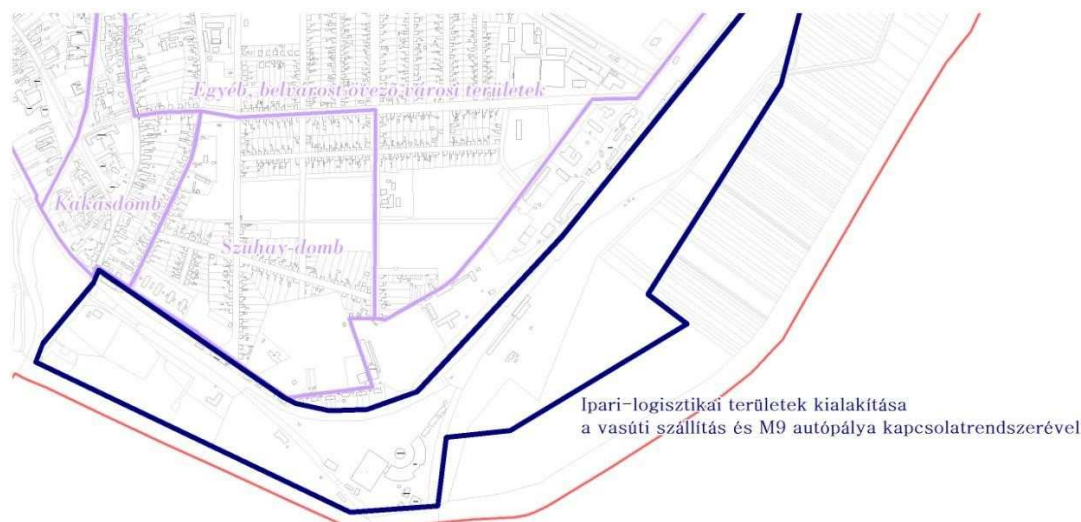
Elérni kívánt eredmények

A kényelmes, utazást segítő, biztonságos környezet létrehozásával a közösségi közlekedés komfortosabbá válik, az utazáshoz kapcsolódó eltöltött idő kedvezőbben kihasználható, a közösségi közlekedésben részt vevők, azt választók száma nő. A projekt hozzájárul a klímavédelemhez.

Ipari-logisztikai területek (A14)

A fejlesztés területe, indokoltsága

A stabil, fenntartható gazdaságfejlesztés egyik kulcskérdése, hogy a város jól megközelíthető, korszerű, olcsón üzemeltethető és változatos telephelykínálattal álljon a befektetők rendelkezésére. Dombóvár térségi szerepe a szállításban, raktározásban is fontos. Ezért elengedhetetlen a helyi logisztikai bázisok racionalizálása, a kapacitás növelése, a szolgáltatások fejlesztése.

A fejlesztés célja

A meglévő kiváló vasúti kapcsolatokra és a jövőbeli, hosszú távon megvalósuló M9 autópályára alapozva a város ipari-logisztikai területeket kíván biztosítani a város déli részén, amely jól megközelíthető, változatos, többségében vasúti szállításhoz kapcsolódó telephely kínálattal áll a befektetők rendelkezésére.

Tervezett projektek

A Településszerkezeti Terv jelenleg is már tartalmazza az ipari-logisztikai hasznosítás feltételeit, azonban a területek alkalmasságához szükséges a vasút és jövőbeli M9 közti területek ipari-logisztikai előkészítése, telekrendezések, jogi feltételek biztosítása, vasúti szállítás feltételeinek előremozdítása, a terület kapcsolatrendszerének megteremtése.

Elérni kívánt eredmények

A hosszú távon megvalósuló infrastruktúrafejlesztéseket megelőzően a területen a térségi logisztikai és kereskedelmi szolgáltatások befogadása, a fenntartható, klímabarát és energiahatékony közlekedési célokat megvalósító vasúti szállítás elterjedésére alapozva.

2.1.4 Az akcióterületeken kívül végrehajtandó, a település egésze szempontjából jelentős fejlesztések és ezek illeszkedése a stratégia céljaihoz

Hospice-ház (E1) – Dombóváron a hospice ellátásnak a III. utcai ESZI „Támasz” Otthon Dombóvár adna helyet. A fejlesztés a Támasz Otthon mellett elhelyezkedő önkormányzati területen kerül megvalósításra, egy bentlakásos hospice intézmény felépítésével. A bentlakásos hospice szolgáltatás (fekvőbeteg-ellátást nyújtó szolgáltatónál szervezett önálló palliatív osztály vagy részleg) működésének feltétele, hogy kiegészüljön otthoni hospice ápolási egységgel. A tervek szerint a bentlakásos funkció mellett az intézmény lehetőséget biztosít nappali (járóbeteg) ellátásra is. A projekt a város egészségügyi és szociális ellátás regionális szerepéhez tartozik.

Dombóvári Illyés Gyula Gimnázium kollégiumának és étkezdéjének hasznosítása (E2) – A 2012-ben bezárt, azóta üresen álló épületeket a gimnázium igényeinek megfelelően kell kialakítani, olyan funkcióval, mely hiányzik, vagy nem megfelelően működik a gimnáziumban. A projekt a kompakt,

környezettudatos város célt szolgálja, amennyiben a hasznosítatlan épületeket a városi feladatok megvalósítására fordítja.

2.2 A FEJLESZTÉSEK ÜTEMEZÉSE

A tervezett fejlesztések 2014-2023 között kerülnek megvalósításra. Az ütemezés a fejlesztések egymásra épülése alapján került kialakításra.

A tervezett beavatkozások között számos olyan található, amelynek ütemezése a teljes tervezési időszakot felöleli, ilyenek például a kulcsprojektek vagy a hálózatos projektek. A tervezett beavatkozások indikatív ütemezését a következő alfejezet összefoglaló táblázata tartalmazza.

2.3 A TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI AKCIÓK ÖSSZEHANGOLT, VÁZLATOS PÉNZÜGYI TERVE

Tekintettel arra, hogy a felhalmozási és fejlesztési források az önkormányzat részére csak korlátozottan állnak rendelkezésre, a megvalósítás során fokozottan kell támaszkodni az Európai Unió ágazati és területi operatív programokon, hazai és egyéb pályázatokon elnyerhető támogatásokra. Továbbá fontos a magánérős fejlesztéseket, a gazdaságfejlesztés magánszereplőit a városi fejlesztéspolitikával összhangba hozni, hiszen a magánberuházásokban megvalósuló munkahelyteremtés, iparfejlesztés, beruházás, turizmusfejlesztés az önkormányzatot jelentősen meghaladhatja.

A 2008-2014 önkormányzati fejlesztések pénzügyi mutatói:

	Igényelt támogatás	Saját erő	Beruházás nagysága	Saját erő aránya
EU-s elnyert összesen 2008-2014	6 140 605 303	1 206 946 339	7 340 051 642	16,44%
Hazai elnyert összesen 2008-2014	168 001 090	72 437 717	239 639 297	30,23%
Hazai panel 2008-2014	65 639 069	65 639 069	198 906 270	33,00%
Összesen 2008-2014	6 374 245 462	1 345 023 125	7 778 597 209	17,29%
A 2008-2014 időszak éves átlaga	910 606 495	192 146 161	1 111 228 173	17,29%

Jelen stratégia pénzügyi terve az önkormányzati, az Európai Unió és egyéb hazai, valamint a magánforrások együttes értékét tartalmazza. A 13,5 milliárd összköltség 8 évre elosztva évenkénti 1687,5 millió forintot jelent, amely meghaladja az elmúlt időszak európai uniós és hazai támogatásokkal megvalósuló fejlesztéseinek összegét. Mind a magánérős fejlesztések, mind a hatékony forráslehívás és –allokáció kritikus alappillérei a stratégia megvalósíthatóságának.

Mivel az elérhető források összetétele sem ismert, az ITS ténylegesen végrehajtásra kerülő beavatkozásai sem azonosíthatóak. Az elérhető forrásokhoz kapcsolódó feltételek folyamatos figyelése, lehetőség szerinti alakítása és ez alapján a végrehajtandó projektek kiválasztása az ITS menedzselésének részét képezi. Amennyiben átlagosan az összeg legfeljebb 20%-a kerül az önkormányzat saját erejéből biztosításra, az éves önrész költség nem haladja meg Dombóvár Város Önkormányzatának éves költségvetésének felhalmozási kiadásait.

(Az alábbi táblázatban a stratégia készítése idején még az előkészítés kezdeti fázisában levő projektek költségbecslése indikatív – ezek a táblázatban kékkel kerültek jelölésre.)

Fejlesztés	Program- és projektelemek	Kedvezményezettek, érintettek köre	Indikatív ktsg(MFt)	Finanszírozás lehets. forrása	Ütemezés 2015-2023								
					15	16	17	18	19	20	21	22	23
	Forgalomtechnikai változások	Dombóvár Város Önkormányzata, busztársaságok, Magyar Közút Zrt.	60	TOP 1, 2, 3 IKOP 1,2									
	Közterületek humanizálása, városi életbe vonása	Dombóvár Város Önkormányzata, CLLD helyi akciócsoport	50	TOP 1,2,7 IKOP 1									
	Művelődési Ház és Dombóvár Város Könyvtára előtti tér agóráként való kialakítása, amely alkalmas nagylétszámú, városi szabadtéri rendezvények lebonyolítására	Dombóvár Város Önkormányzata, CLLD helyi akciócsoport	150	TOP 1, 2, 7									
Belváros K1-AT1	Helytörténeti Múzeum áttelepítése a Zeneiskola épületébe	Dombóvár Város Önkormányzata, Dombóvári Helyt. Múzt, Dombóvári Városszépítő és Városvédő Közh. Egyesület	55	TOP 1, 3 7									
	Egykori főszolgabírói lak (mai Helytörténeti Gyűjtemény) rendezvényházként történő kialakítása	Dombóvár Város Önkormányzata	45	TOP 3									
	A felnőtt és gyermek háziorvosi rendelők átköltöztetése a Jókai utcai Pál Ház felújított épületébe	Dombóvár Város Önkormányzata, háziorvosok	150	TOP 3, 4 EFOP 2									
	Fogorvosi központ kialakítása az Arany János téri volt orvosi rendelő épületében (szerekezetátalakítás, energiahatékony felújítás)	Dombóvár Város Önkormányzata, háziorvosok, fogorvosok	120	TOP 3, 4 EFOP 2									
	Farkas Attila uszoda felújítása, bővítése a városi sportélet és rekreáció, egészség rehabilitáció helyszínékként	Dombóvár és Környéke Víz- és Csatornamű Kft.	300	TOP 3									
	Helyi piac kialakítása, amely a várostérség termelői és kisiparosai	Dombóvár Város Önkormányzata, térségi vállalkozások/termelők	60	GINOP 1, 7 VP 3									

Fejlesztés	Program- és projektelemek	Kedvezményezettek, érintettek köre	Indikatív ktsg(MFt)	Finanszírozás lehets. forrása	Ütemezés 2015-2023								
					15	16	17	18	19	20	21	22	23
	termékeinek értékesítési lehetőséget teremt.												
	Városrehabilitáció folytatása	CLLD helyi akciócsoport	40	TOP 2, 4, 7 EFOP 3, 4									
	Vizek Háza Látogatóközpont	Dombóvár Város Önkormányzata	350	TOP 1, 3									
	Korona Szálló felújítása Mesterségek Házává - mesterségek bemutatóterme, műhely/inkubátorház, képzőközpont	Dombóvár Város Önkormányzata	700	TOP 1, 3 EFOP 3, 4, 5									
	Zsinagóga felújítása a Megbékélés Házává	Dombóvár Város Önkormányzata	400	TOP 1, 3									
Kakasdomb K2-A2	„Arany Sziget” Idősek Otthona	Dombóvár Város Önkormányzata	20	TOP 4 EFOP 2									
	Szociális intézmények áthelyezése a Gyár utca - Kinizsi utca - Bajcsy Zsilinszky utca által határolt tömbbe	Dombóvár Város Önkormányzata	65	TOP 3, 4 EFOP 2									
	Ingatlanok bontása, hasznosítása	Dombóvár Város Önkormányzata, érintett ingatlantulajdonosok, CLLD helyi akciócsoport	5	TOP 2, 3, 7									
	Arany János téri csomópont	Magyar Közút Zrt.	200	TOP 1, 3 IKOP 2									
	Kapcsolódó közterületek rendezése, közterület humanizálás	Dombóvár Város Önkormányzata	20	TOP 1, 2									
	Antiszegregációs program (ASZ 2.1)	Dombóvár Város Önkormányzata, programba bevont vállalkozások	200	TOP 3, 4, 5 GINOP 5, 7 EFOP 1, 2, 3									
Szuhay-dombsziget és Szigeterdő K2-A3	Kossuth szoborcsoport - a szobrok rekonstrukciója és a terület történelmi emlékhelyként való kialakítása	Dombóvár Város Önkormányzata, Dombóvári Városszépítő és Városvédő Egyesület	500	GINOP 6									

Fejlesztés	Program- és projektelemek	Kedvezményezettek, érintettek köre	Indikatív ktsg(MFt)	Finanszírozás lehets. forrása	Ütemezés 2015-2023								
					15	16	17	18	19	20	21	22	23
	Lakótorony továbbfejlesztése	Dombóvár Város Önkormányzata, Dombóvári Városszépítő és Városvédő Egyesület	120	TOP 1, 2 GINOP 2									
	Gyűjteményes és védett növényi kertek megőrzése és helyreállítása	Dombóvár Város Önkormányzata, Dombóvári Önkéntes Polgári Természetőr Egyesület	20	TOP 2 GINOP 2 KEHOP 2									
	Szuhay Sportközpont fejlesztése	Dombóvár Város Önkormányzata	1470	TOP 3 EFOP 4									
	Városi szabadterei sport és rekreáció - a játszótér és köztéri fitness park	CLLD helyi akciócsoport	150	TOP 7 EFOP 4									
	Kapcsolódó közterületi rendezések	Dombóvár Város Önkormányzata	100	TOP 2									
	Parkolás	Dombóvár Város Önkormányzata	20	TOP 3									
	Berzsenyi és Földvár utcák összekötése	Dombóvár Város Önkormányzata	30	TOP 3									
	A volt MÁV ebédlő hasznosítása az oktatási és szociális intézmények konyhájának, helyi beszállítói lánc preferálásával	Dombóvár Város Önkormányzata	55	TOP 1, 3 EFOP 2									
	Antiszegregációs program (ASZ 1.2)	Dombóvár Város Önkormányzata, programba bevont vállalkozások	200	TOP 3, 4, 5 GINOP 5, 7 EFOP 1, 2, 3									
Gunaras K3-A4	Gunaras fürdő fejlesztése - a gyógyvízre épülő egészségturizmus és szolgáltatási szerep erősítése	Dombóvár Város Önkormányzata, Szent Lukács Egészségügyi Kht., Gunaras Zrt., vállalkozások	250	TOP 1, 3 EFOP 1, 5									
	Egészségügyi szolgáltatóközpont - Egészségipar összekötése az idegenforgalmi/turisztikai lehetőségekkel, az időskorúakra és gyógyulásra épített szolgáltatás és gazdaság fejlesztés. Főbb, egészséggel kapcsolatos turisztikai szakágak: fogászat, balneológia, szépség- és	Dombóvár Város Önkormányzata, Szent Lukács Egészségügyi Kht., Gunaras Zrt., vállalkozások	200	TOP 1, 3, 4 EFOP 1, 5									

Fejlesztés	Program- és projektelemek	Kedvezményezettek, érintettek köre	Indikatív ktsg(MFt)	Finanszírozás lehets. forrása	Ütemezés 2015-2023								
					15	16	17	18	19	20	21	22	23
	kozmetológiai kezelés, masszázs, aromaterápia, ivókúra, gasztronómia.	Dombóvár Város Önkormányzata, Gunaras Zrt.	55	TOP 1, 4 (szálláshely nem támogatható)									
	Egészségipar összekötése az idegenforgalmi/turisztikai lehetőségekkel, az ifjúsági turizmus (sport, kultúra) befogadására irányuló beavatkozások (szálláshely, szolgáltatás fejlesztés)												
	Közösségi szolgáltatások	CLLD helyi akciócsoport	20	TOP 7									
	Marketing	Dombóvár Város Önkormányzata, Gunaras Zrt.	10	TOP 1 GINOP 6									
Kórház és környezete K3-A5	Parkolás és közlekedésszervezés	Dombóvár Város Önkormányzata, Szent Lukács Egészségügyi Kht.	30	TOP 3									
	Mentőállomás	Szent Lukács Egészségügyi Kht.	50	TOP 4									
	Egészségügyi és kapcsolódó szolgáltatások	Dombóvár Város Önkormányzata, Szent Lukács Egészségügyi Kht., vállalkozások	50	TOP 4									
	Idősek otthona	Dombóvár Város Önkormányzata, vállalkozások	120	TOP 3, 4									
Energiahaték onyság H1	Naperőműparkok létrehozása a rekultiválandó területeken	Mecsek-Dráva Regionális Szilárdhulladék Kezelő Rendszer Létrehozását Célzó Önkormányzati Társulás	800	TOP 2, 3 KEHOP 5									
	Közvilágítás korszerűsítése	Dombóvár Város Önkormányzata	200	TOP 2, 3 KEHOP 5									
	Energianövények telepítése a belvízjárta területeken	Dombóvár Város Önkormányzata, Agrár-Béta Kft., vállalkozások	260	TOP 2 KEHOP 5									
	Energiamegtakarítást eredményező felújítások támogatása a panel és a hagyományos szerkezetű lakások	Dombóvár Város Önkormányzata, lakosság	450	TOP 2, 3 KEHOP 5 PanelPlus									

Fejlesztés	Program- és projektelemek	Kedvezményezettek, érintettek köre	Indikatív ktsg(MFt)	Finanszírozás lehets. forrása	Ütemezés 2015-2023								
					15	16	17	18	19	20	21	22	23
	esetén, ezáltal az energiahatékonyság javítása a lakásállomány egészében Intézmények energetikai fejlesztése	Dombóvár Város Önkormányzata, KLIK	470	TOP 3.2 KEHOP 5									
Városi zöldfelületek, Konda-völgy program H2	Konda-völgy természetvédelmi bázis	Dombóvár Város Önkormányzata, Dombóvári Önkéntes Polgári Természetőr Egyesület	150	TOP 1, 2, 7 GINOP 2, 6									
	Kiskonda-patak és környezetének komplex fejlesztése, szabadidős sportolási lehetőségek kielakítása a patak-menti területeken, sétaút és nordik-walking pálya fejlesztése, kapcsolódó elemek, kerékpárút	Dombóvár Város Önkormányzata, Dombóvári Önkéntes Polgári Természetőr Egyesület, Dombóvári Város- és Lakásgzdálkodási NKft.	150	TOP 1, 7 KEHOP 2, 4 EFOP 4									
	Felszíni vízrendezés - Szuhay-dombon, Szőlőhegyen, Gunarasban	Dombóvár Város Önkormányzata, Dombóvári Város- és Lakásgzdálkodási NKft.	310	TOP 2 KEHOP 2									
	Városi fasorok, zöldfelületek rekonstrukciója, az előregedett, nem őshonos fák kivágása és pótlása gyorsan növvő őshonos egyedekkel (juhar, hárs)	Dombóvár Város Önkormányzata, Magyar Közút Zrt, Dombóvári Város- és Lakásgzdálkodási NKft.	40	TOP 2 GINOP 2									
	Mezővédő erdősávok telepítése, Erdősávok kialakítása közutak mentén, nagy szántóföldi parcellák közé, valamint a meglévő erdőterületek összekötése érdekében	Dombóvár Város Önkormányzata, Magyar Közút Zrt., tulajdonosok	40										
Közszerületfejlesztés,	Dombóvár-Gunaras elkerülő út megépítése (Mágocsi összekötő, 65195. sz. út)	Magyar Közút Zrt., Nemzeti Infrastruktúra Fejlesztő Zrt. Dombóvár Város Önkormányzata	650	TOP 1 IKOP 1									

Fejlesztés	Program- és projektelemek	Kedvezményezettek, érintettek köre	Indikatív ktsg(MFt)	Finanszírozás lehets. forrása	Ütemezés 2015-2023								
					15	16	17	18	19	20	21	22	23
közlekedésfejlesztés H3	Kerékpárút-hálózat fejlesztése – Térségi kerékpárhálózat és infrastruktúra (biztonságos kerékpártárolók, kerékpáros barát szálláshely és vendéglátóhelyek, kerékpárszervizek, kerékpáros boltok, térségi együttműködésben megvalósuló kerékpárkölcsonzési szolgáltatás) fejlesztése, adottság esetén a vasúti töltés és műtárgy infrastruktúra hasznosításával.	Érintett önkormányzatok vagy azok társulása, bevont vállalkozások, CLLD helyi akciócsoport	1140	TOP 1, 2, 3, 7									
	Kerékpárút-hálózat fejlesztése – helyi hálózat hiányzó elemeinek kialakítása, a kerékpártárolás bővítése az intézmények környezetében	Dombóvár Város Önkormányzata, Magyar Közút Zrt.	155	TOP 1, 3 IKOP 2									
	Közlekedésbiztonságot szolgáló közútfejlesztések, belterületi út- és járdafelújítások, akadálymentesítés	Dombóvár Város Önkormányzata	530	TOP 1, 2 IKOP 2									
iDombóvár H4	WiFi – a belvárosban, a Vasútállomásnál és Gunarasfürdőn, majd Kakasdomb, Szigeterdő	Dombóvár Város Önkormányzata	15	GINOP 2, 3									
	Könyvtár-Kincsestár - a könyvtár és az olvasók munkáját segítő „soft” elemek fejlesztése	Dombóvár Város Önkormányzata, Dombóvár Város Könyvtára	10	GINOP 3									
Gólyavár A6	Régészeti feltárás és rekonstrukció	Dombóvár Város Önkormányzata	30	TOP 2 GINOP 2									
	Ökológiai területek	Dombóvár Város Önkormányzata	50	KEHOP 4									
Nyerges-erdő	A piknikező hely és a Mária forrás környezetének korszerűsítése	Dombóvár Város Önkormányzata, Dombóvári Önkéntes Polgári	45	TOP 1, 7 GINOP 2									

Fejlesztés	Program- és projektelemek	Kedvezményezettek, érintettek köre	Indikatív ktsg(MFt)	Finanszírozás lehets. forrása	Ütemezés 2015-2023								
					15	16	17	18	19	20	21	22	23
A7		Természetőr Egyesület, Dombóvári Város- és Lakásgazdálkodási NKft.											
Perekac A8	Szociális bérházak elbontása	Dombóvár Város Önkormányzata	5										
	Zöldhulladék, komposzt telep	Dombóvár Város Önkormányzata, ÖKO-DOMBÓ Nonprofit Kft.	20	KEHOP 3									
	Foglalkoztatási program	Dombóvár Város Önkormányzata, programba bevont vállalkozások	20	TOP 4, 5 GINOP 5, 7 EFOP 1									
Mászlony szegregátum (A9)	Antiszegregációs intézkedések												
	- Infrastruktúra fejlesztése (szociális bérházak felújítása, közösségi épület, közösségi tér kialakítása, játszótér családsegítő, szociális munkás iroda kialakítása, közútfejlesztés, csapadékvíz elvezetése, térfigyelő kamerarendszer kiépítése) - Kiegészítő, soft projektelemek (mobilizációs intézkedések támogatása, konyhakert program, adósságkezelési, életvezetési, prevenciók programok, bűnmegelőzési, oktatási, foglalkoztatási és képzési programok, közösségfejlesztő rendezvények)	Dombóvár Város Önkormányzata, Dombó-Land Kft.	95	TOP 4 TOP 5 EFOP 1,2,3 GINOP 5,7									
Szigetsor és Vasút szegregátum (A10)	Antiszegregációs intézkedések	Dombóvár Város Önkormányzata, Dombó-Land Kft.		TOP 4 TOP 5 EFOP 1,2,3 GINOP 5,7									
	Infrastruktúra fejlesztése (szociális bérházak felújítása, közösségi épület,		200										

Fejlesztés	Program- és projektelemek	Kedvezményezettek, érintettek köre	Indikatív ktsg(MFt)	Finanszírozás lehets. forrása	Ütemezés 2015-2023								
					15	16	17	18	19	20	21	22	23
	közösségi tér kialakítása, családsegítő, szociális munkás iroda kialakítása, közútfejlesztés, csapadékvíz elvezetése, térfigyelő kamerarendszer kiépítése) • Kiegészítő, soft projektelemek (oktatási, közösségfejlesztési, képzési és foglalkoztatási programok, bűnmegelőzési programok)		100										
Kakasdomb és Erzsébet utcai szegregációva veszélyeztetet t terület (A11)	Antiszegregációs intézkedések • Infrastruktúra fejlesztése (szociális bérlakás felújítása, közösségi épület, közösségi tér kialakítása, családsegítő, szociális munkás iroda kialakítása, közútfejlesztés, parkolók kialakítása, csapadékvíz elvezetése, térfigyelő kamerarendszer kiépítése, közösségi szőlészet kialakítása, közvilágítás korszerűsítése) • Kiegészítő, soft projektelemek (bűnmegelőzési, oktatási, foglalkoztatási és képzési programok, közösségfejlesztő rendezvények, szakmaközi hálózat működtetése)	Dombóvár Város Önkormányzata, Dombó-Land Kft.	254										
			100	TOP 4 TOP 5 EFOP 1,2,3 GINOP 5,7									
JAM-csarnok fejlesztése A12	A szabadidős sporttelep fejlesztése Nappali melegedő és népkonyha áthelyezése	Dombóvár Város Önkormányzata, sport egyesületek, vállalkozók, CLLD helyi akciócsoport Dombóvár Város Önkormányzata	50	TOP 3, 7 EFOP 2 TOP 3 EFOP 2									

Fejlesztés	Program- és projektelemek	Kedvezményezettek, érintettek köre	Indikatív ktsg(MFt)	Finanszírozás lehets. forrása	Ütemezés 2015-2023								
					15	16	17	18	19	20	21	22	23
Vasútállomás A13	Buszvégállomások, parkolás, forgalomtechnika, valamint az utazáshoz kapcsolódó szolgáltatások fejlesztése, utastájékoztatási rendszer korszerűsítése	MÁV, Dombóvár Város Önkormányzata, busztársaságok, Magyar Közút Zrt., vállalkozások	150	TOP 3 IKOP 2, 3									
Ipari-logisztikai területek A14	A vasúti kapcsolatokra és a jövőbeli M9 autópályára alapozott, valamint a főutak kivezető szakaszai és a külterületi gazdasági központok telephelykínálatának biztosítása	Város Önkormányzata	450	TOP 1, 2, 3 GINOP 7									
Hospice-ház E1	Bentlakásos és nappali (járóbeteg) ellátást biztosító Hospice intézmény	Dombóvár Város Önkormányzata, Magyar Hospice Alapítvány	120	TOP 3, 4 (csak a nappali ellátás tám.) EFOP 2									
Dombóvári Illyés Gyula Gimnázium E2	Kollégiumának és étkezdéjének hasznosítása	Dombóvár Város Önkormányzata, CLLD helyi akciócsoport, KLIK, Dombóvári Illyés Gyula Gimnázium	250	TOP 3, 7									
ASZ 1.1	Mászlony antiszegregációs programja	Dombóvár Város Önkormányzata, CLLD helyi akciócsoport	200	TOP 3, 4, 5 GINOP 5, 7 EFOP 1, 2, 3									
ASZ 2.3	Dankó utcai terület antiszegregációs programja	Dombóvár Város Önkormányzata	100	TOP 3, 4, 5 GINOP 5, 7 EFOP 1, 2, 3									
13500													

2.4 A VÁROS VONZÁSKÖRZETÉRE KIHATÁSSAL LÉVŐ FEJLESZTÉSI ELKÉPZELÉSEK (PROJEKTJAVASLATOK)

Dombóvár járásközponti és térségi szerepéből adódóan a vonzaskörzetbe tartozó településeket is számos fejlesztés érinti. A megvalósuló gazdaságfejlesztés, turisztikai fejlesztések, hálózatos projektek és a szolgáltatásfejlesztések – térségi jelentőségük révén – több esetben is a vonzaskörzet, ill. a járás lakosságának előnyt jelentenek, a munkahelyteremtés mellett jobb minőségű ellátást is eredményez.

2.4.1 Célok, fejlesztési javaslatok

Dombóvár és a térségi települések együttműködése kiemelt feladat, a város és a járás fejlődéséhez elengedhetetlen, hiszen csak ezáltal képzelhető el a szűkös forrásokon alapuló, de hatékony és koncentrált fejlődés. Az együttműködések elősegítik a szolgáltatási kapacitások racionális hasznosítását, a különböző ellátó rendszerek összehangolt, minőségi fejlődését, a forrásokhoz való hozzájutást. A várostérségi kapcsolatok fő területei a műszaki és humán szolgáltatásokon túl a gazdaságfejlesztés és a turizmus.

A „Diverzifikált, fenntartható és biztos gazdaság, a foglalkoztatottak megtartásával és a munkaerőpiac bővítésével” átfogó céltematikusan célkitűzései, ahhoz kapcsolatos fejlesztési célok túlnyomó része a városkörnyék munkaerőpiaci fejlesztéséhez is hozzájárul, a képzési programok a térségi vállalkozásokat egyaránt szolgálják.

Dombóvár regionális jelentőségű kórháza, annak rehabilitációs profilja és a gunarasi gyógyvízre alapozott egészségturizmus a szomszédos és közeli települések lakói számára a térségben elérhető egészségügyi szolgáltatások javulását eredményezi, emellett a gyógy- és wellnessturizmus látogatókat nyújt a környéki települések számára is. A városi oktatási, szociális, egészségügyi intézmények fejlesztése (felújítás, bővítés, akadálymentesítés, fogorvosi központ létrehozása) a térség lakosságát is szolgálják.

Az idősök otthona férőhelyszám növelése a szociális szolgáltatások terén jelent térségi javulást. Hasonlóan a sportolás feltételeinek javítása (Szuha Sportközpont fejlesztése, Farkas Attila uszoda felújítása és bővítése, JAM-csarnok fejlesztése) a városkörnyéki lakosság számára is emelt szintű szolgáltatást nyújt a rekreáció, egészség rehabilitáció helyszínéül. Kulturális projektként Dombóvár Város Könyvtára – a korábbi évek infrastrukturális fejlesztéseit követően – könyvtár és az olvasók munkáját segítő „soft” elemek fejlesztése segíti a várostérségi szolgáltatás jobb ellátását. A Kondavölgy természetvédelmi bázis a térségi iskolák természetismereti programjaiban nyújt segítséget.

A különböző sportágak infrastrukturális feltételeinek javítása nem csupán az aktív felhasználók számára előnyös. A fejlesztések révén a város mint rendezvényhelyszín is bekapcsolódhat a sportturizmusba. A lakossági életmódváltozás mellett a sportcélú fejlesztések összekapcsolódnak az aktív idegenforgalommal is: a kerékpáros, kiránduló, az öko- és a „vizes” turizmushoz széles sportolási és intenzív szabadidő eltöltést biztosító kínálat nyújtható a meglévő és újonnan kiépülő sporttelepeken, a zöld környezetben.

Az egészséges táplálkozás, a kemikáliáktól mentes élelmiszerek, biotermékek, gyógynövények, és gyógynövénykészítmények iránti érdeklődés egyre fokozódik. E termékek iránti kereslet az igényes és fizetőképes piacok sajátossága. Az egyoldalú növénytermesztést felváltó, tájnak megfelelő, ökológiai gazdálkodás, illetve a biotermékek, öko- és egészséges termékek termelésének, feldolgozásának, különleges igényű étkezési alapanyagok előállításának (laktózmentes, gluténmentes termékek), kereskedelmének integrálása a térség több településére kiterjedhet, reális jövedelemszerzést és fenntartható vidéki életminőséget biztosítva. A jövőbeli vasúti szállítási igények biztosítására

Dombóvár vasúti kapcsolatokra és a jövőbeli M9 autópályára alapozott telephelykínálatának biztosítása, infrastrukturális előkészítése lehetőséget ad.

A sikeres gazdaságfejlesztés egyik kulcsa a területi együttműködésekben rejlő vertikális és/vagy horizontális kooperáció kiépítése. Az együttműködések révén javul a térségi szereplők versenyképessége, innovációs hajlandósága, beszállítói hálózata, amely további vállalkozásokat vonzhat a városba és a várostérségbe. A térségi vállalkozók együttműködésének ösztönzése kiemelt cél, ezen belül a térségi vállalkozások által előállított javak helyi fogyasztásának elősegítése. Ezt tovább erősíti a várostérség termelői és kisiparosai termékeinek értékesítési lehetőséget teremtő Dombóvári Piac létrehozása, valamint regionális EXPO jellegű rendezvények szervezése, annak meghonosítása.

Dombóvár jelentős vonzáskörzettel rendelkezik, a térség településein az agrárgazdaság az elsődleges megélhetési lehetőség. A mezőgazdasági vállalkozások fejlesztésében Dombóvár a szakmai és gazdasági ismeretek megszerzésének lehetőségét megteremtő oktatási, képzési programok indításával, a gazdák szakmai továbbképzésével, szakmai felkészítésével tud szerepet vállalni, elsősorban olyan ismeretek átadásával, amelyek a termelők számára a megváltozott körülményekhez való alkalmazkodás, a gazdálkodás korszerűsítése miatt fontosak, mint például a piacsabályozás, támogatási lehetőségek, alternatív jövedelemszerzés, új technológiák, alternatív gazdálkodás (biotermelés) ismeretei. Ennek megvalósulásához kiemelten fontos egy szolgáltató-, szaktanácsadási rendszer működtetése. A „Mesterségek Háza” létrehozása, amely egyben a mesterségek bemutatóterme, másrészt műhely/inkubátorház is a vállalkozásoknak, mestereknek szintűgy térségi lehetőségeket jelent.

A térségi turizmus kiemelt területei a természetjárás, horgászat, vadászat, kultúra. A kerékpáros turizmus alkalmas a gyalogos távolságnál messzebbi térségi célpontok összekötésére, hálózatba szervezésére. A várostérségi hálózat mellett térségen túlnyúló, kiemelt elemek a Kapos-mente kerékpárút (Nagyatád – Segesd – Nagybjom – Kaposmérő – Kaposvár – Taszár – Dombóvár – Kurd – Hőgyész) és a Siófok-Tamási-Sásd-Dombóvár-Orfű-Pécs-Harkány-Eszék vonalak. Térségi kerékpárhálózat és infrastruktúra (biztonságos kerékpártárolók, kerékpáros barát szálláshely és vendéglátóhelyek, kerékpárszervizek, kerékpáros boltok, térségi együttműködésben megvalósuló kerékpár-kölcsönzési szolgáltatás) fejlesztése a vasúti töltés és műtárgy infrastruktúra hasznosításával tervezett, térségi együttműködésben. A magas minőségű kerékpáros turizmus infrastrukturális és információs rendszerének megteremtése középtávon csak részben tud megvalósulni.

Ugyancsak fontos cél a különleges táji értékekre alapozott gyalogos, természetjáró turizmus fejlesztése, turistacélpontok létesítése, az infrastruktúra és a szolgáltatások fejlesztése révén (jelzett turistaút, tanösvény, pihenőhelyek kialakítása, ökoturisztikai bázisok létesítése), különös tekintettel a vízfolyások menti ökoturisztikai tengelyeken. A tavakhoz kapcsolódóan fontos célterület a horgászturizmus fejlesztése, a minőségi horgászturisztikai szolgáltatások infrastrukturális hátterének megteremtése, a horgászok számának növelése.

Dombóvár térsége sok, ma még kihasználatlan vonzerővel rendelkezik a kulturális örökség, a természeti táj, a gasztronómia és a szabadidős sportok területén. A térségi településeken fejleszteni szükséges a falusi vendégfogadás minősített feltételeit, s az egy-két vagy többnapos kikapcsolódásra lehetőséget nyújtó programlehetőségeket. A lehetőségek minél teljesebb körű kihasználása érdekében cél a várostérség turisztikai, kulturális programjainak összehangolása, közös marketing. Az együttműködés létrehozásában fontos szerepet töltenek be az önkormányzatok mellett a szakmai és civil szervezetek is.

Kihasználatlan önkormányzati ingatlanok hasznosítása (Zsinagóga, Korona Szálló, Zeneiskola, Illyés Gyula Gimnázium kollégiumi épülete, ...), a védett épületek ütemezett, módszeres felújítása a város attraktivitását növeli nemcsak a városlakók, de a turizmus számára, akik a térségi helyszíneket is látogatják, és a térségi fogyasztási láncba bekerülnek. Az épületek egy részében a turizmus növekedését szolgáló kulturális és szolgáltató funkciók javasoltak (Vizek Háza látogatóközpont, Mesterségek Háza, Megbékélés Háza), és a kulturális fejlesztések között a Kossuth-szoborcsoport is megemlíthető, hiszen az történelmi emlékhelyként szintén a térségbe látogatók számát fokozza, valamint a Gólyavár régészeti feltárása és rekonstrukciója. A várak hálózatára épülő turisztikai események, programok a térség történetét mutatják be a helyieknek és ide látogatóknak.

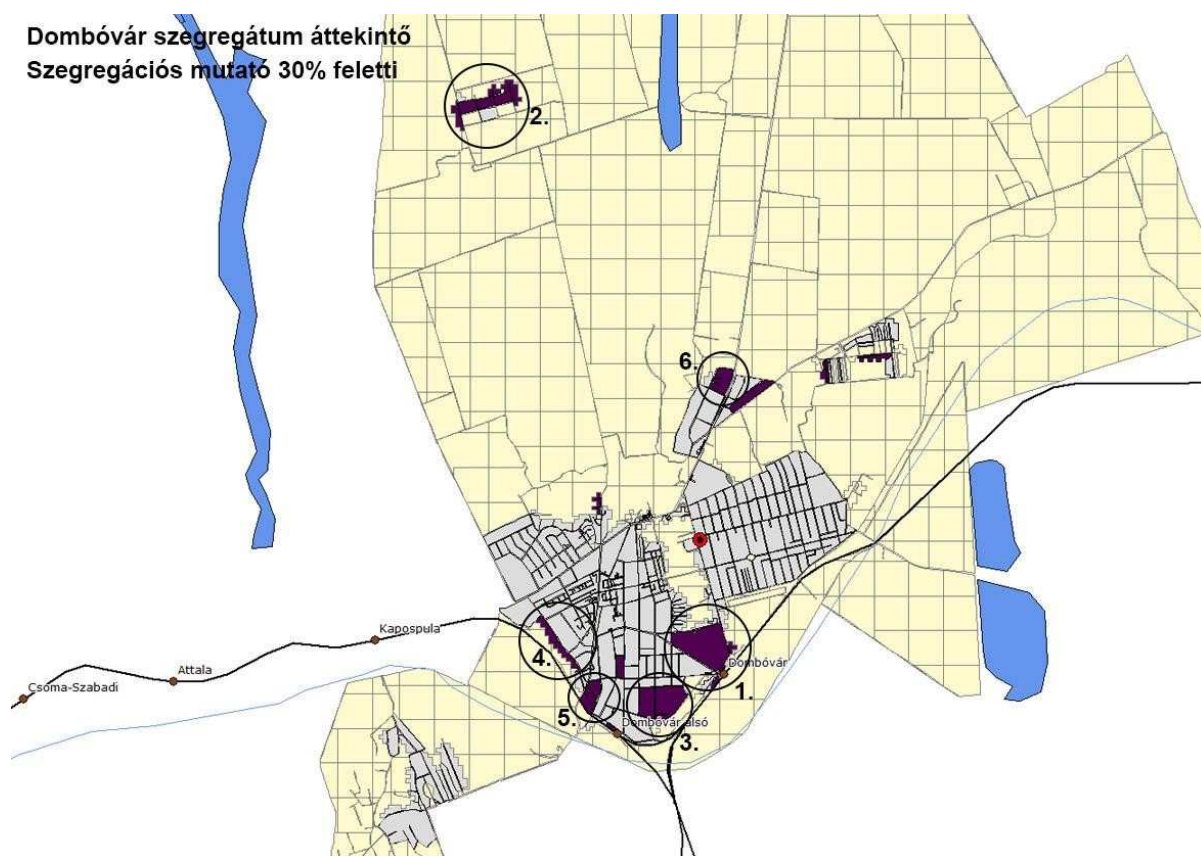
A TOP 7. prioritás a városi lakosság közösségi aktivitásának növelésére a helyi közösség-szervezés és kulturális kínálatbővítés segítségével CLLD típusú fejlesztésekre ad lehetőséget. Ezen intézkedés átfogó célja a város – vidék együttműködésen alapuló és a városok közösségvezérelt fejlesztését szolgáló közszolgáltatás- és közösségfejlesztés. Szükség van a meggyengült közösségi összetartó erő megerősítésére, ami a civil és a társadalmi felelősségvállalási kezdeményezések ösztönzésével lehetséges. Cél, hogy elősegítsük a helyi közösségek és civil kezdeményezések családi, közösségi programjainak megvalósulását, elősegítve ezáltal a források koordinált, helyi stratégián alapuló felhasználását, így segítve elő a helyi közösségek megerősödését. Az ún. közösségi szinten irányított helyi fejlesztési stratégiák (CLLD) képesek mozgósítani és bevonni a helyi közösségeket, szervezeteket. Főbb összetevője egyrészt maga az akciócsoport, mely a helyi érdekeket képviselő személyekből, gazdasági szerepvállalókból áll, másrészt maga a helyi fejlesztési stratégia, mely összhangban áll a támogatást elosztó programokkal. Ennek kidolgozása is szükséges.

3 ANTI-SZEGREGÁCIÓS PROGRAM

3.1 A TELEPÜLÉS SZEGREGÁTUMAINAK ÉS SZEGREGÁCIÓ ÁLTAL VESZÉLYEZTETETT TERÜLETEINEK BEMUTATÁSA

A 2011. évi népszámlálási adatok alapján a KSH három szegregátumot és három szegregációval veszélyeztetett területet jelölt meg a városban (1. számú térkép). A várossal történt egyeztetés során kiderült, hogy az egyik, szegregátumnak megjelölt területen (az 1. számú térképen 1-es számmal megjelölt tömb) az ottani bérlakások megszűnése és funkcióváltás miatt már nincsenek bejelentett lakosok. Az önkormányzattal egyeztetett adatok megerősítették a többi, a KSH lehatárolta tömb pontosságát, az adott területeken az alacsony státuszú népesség magas arányát. Egyéb terület sem szegregátumnak, sem szegregációval veszélyeztetett területnek nem minősíthető a jogszabályban meghatározott kritériumok alapján.

A KSH által megjelölt területek alapján a két szegregátum közül az egyik külterületi (2. számmal megjelölt), a másik (3. számmal megjelölt) városszövetbe ágyazott szegregátum. A három szegregációval veszélyeztetett terület közül kettő (4-es és 5-ös számú tömbök) a belvároshoz közel (1-1,5 kilométerre) fekszik, míg a 6-os számú a város északkeleti szélén, a központtól 3 kilométerre található.

1.számú térkép: Dombóvár szegregátumait és szegregációval veszélyeztetett területeit bemutató térképe.

Forrás: 2011. évi népszámlálás, KSH.

Mivel a KSH által megállapított szegregátumok és szegregációval veszélyeztetett tömbök végül nem egyeznek meg teljes mértékben a várossal egyeztetett területekkel, ezért az 1. számú térkép sorszámaikat nem használjuk a továbbiakban.

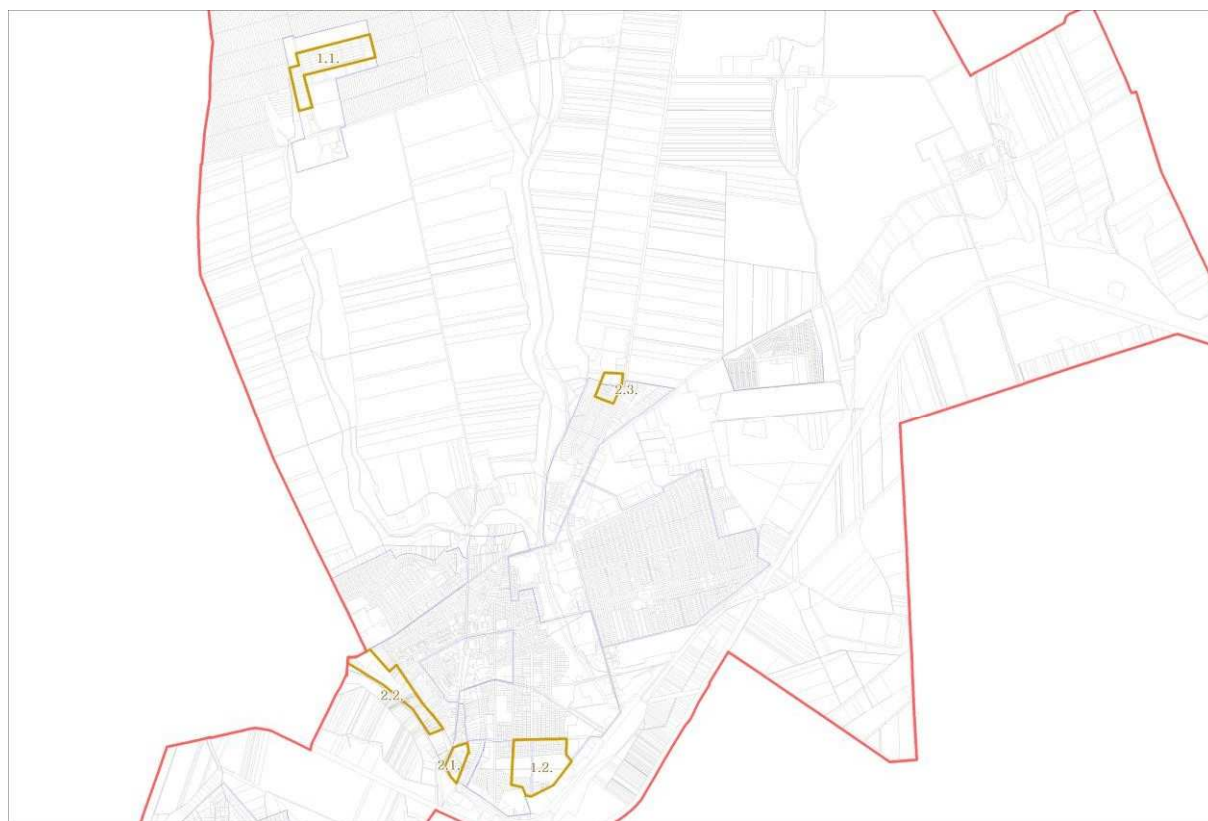
Az Anti-szegregációs Program által megvizsgált területek és sorszámaik a következők:

1. Szegregátumok:

- 1.1. számú szegregátum: Máslony (Cinege utca – Fülemüle utca – Pacsirta utca – Fecske utca)
- 1.2. számú szegregátum: Szigetsor (Erdősor utca - Báthori utca - Rét utca - Bercsényi utca - Kandó Kálmán utca –Szigetsor)

2. Szegregációval veszélyeztetett területek:

- 2.1. számú szegregációval veszélyeztetett terület: Arany János téri szegregációval veszélyeztetett terület (Vasút - 611. sz. út - Arany János tér - Kossuth Lajos utca- Baross utca)
- 2.2. számú szegregációval veszélyeztetett terület: Erzsébet utcai szegregációval veszélyeztetett terület (Erzsébet utca nyugati oldala - Arany János tér és az Ady Endre út meghosszabbított vonala között)
- 2.3. számú szegregációval veszélyeztetett terület: Dankó Pista utcai szegregációval veszélyeztetett terület (Gagarin utca - Reich Béla utca - Vörössugár utca)

1.a.számú térkép: Dombóvár szegregátumait és szegregációval veszélyeztetett területeit bemutató térképe.

Saját szerkesztés

A legkedvezőtlenebb mutatókkal az 1.1. számú szegregátum (Máslony) rendelkezik. A szegregációs index (a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül) ezen a területen 60%. A külterületen, a város határától 5 kilométerre fekvő volt majorsági birtokon rendkívül magas a roma lakosság aránya, ez tovább erősíti a szegregáltságot. A lakóházak állapota rossz, valamennyi alacsony komfortfokozatú. A szociális és foglalkoztatási mutatók rendkívül kedvezőtlenek. A 0-14 évesek aránya 32%, ez közel háromszorosa a

városi mutatónak, a 60 évesek vagy annál idősebbek azonban harmadannyian vannak, mint a városi arányuk.

A 1.2. számú szegregátum (Szigetsor) lakossága döntő részben szintén roma, akik teljesen zárt közösségben élnek. A lakások közel negyede alacsony komfortfokozatú. A Bercsényi utcai rész ipari terület, a többi utca – kivéve a Szigetsor utcát – rendezett kertvárosias és ipari területként jelenik meg. A Szigetsor utca főként leromlott állapotú, gondozatlan házakból áll. A terület lakónépessége 162 főről 203 főre növekedett 2011-től 2014-ig.

Az 2.1. és 2.2. számú szegregációval veszélyeztetett területek lakásállománya romlik, köztük az önkormányzati bérlakásoké is. A lakások negyede-harmada alacsony komfortfokozatú.

Az 1. számú táblázatban összefoglalásra került a két szegregátum, míg a 2-es számú táblázatban a három szegregációval veszélyeztetett terület státusza.

	Társadalom (Demográfia – 2011.)	Társadalom (Foglalkoztatottság/ Segélyezés – 2011.)	Lakáshelyzet	Épített környezet / Közterületek minősége	Szolgáltatásokhoz (közintézményi/piaci jellegű) való hozzáférés	Etnikai szegregáció	Eddigi beav. nyomán bekövetkezett változások
1.1. szegregátum	Lakosságszám: 128 fő. a 0-14 évesek aránya 32%. Alacsony státuszú lakosság aránya 60%.	A rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül 81,3% LFT-ben részesülők száma 18 fő, RGyK-ban 27 fő és RSzS-ben 19 fő részesült.	A lakások mindegyike alacsony komfortfokozatú.	Vezetékes ivóvíz nincs, az utak közüzalékosak, közvilágítás kiépített.	A területen kizárólag lakóházak találhatóak. A városközpont mintegy 7 km-re található.	A területen többségében romák laknak.	Megkezdődött a vezetékes ívóvízhálózat kiépítése.
1.2. szegregátum	Lakosságszám: 162 fő. A korosztályos arány hasonló a városéhoz. Alacsony státuszú lakosság aránya 34,8%.	A rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül 68,4% LFT-ben részesülők száma 11 fő, RGyKban 31 fő és RSzS-ben 18 fő részesült.	A lakások 23,8 százaléka alacsony komfortfokozatú.	A szennyvízhálózat, a vezetékes ivóvízhálózat, a közvilágítás kiépített, csak a Szigetsor utca végén nincs pormentes út.	A területen kizárólag lakóházak találhatóak. A városközpont 1 km-re található.	A területen romák élnek, zárt közösségben.	Érdemi változás nem történt.

1. számú táblázat Dombóvár város KSH által kijelölt és a város által jóváhagyott szegregátumainak státusza – a legsúlyosabb helyzetben lévő területek kiemelésével (témakörönként)

Társadalom (Demográfia – 2011.)	Társadalom (Foglalkoztatottság/ Segélyezés – 2011.)	Lakáshelyzet	Épített környezet / Közterületek minősége	Szolgáltatásokhoz (közintézményi/pia ci jellegű) való hozzáférés	Etnikai szegregáció	Eddigi beav. nyomán bekövetkezett változások
---------------------------------	---	--------------	---	---	------------------------	---

2.1. szegregációval veszélyeztetett terület	Lakosságszám: 157 fő. Idősebbek aránya igen magas, 58% ennek oka a területen lévő idősek otthona, a 0-14 közötti lakónépesség aránya (6,4%) a fele a városi mutatónak. Alacsony státuszú lakosság aránya 35,7%.	A rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül 58%. LFT-ben részesülők száma 20 fő, RGyK-ban 6 fő és RSzS-ben 12 fő részesült.	A lakások negyede komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakás.	Az infrastruktúra kiépített, viszont sok a leromlott állapotú épület.	A területen a lakóházak mellett a szociális ellátórendszer több épülete is működik. A városközpont mintegy 1,5 km-re található.	A területen romák és nem romák egyaránt laknak.	Érdemi változás nem történt.
2.2. szegregációval veszélyeztetett terület	Lakosságszám: 240 fő. a 0-14 évesek aránya 22,9% (Alacsony státuszú lakosság aránya 30,5%.	A rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül 64,3%. LFT-ben részesülők száma 28 fő, RGyK-ban 57 fő és RSzS-ben 17 fő részesült.	A lakások egyharmada alacsony komfortfokozatú, egyötöde pedig egyszobás.	A területen az infrastruktúra kiépített, de sok a leromlott állapotú épület.	A területen kizárólag lakóházak vannak. A városközpont 1 km-re található.	Többségükben romák laknak a területen.	Érdemi változás nem történt.
2.3. szegregációval veszélyeztetett terület	Lakosságszám: 88 fő. A 0-14 évesek aránya 6,8 százalék, ez a fele a városi mutatónak. (2011-es adat. 2015-re 70 százalékkal emelkedett a tömb lakossága!) Alacsony státuszú lakosság aránya 31,3%.	A rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül 61,2%. LFT-ben részesülők száma 16 fő, RGyKban 25 fő és RSzS-ben 24 fő részesült.	A lakásoknak 3,1 százaléka alacsony komfortfokozatú.	A vezetékes ivóvízhálózat, a szennyvízhálózat, a közvilágítás kiépített. A Dankó Pista és az Ifjúság utcákban nincs pormentes út.	A területen kizárólag lakóházak vannak. A városközpont 3 km-re található.	A területen többségében romák laknak.	Érdemi változás nem történt.

2. számú táblázat Dombóvár város KSH által kijelölt és a város által jóváhagyott szegregációval veszélyeztetett területeinek státusza – a leg súlyosabb helyzetben lévő területek kiemelésével (témakörönként)

3.2 AZ ELMÚLT ÉVEKBEN TERVEZETT, ILLETVE MEGVALÓSÍTOTT, A SZEGREGÁTUMOKAT ÉRINTŐ BEAVATKOZÁSOK

A 2008-ban elkészített Integrált Városfejlesztési Stratégia két szegregátumot nevesített: Mászlonyt és Szigetsort. Jelen ITS-ben ezek az 1. és 2. számú szegregátumok. Az IVS megnevezett továbbá két szegregációval veszélyeztetett területet is, az Erzsébet utcai és a Kakasdombi akcióterületeket, ezeket 2015-ben részben lefedik az 1. és 2. számú szegregációval veszélyeztetett tömbök. Az IVS elkészítése óta a szegregátumok infrastrukturális ellátottságában változások a folyamatban lévő mászlonyi vezetékes ivóvízhálózat kiépítésén kívül nem történtek.

Az 1.1. számú szegregátum lakónépessége 2008 óta 10 százalékkal csökkent, a 1.2. számú szegregátumé azonban jelentős mértékben nőtt. A szociális és foglalkoztatási mutatók tekintetében nem áll rendelkezésre összehasonlítható adatsor.

A 3. számú táblázat tartalmazza a 2008-ban az IVS-ben tervezett beavatkozásokat és azok eredményeit. A szegregáció oldása és a szegregátumok lakhatási, infrastrukturális helyzetében nem történt jelentős változás, a lakosság száma – Mászlonyt kivételével – nem csökkent a területeken. Az önkormányzat a deszegregációs intézkedések megvalósítása során egyedül maradt, mert nem voltak olyan helyi civil szervezetek, amelyek tevékenységének fókuszja az alacsony státuszú családok támogatására irányult volna. A munkaerő-piaci programokat lebonyolító Dombóvári Roma Közhasznú Alapítvány megszűnésével egy stabil szereplő tűnt el a város foglalkoztatási helyzetén javítani szándékozó szervezetek közül. Reménykeltő, hogy a 2014-es roma kisebbségi önkormányzati választások után felálló új Roma Nemzetiségi Önkormányzat aktívan részt kíván vállalni a településen élő hátrányos helyzetű gyermekek helyzetének javításában, ennek érdekében oktatási, kulturális, hitéleti programok szervezésébe kezdett.

	Korábbi IVS antiszegregációs terv megvalósult intézkedései (zárójelben a cél sorszáma, amihez hozzájárul)	Eredmény /értékelés
Horizontális antiszegregációs beavatkozások	Munkaerő-piaci integrációs program	A Roma Közhasznú Alapítvány megszűnése miatt nem állnak rendelkezésre adatok.
	Felzárkóztató program az általános iskolások részére	A településen több alkalommal került sor ilyen programra.
	Felnőttképzési programok	A településen több alkalommal került sor ilyen programra.
	Dombóvári Oktatási kerek asztalon belüli munkacsoport létrejötte.	Nem történt meg.
	Szektori munkacsoport	Nem történt meg.
	Kutató fejlesztő menedzsment csoport létrejötte	Nem történt meg.
	Óvodai és iskolai intézményközi munkacsoport	Nem történt meg.
	Szektori munkacsoport (civil, szociális, roma, oktatási), tanoda létrehozása	Nem történt meg.
Szegregátum 1.1.	Ivóvíz ellátás biztosítása	Vezetékes ivóvízhálózat kiépítése folyamatban, a beruházás befejezése 2015-ben várható
	Szilárd burkolatú utak fejlesztése	6 m-es szakaszon zúzottkövezés történt
	Játszótér építése	Nem történt meg

Szegregátum 1.2.	nem volt intézkedés tervezve, a horizontális intézkedések által volt érintve a terület.
------------------	---

3. táblázat: A tervezett anti-szegregációs célú beavatkozások és azok eredményei (2007-2014) a városban

Készítette: Belezna Éva – Terra Stúdió Kft. | 1034 BUDAPEST, SZOMOLNOK UTCA 14.

3.3 ANTI-SZEGREGÁCIÓS INTÉZKEDÉSI TERV

3.3.1 A szegregáció mérséklését vagy megszüntetését célzó intézkedések

Anti-szegregációs célok

Dombóvár alapvető érdeke és célja, hogy az egyenlő hozzáférés, az esélyegyenlőség és az integráció biztosításának elve az élet minden területén megvalósuljon a városban. Ehhez a lakhatási feltételek biztosítása mellett – széleskörű együttműködésen alapuló – többféle: szociális, képzési, foglalkoztatási, oktatási, a szolgáltatásokhoz való hozzáférést javító intézkedések együttesével kívánunk hozzájárulni. Az alacsony státuszú lakosok integrációja előmozdításának elengedhetetlen feltétele az egyenlő hozzáférés biztosításán túl olyan szolgáltatások tervezése és megvalósítása, amelyek csökkentik munkaerő-piaci hátrányait, javítják foglalkoztatási esélyeiket, hozzájárulva ezzel az alacsony státusz megváltozásához. Kiemelt cél segíteni a rossz szociális helyzetben élő családok kisgyermekének korai fejlesztését, a nagyobb gyermekek iskolai előrehaladását.

Az anti-szegregációs program horizontális céljai:

- Az esélyegyenlőség biztosítása a város minden fejlesztési beavatkozásánál, annak figyelembe vételével, hogy semmilyen fejlesztés nem járulhat hozzá a településen belüli, vagy kívüli szegregáció kialakulásához és erősödéséhez. Az esélyegyenlőség, a szegregáció-mentesség biztosítása a településen.
- Lakhatási integráció biztosítása.
- Oktatási integráció biztosítása.
- Az alacsony státuszú lakosság foglalkoztatási helyzetének javítása.
- A szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása.
- Közösségi terek biztosítása.

A szegregátumok megszüntetése nem lehetséges, ezért legfőbb célunk, hogy a rossz állagú ingatlanok felszámolásával, a mobilizációs lehetőségek megteremtésével a szegregációt oldjuk, a szegregátumokban élők számát csökkentsük. Emellett, hogy a területek rehabilitációjával megteremtjük az élhető lakókörnyezetet.

Általános – horizontális anti-szegregációs intézkedések

A társadalmi egyenlőtlenségek megszüntetése és ezen belül a területi vagy más típusú szegregáció feloldása, Dombóvár város számára a fenntartható városfejlődés alapja. Ennek tudatában a város

messzemenőig figyelembe veszi a jövőben megvalósuló fejlesztéseinél, hogy azok nem okozhatják sem horizontálisan, sem területileg a szegregáció kialakulását, vagy erősödését. Az önkormányzat az általa működtetett intézményekkel, a Roma Nemzetiségi Önkormányzattal, az egyházakkal, egyházi szervezetekkel és a városban és a városért dolgozó civil szervezetekkel együttműködik annak érdekében, hogy a településen az esélyegyenlőség és a szegregáció-mentesség a mindennapok részévé váljon. A jelenleg is működő Szociális kerekasztal, meghatározott időközönként áttekinti a legrosszabb helyzetű családok, a szegregátumokban és szegregációval veszélyeztetett területeken élő lakosság helyzetét, megvizsgálja annak lehetőségét, hogy a rendelkezésére álló eszközök (pl. közfoglalkoztatás) elérik-e ezeket a családokat, és amennyiben nem, intézkedéseket javasol a városvezetésnek a helyzet javítására. A kerekasztal figyelemmel kíséri az esetleges diszkriminációs folyamatokat és összehangolt intézkedésekkel megszünteti azt.

Az anti-szegregációs beavatkozások egyes elemei megkülönböztethetők aszerint, hogy egyes intézkedések az infrastruktúra javítására vagy az emberek és közösségeik fejlesztésére irányulnak. Kijelenthető, hogy e két fajta beavatkozás együttesen képes a legeredményesebb hatást elérni. Mindezek alapján a város által alkalmazott intézkedések is mind a két fejlesztési fókuszot tartalmazzák.

A városvezetés meggyőződése, hogy az esélyteremtés legfontosabb eszközét a megfelelő színvonalú és mindenki számára hozzáférhető oktatás jelenti. Ennek érdekében már az óvodába lépés előtt szükségesek olyan fejlesztések, melyek a korai fejlesztés és egyéb szociális szolgáltatások körébe tartoznak. A város felismerte ezt és évek óta Biztos Kezdet Gyerekházat működtet.

Az óvodai feladat-ellátási helyeken a sajátos nevelési igényű, a hátrányos helyzetű és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek számát és arányát a 4. számú táblázat foglalja össze.

Intézmény (feladat-ellátási hely) neve	Gyermekek létszáma, fő	SNI, fő (%)	HH fő (%)	HHH (%)	Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermekek, fő (%)
Szivárvány Óvoda (székhely)	158	3 (1,9%)	0	1	n.a.
Bezerédj Amália Óvodai Tagintézmény	91	5 (5,5%)	3	1	n.a.
Erzsébet Óvodai Tagintézmény	86	8 (9,3%)	3	5	n.a.
Dombóvári Gyermekevilág Óvoda Százszorszép Óvoda	111	1 (0,9%)	1	1	22

4. számú táblázat: A dombóvári óvodákba járó gyermekek száma, a HH, a HHH és az SNI-s tanulók száma és aránya. Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás, 2015.

Az általános- és középiskolai feladat-ellátási helyeken a sajátos nevelési igényű, a hátrányos helyzetű és a halmozottan hátrányos helyzetű, illetve az RGyK-ra jogosult gyermekek számát és arányát az 5. számú táblázat foglalja össze.

Intézmény (feladat-ellátási hely) neve	tanulók létszáma, fő	SNI, fő (%)	HH fő (%)	HHH (%)	Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermekek, fő (%)
Dombóvári Belvárosi Általános és Alapfokú Művészeti Iskola	646	38 (5,9%)	26 (4%)	9 (1,4%)	214 (33,12%)
Szent Orsolya Iskolaközpont	242	0 (0%)	28 (11,6%)	0 (0%)	22 (9,1%)

Középiskolák					
Dombóvári Illyés Gyula Gimnázium	532	8 (1,5%)	5 (0,9%)	4 (0,7%)	n.a.
Dombóvári Apáczai Csere János Szakközépiskola és Kollégium	n.a.	n.a.	25	15	n.a.
Esterházy Miklós Szakképző Iskola, Speciális Szakiskola és Kollégium	470	61	92	44	n.a.

5. számú táblázat: A dombóvári általános- és középiskolákba járó diákok száma, a HH, a HHH és az SNI-s tanulók és a RGYK-re jogosultak száma és aránya a 2015. januári állapot szerint. Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás, 2015.

Az óvodai nevelésben és az általános iskolai oktatásban résztvevő feladat-ellátási helyek között a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű, a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermekek egyenletes eloszlását biztosítani kell. A szegregáció kialakulásának megakadályozása érdekében az önkormányzat egyeztetést kezdeményez az állami (KLIK helyi tankerülete) és az egyházi intézményfenntartókkal.

A településen élő óvodás gyermekek körében fel kell mérni a sajátos nevelési igényű (SNI) és a beilleszkedési, tanulási és magatartási problémákkal (BTM) küzdő gyermekeket. Az óvodában heti egy alkalommal biztosítani szükséges **Alapozó terápiát**¹ az 5. életévet betöltött gyermekek részére. A terápia alkalmas a képességek sokirányú fejlesztésére, az esetleges képességbeli hiányosságok pótlására, illetve a megkésett beszédfejlődésű, valamint a különböző részfunkció zavaros (térirány zavaros, diszlexia-, diszgráfia veszélyeztetett) gyermekek fejlesztésére. Nagyon jól alkalmazható továbbá figyelem- és magatartás zavaros gyermekek kezelésére is.

A devianciák kiszűrése, a megfelelő fejlődés és a sikeres felnőtté válás érdekében létre kell hozni egy, a gyermekek sikeres előrehaladását a középpontba állító **szakmaközi hálózatot**, amely a rendszeresen megtartott szakmai műhelyek keretében összehangoltabb, eredményesebb és hatékonyabb szolgáltatásokat tud biztosítani. A hálózat működtetésének célja, hogy a gyerekekkel foglalkozó szakemberek közvetlenül szerezzenek ismereteket egymástól, mindezt a jelzőrendszer hatékonyabb működtetése érdekében. A hálózatban az alábbi szakterületek képviselői kerülnek meghívásra: közoktatási intézmények munkatársai (vezetői), egészségügyi intézmények, szociális és családsegítő munkatársak, igazgatási és foglalkoztatási intézmények munkatársai (vezetői).

A Roma Nemzetiségi Önkormányzat (RNÖ) épületében **közösségi ház kialakítása szükséges**, ahol olyan foglalkozások lebonyolítására van szükség, melyek biztosítják a gyermekek szabadidejének értelmes eltöltését, ezzel is segítve készségeik, képességeik kibontakoztatását.

A hátrányos helyzetű általános iskolás tanulók egyéni és csoportos fejlesztését, illetve a szabadidő hasznos eltöltését célzó tanoda létrehozása szükséges annak érdekében, hogy az ide járó gyerekek iskolai előmenetelét támogassák. A nem formális tanulási módszerekre épülő kompetencia-fejlesztés elősegíti az iskolai sikerességet és erősíti a továbbtanulási motivációkat, esélyt teremthet az érettség

¹ <http://lajtorjastudio.hu/tudastar/alapozo-terapia/>

adó középiskolákba történő bejutáshoz is. **Az RNÖ Szabadság utca 4. szám alatti épületét a tanoda típusú tevékenységek lebonyolítására alkalmassá kell tenni.**

Általánosan elmondható, hogy a középiskolába járó hátrányos helyzetű diákok körében rendkívül magas a lemorzsolódók aránya. Ennek csökkentésére az önkormányzat speciális ösztöndíjat hoz létre, amely motiválja a diákok iskolai sikerességét és az oktatási intézményekben történő bentmaradásukat.

Fontos megvizsgálni, hogy a külterületeken élők hogyan vonhatók be a jelenleginél jobban a közmunka programokba, akár a bevont emberek utaztatásának biztosításával, akár a külterületekre szervezett, az ott élők körülményein javító munkafolyamatok megszervezésével. Ez utóbbi esetében támogatni szükséges a háztáji kiskertes gazdálkodást, melynek ösztönzése érdekében az önkormányzat valamennyi szegregátumban vagy szegregációval veszélyeztetett területen élő személyek számára térítésmentes közterület és piachasznaletot biztosít mezőgazdasági termékeik értékesítésére.

Horizontális cél	Megvalósítást célzó intézkedés	Felelős	Lehetséges pénzügyi forrás	Megvalósulás lehetséges időtávja
Esélyegyenlőség biztosítása	Jelenleg is működő szociális kerekasztal további működtetése.	Polgármester, együttműködve a RNÖ elnökével	Nem releváns	2015-2023
2. Oktatási integráció biztosítása	A HHH (és a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult) gyerekek aránya kiegyenlítetttségének folyamatos biztosítása az óvodai és iskolai feladat-ellátási helyek között.	Jegyző (a gyermekvédelmi törvény alapján)	Nem releváns	2016-2023
	Alapozó terápia biztosítása szűrést követően az 5. életévét betöltött óvodások részére.	Óvodavezetők	Saját forrás	2016-2023
	A jelenleg is működő nyári napközi (étkeztetéssel) fenntartása.	Polgármester	saját forrás, nyári gyermekétkeztetési pályázat	2016-2023
	Tanoda létrehozása és működtetése.	Polgármester, együttműködve a RNÖ elnökével	Saját forrás, EFOP	2016-2023
	HHH középiskolás diákok ösztöndíj támogatási rendszerének kialakítása és megvalósítása.	Polgármester	Saját forrás	2016-
3. Az alacsony státuszú lakosság foglalkoztatási helyzetének javítása	Külterületeken élőknek a jelenleginél aktívabb bevonása a közmunka programokba, a szegregátumban, vagy szegregációval veszélyeztetett területen élők számára térítésmentes közterület és piachasztnálát biztosítása az általuk termelt mezőgazdasági termékek eladására.	Polgármester	Nem releváns	2015-
4. A szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása	Egyházak, egyházi szervezetek fokozottabb bevonása a helyi szociális támogató programokba.	Polgármester, Családsegítő Szolgálat vezetője	Saját forrás	2016-
	Szakmaközi hálózat működtetése, szakmai műhelyek szervezése a jelzőrendszer sikerebb működése érdekében.	Polgármester, Családsegítő Szolgálat vezetője	Nem releváns	2015-
5. Közösségi terek biztosítása	Az RNÖ épületének nyitottá tétele közösségi programok számára (tanoda, nyári napközi).	Polgármester, RNÖ elnöke	Saját forrás	2015-2016

6. táblázat Az anti-szegregációs terv tervezett, horizontális intézkedései

Terület (szegregátum) specifikus anti-szegregációs intézkedések

A Dombóváron található két szegregátum és három szegregációval veszélyeztetett terület közötti egyik legfőbb különbség a városszerkezetben elfoglalt elhelyezkedésükből fakad. A szegregátumok közül az 1.1. számú külterületen, a 1.2. számú a várostestbe ágyazva fekszik. A szegregációval veszélyeztetett tömbök közül az 2.1. és 2.2. számú területek a városközpont közelében, 1-1,5 kilométerre fekszenek, míg a 2.3. számú a város északkeleti szélén, a központtól 3 kilométerre található.

A külterületi szegregátumnál és az 2.1. és 2.2. számú szegregációval veszélyeztetett területeknél mobilizációs intézkedések támogatása szükséges, a másik két tömb esetében rehabilitációs programokkal lehet eredményt elérni. A várossal történt egyeztetések alapján a településen található szegregátumok és szegregációval veszélyeztetett területek teljes körű felszámolása nem lehetséges.

Az 1.1. számú külterületi szegregátum a lakosság 100 főt meghaladó számából következően nem szüntethető meg. Az egykori majorsági, főképpen romák lakta területen minden ház alacsony komfortfokozatú, közösségi tér nem áll rendelkezésre a helybelieknek, az utak legfeljebb zúzott kővel borítottak. A vezetékes ivóvízhálózat kiépítés alatt áll.

A Dombóvártól való távolság (5 kilométerre kerül el annak belterületi határától) miatt a közszolgáltatások elérhetősége akadályozott. Az önkormányzat busszal szállítja a gyermekeket óvodába, iskolába – kísérőt is biztosítva. Jelzés alapján esetileg a tanyagondnoki busz megoldja az itteni lakosoknak a városba szállítását. Fontos lenne a tervezhetőség miatt hetente legalább egyszer konkrét időpontban is biztosítani a Dombóvárra történő eljutást.

A terület egyik komoly problémája a foglalkoztatás és a foglalkoztathatóság. A városi közmunkaprogramok egy részébe nem jutnak el az itteni lakosok az utazás költségei miatt. Mivel a portákhoz 500-750 négyzetméteres, általában műveletlen kertek tartoznak, érdemes lenne kisléptékű, a konyhakertek megművelésére, baromfitartásra ösztönző konyhakert programot kidolgozni, akár közmunka keretei között is. A kiskertekben megtermelt zöldségek, gyümölcsök, a felnevelt baromfik nem csak a családok önellátását segíthetik, de a piaci értékesítés megszervezésével akár jövedelemhez is juttathatják a programban dolgozókat. Ennek érdekében az önkormányzat valamennyi szegregátumban vagy szegregációval veszélyeztetett területen élő ember számára térítésmentes közterület és piachasználatot biztosít termékeik értékesítésére. Egy ilyen jellegű program alapos előkészítést igényel, a területen élőket a tervezési folyamatba a kezdetektől szükséges bevonni.

A szegregátumban sok kisgyermek van, játszóterük azonban nincs. Az önkormányzat fontosnak tartja egy sportpálya kialakítását. A szegregátumban élő gyerekek szabadidejének hasznos eltöltése érdekében heti két alkalommal szakember igénybe vételével edzések tartása lenne célszerű.

Fontos lenne, hogy az egyházak képviselőit bevonjuk az itteni lakosság nevelésébe, felvilágosításába, életük megfelelő útra terelésének segítésébe, melyhez az önkormányzat részéről ingatlan biztosítására lenne szükség.

A területen lévő rossz bűnözési mutatók miatt az önkormányzat megfontolja, hogy a helyi Polgárőrség jelenléte intenzívebb legyen Mászlonyban, és megvizsgálja az ottani lakosság bevonásának lehetőségét a bűnmegelőzési programokba.

A közlekedési viszonyok javítása érdekében a Dalmand Zrt. tulajdonában lévő út javítása szükséges.

A Mászlonyban élők rossz szociális helyzete miatt adósságkezelési, életvezetési, prevenciós programok megtartására lenne szükség, legalább havi rendszerességgel.

A képzettségbeli hiányok mérséklésére felzárkóztató oktatásba lenne szükség bevonni a helybelieket, hogy elvégezhessek a nyolc osztályt, illetve a szakmaszerzésben is támogatni kellene őket.

Az **1.2. számú szegregátumban** csak romák élnek, zárt közösségben. Az infrastrukturális feltételek jók, kizárólag a Szigetsor utca végén nincs pormentes út, ez a probléma megoldandó. A területen nincs önkormányzati bérlakás. A horizontális célok között megemlíttet oktatási, közösségfejlesztési, képzési és foglalkoztatási programokba a tömb lakosságának fokozott bevonására van szükség.

A **2.1. és 2.2. számú szegregációval veszélyeztetett területeken** magas a bérlakás állomány. Az előbbi tömbben főként romák, az utóbbiban romák és nem romák közösen élnek. A rossz állapotú, alacsony komfortfokozatú lakások bontása javasolt, ezáltal laksűrűség csökkenés érhető el. Az Ivanich Terv, amely Dombóvár 7 éves fejlesztési programja (2014-2020) nem számol szociális városrehabilitációs programmal (TOP 4.3). A területen a város kulturális tereket kíván létrehozni funkcióváltással, felújítással. Ezzel a fejlesztéssel párhuzamosan szükséges a rossz állapotú, komfortnélküli önkormányzati bérlakások bontása, ezzel elérve a szegregációval veszélyeztetett területek laksűrűség csökkenését. A laksűrűség csökkentése érdekében mobilizációs program kidolgozása szükséges annak érdekében, hogy a kiköltöző családok integrált környezetbe kerüljenek.

A **2.3. számú szegregációval veszélyeztetett terület** a város északkeleti határán fekszik, főként romák lakják. A tömbben az Ifjúság és a Dankó Pista utcákban nincs pormentes út, annak megépítésére sort kell keríteni.

A szegregátumokon kívül, integrált lakókörnyezetben, bérlakások kialakításával szükséges a szegregátumok oldását, az ott élők számának csökkentését elősegíteni.

Szegregátum sorszáma	Konkrét intézkedés/ beavatkozás	Érintett terület specifikus cél	Felelős partner	Lehetséges pénzügyi forrás	Megvalósulás lehetséges időtávja
1.1. szegregátum	Tanyagondnoki busz eseti igénybevétele mellett konkrét időpontú járatok bevezetése.	A közszolgáltatások elérhetőségének javítása	Polgármester	Saját forrás, START Munkaprogram	2015
1.1. szegregátum + 1.2. szegregátum és a 2.1. és 2.2. számú veszélyeztetett területek	Közösségi ház kialakítása az RNÖ székhelyén - a Tüske városrészben található terület kivételével - a többi tömb számára.	A közszolgáltatások elérhetőségének javítása	Polgármester	Saját forrás	2015-2016
1.1. szegregátum	Kisléptékű gazdaságfejlesztési program a konyhakertek megművelésére, térítésmentes piac- és közterület használat biztosítása a megtermelt termékek számára.	Lakókörnyezet rehabilitációja	Polgármester	Saját forrás, START Munkaprogram, EFOP	2016-2023
1.1. szegregátum	A jelenleg is működő nyári napközi fenntartása a nyári gyermekétkeztetési programmal kombinálva	Az elvárható életminőséghez szükséges feltételek elősegítése	Polgármester	TOP	2015-2023
1.1. szegregátum	Polgárőri járőrszolgálat a lakosság bevonásával	A közbiztonság növelése	Polgármester	Saját forrás, BM pályázati forrás	2015-2023
	Egyházak és szervezeteik számára ingatlan biztosítása a helyi szociális támogató programjaik feltételeinek megteremtése érdekében.	A szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása	Polgármester	Saját forrás	2016
	Magánkézben lévő pormentes út infrastrukturális javítása.	Lakókörnyezet rehabilitációja	Polgármester	Vállalkozói támogatás	2016-2017
1.1. szegregátum	Felzárkóztató oktatás megszervezése, adósságkezelési és prevenciók előadások.	Az elvárható életminőséghez szükséges feltételek elősegítése	Polgármester	Saját forrás	2016-2013
1.1. szegregátum és 2.3. számú veszélyeztetett terület	Sportpálya kialakítása	Az elvárható életminőséghez szükséges feltételek elősegítése	Polgármester	Saját forrás	2016
2.1. és 2.2. számú veszélyeztetett területek	Alacsony komfortfokozatú lakások bontása, mobilizációs terv kidolgozása annak érdekében, hogy a kiköltözők integrált környezetbe kerüljenek	A szegregátumban élők számának csökkentése, a szegregáció oldása szociális bérlakásokkal	Szociális intézmény vezetője	Saját forrás	2015-2023

7. táblázat Az anti-szegregációs terv tervezett, szegregátum specifikus intézkedései

Az anti-szegregációs beavatkozások ütemezése

Intézkedés	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Jelenleg is működő Szociális kerekasztal további működtetése	X	X	X	X	X	X	X	X	X
A HHH (és a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult) gyerekek aránya kiegyenlítettségének folyamatos biztosítása az óvodai és iskolai feladat-ellátási helyek között		X	X	X	X	X	X	X	X
Alapozó terápia biztosítása szűrést követően az 5. életévét betöltött óvodások részére		X	X	X	X	X	X	X	X
A jelenleg is működő nyári napközi fenntartása (étkeztetéssel)		X	X	X	X	X	X	X	X
Tanoda létrehozása és működtetése		X	X	X	X	X	X	X	X
HHH középiskolás diákok ösztöndíj támogatási rendszerének kialakítása és megvalósítása		X	X	X	X	X	X	X	X
Külterületeken élőknek a jelenleginél aktívabb bevonása a közmunka programokba	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Egyházak, egyházi szervezetek fokozottabb bevonása a helyi szociális támogató programokba.		X	X	X	X	X	X	X	X
Szakmaközi hálózat működtetése, szakmai műhelyek szervezése a jelzőrendszer sikeresebb működése érdekében	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Az RNÖ épületének nyitottá tétele közösségi tér funkcióra (tanoda, nyári napközi)	X	X							
Tanyagondnoki busz eseti igénybevétele mellett konkrét időpontú járatok bevezetése.	X								
Kisléptékű gazdaságfejlesztési program a konyhakertek megművelésére, a szegregátumokban és szegregációval veszélyeztetett területen élők számára térítésmentes közterület- és piachaszna- lat biztosítása mezőgazdasági termékeik értékesítésére.		X	X	X	X	X	X	X	X
Felzárkóztató oktatás megszervezése, adósságkezelési és prevenciók előadások.	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Alacsony komfortfokozatú lakások bontása, mobilizációs terv kidolgozása annak érdekében, hogy a kiköltözők integrált környezetbe kerüljenek	X	X	X	X	X	X	X	X	X

8. táblázat: Az anti-szegregációs terv intézkedéseinek ütemezése

A tervezett fejlesztések szegregációs hatásainak kivédésére hozott intézkedések

A projektfejlesztés során általánosan tartózkodni kell attól, hogy bármilyen beavatkozás esélyegyenlőtlenséghez, diszkriminációhoz, szegregációhoz, vagy ezek konzerválódásához járuljon hozzá. A projektfejlesztés dokumentumainak, a település stratégiai dokumentumainak és a település helyi rendeleteinek elkészítésekor ugyanezen elvek kell, hogy érvényre jussanak.

A projektfejlesztés során elemi érdekünk a tervezett tevékenységek társadalmi elfogadottsága. Mind az előkészítés, mind a megvalósítás során biztosítjuk a társadalmi párbeszéd lehetséges formáit. A Roma Nemzetiségi Önkormányzatot bevonjuk ezen folyamatokba.

A közösségi térként és szociális, oktatási célra is használt épületet integrált lakókörnyezetben alakítjuk ki, hogy biztosítsuk a többségi társadalom tagjainak a részvételét a szolgáltatásokban. A különböző fejlesztések fizikai megközelíthetőségének tervezése elengedhetetlen a mindenki számára biztosított hozzáférés érdekében.

Célirányos kampányt tervezünk minden fejlesztés, program, a település életét befolyásoló esemény, illetve a településen megjelenő szolgáltatás, esemény széles körű megismertetésére, a hátrányos helyzetű csoportok tájékoztatására.

A szegregációt okozó folyamatok megváltoztatására, hatásuk mérséklésére teendő intézkedések

A szegregációt okozó folyamatok hátterében különböző okok húzódnak meg, közülük a legfontosabb az alacsony iskolai végzettségből következő munkanélküliség, a legrosszabb minőségű lakhatáshoz történő hozzáférés lehetősége, az eladósodás és ennek következtében a közszolgáltatásokhoz való hozzáférés szűkülése.

A legtöbb önkormányzat gazdálkodása feszített, sokszor az alapvető fejlesztésekre sem jut forrás. A településen élő legszegényebb családok támogatását ennek ellenére fel kell vállalniuk az önkormányzatoknak annak érdekében, hogy helyzetük javuljon, körük ne bővüljön.

A rossz szociális helyzetben lévő családokon leginkább az segít, ha tagjai munkához jutnak, ez az alapfeltétele annak, hogy jobb helyzetbe kerüljenek. Nagyon fontos továbbá, hogy a legszegényebb családok, köztük a romák gyermekei integrált környezetbe járjanak óvodába, iskolába, hiszen ez az alapja annak, hogy egy kedvezőtlen lakhatási körülmények között élő gyermek minél tovább maradjon az iskolarendszerben (szakképző intézmény, középiskola, felsőoktatás), ezáltal életpálya esélyei javuljanak. A lakhatási programok megvalósításánál elsődleges szempont megakadályozni, hogy a legszegényebbek egy tömbben lakjanak, mivel ez gettósodási folyamatot indíthat el.

Szegregálódási folyamatokat indíthat el az is, ha egy városrész leromlása elindul, az önkormányzat felelőssége, hogy ha ezt észleli, gyorsan reagáljon. Az önkormányzatban, ha valóban kialakul a tulajdonosi szemlélet, mindent el fog követni, hogy a leromló területek további pusztulását megállítsa. Ennek egyik eszköze lehet a hiányzó közszolgáltatások elérhetővé tétele, akár azok átszervezésével.

Az önkormányzat e megnevezett célok elérése érdekében az 1.3.1.2 (horizontális) és 1.3.1.3 (terület specifikus) alfejezetekben ismertetett intézkedéseket vállalja.

A fentebb jelzett problémák és lehetséges megoldások – az integrált oktatás kivételével – forrásigényesek, ezért az önkormányzatoknak törekedniük kell arra, hogy megtalálják azokat a külső, leginkább pályázati forrásokat, amelyek segítségével településük legrosszabb helyzetben lévő családait tudják támogatni.

3.3.2 Együttműködő partnerek

- Roma Nemzetiségi Önkormányzat
- Kapaszkodó Szociális és Gyermekjóléti Alapszolgáltató Központ
- Biztos Kezdet Gyerekház
- Dombóvári Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztálya
- Helyi általános és középiskolák
- Dombóvár – Kernen I.R. Baráti Kör Egyesület
- „Nők Dombóvárért” Egyesület
- Dombóvár Város Önkormányzatának Lakhatási Bizottsága
- Szociális kerekasztal

3.3.3 Az Anti-szegregációs terv megvalósításának nyomon követése – monitoring

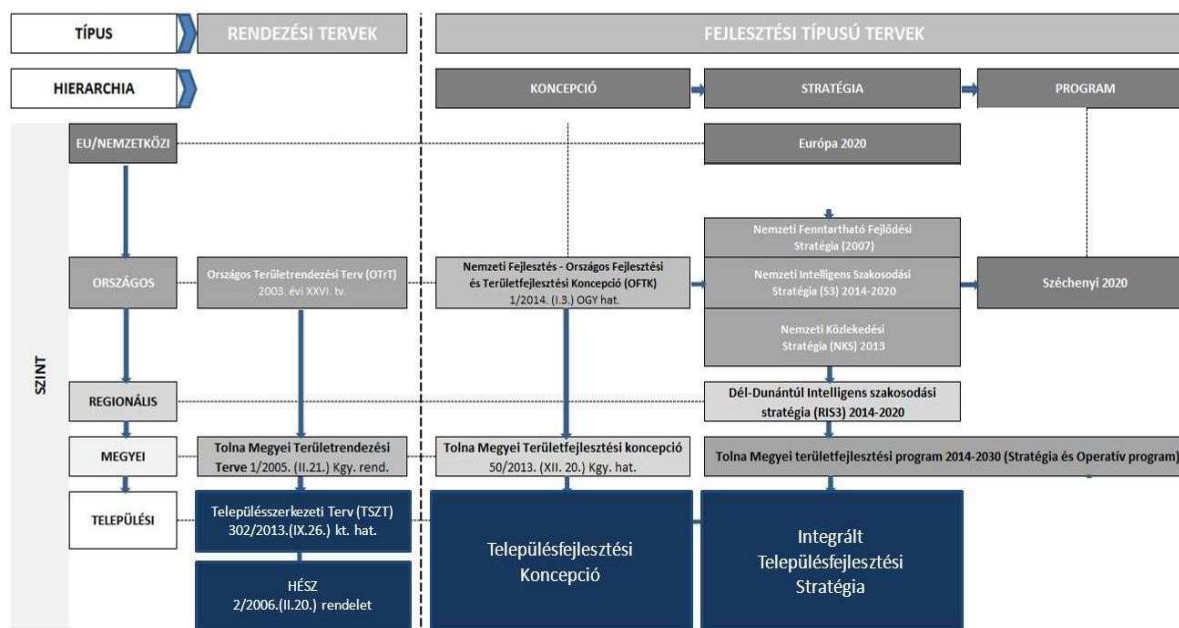
A jelenleg is működő Szociális kerekasztal folyamatosan vizsgálja a tervezett intézkedések és célok megvalósulását, erről évente összefoglalót készít. Figyelemmel kíséri a szegregációval veszélyeztetett terület és romló helyzetű külterületek, illetve a városban élő legszegényebb családok helyzetét. Az ASZP elfogadását követő második év végén az szociális kerekasztal felülvizsgálja a megfogalmazott célok relevanciáját, a változó helyzetre reagálva felülvizsgálja eredeti célkitűzéseit. Ezt az eljárást össze kell kötni az ITS felülvizsgálatával annak érdekében, hogy a két dokumentumban rögzített célrendszer összehangoltsága biztosított legyen.

Dombóvár Város Önkormányzata a hozzá tartozó valamennyi területen kötelezettséget vállal az Antiszegregációs Intézkedési Tervben foglaltak érvényesítésére és megvalósítására. Az irányítása alatt lévő, fennhatósága és felügyelete alá tartozó szervek és intézmények számára kötelezővé teszi, hogy döntéseik és tevékenységük során a kialakult területi és/vagy etnikai szegregációs folyamatok megfordítására kell, hogy törekedjenek, azok a szegregáció kialakulását és fennmaradását semmilyen formában nem segíthetik elő.

4 4 A STRATÉGIA KÜLSŐ ÉS BELSŐ ÖSSZEFÜGGÉSEI

4.1 KÜLSŐ ÖSSZEFÜGGÉSEK

A településrendezési eszközök különböző típusait, szintjeit és hierarchiáját, egymással való kapcsolatait, illetve az ITS helyét ebben a tervrendszerben az alábbi ábra mutatja be. Minden alacsonyabb szintű terv a célrendszerét a felette álló – magasabb szintű – terv célrendszerét figyelembe véve, azokhoz igazítva alakítja, így az alacsonyabb szintű tervek egyre részletesebben dolgozzák ki a kitűzött célokhoz vezető konkrét megoldásokat, javaslatokat.

Az Integrált Településfejlesztési Stratégia helye a fejlesztési és rendezési tervek rendszerében

4.1.1 A stratégia és a településszerkezeti terv összhangja

Dombóvár város Településszerkezeti Tervét (TSZT) a Képviselő-testület a 7/2004.(II.9.) számú kt. határozattal fogadta el, majd 7/2006.(II.13.), 48/2008.(II.25.), 302/2013.(IX.26.) számú határozataival módosította, ez utóbbival jelenleg hatályos. A 2013-as módosítás egyrészt a lakossági, vállalkozói, önkormányzati igényeket értékelte és építette be, másrészt a jogszabályi változások általi módosításokat hajtotta végre. Jelenleg folyik a TSZT módosítása, ez esetben is csak kisebb változások vannak napirenden.

A településszerkezeti terv a korábbi, mind ingatlanpiaci, mind lakossági és munkaerőpiaci növekvő pályát feltételező időszakban készült. Dombóvár népességszámának prognózisában kis emelkedéssel, 21000 fős nagyságrenddel számol. Számol továbbá a gazdasági és turisztikai területek növekedésével, új funkciókká váló alakulásával. A fejlődési prognózis nem következett be, sem a munkaerőpiaci és gazdasági környezetben, sem a város lakosságmegtartó képességében. Az okok elsősorban a gazdasági válság bekövetkeztének és a munkaerő nagyvárosba és külföldre vándorlásának tudható be. Ezáltal azonban a TSZT továbbra is tartalmazza azokat a fejlesztési területeket, amelyek a jelenleg készülő koncepció céljainak eléréséhez, a stratégia megvalósulásához szükséges.

A területfelhasználás módosítására vonatkozó javaslatok

1. A településszerkezeti terv a korábbi, mind ingatlanpiaci, mind lakossági és munkaerőpiaci növekvő pályát feltételező időszakban készült, így lakó, gazdasági és turisztikai területek iránti igény növekedésével számolt. A fejlődési prognózis nem következett be, sem a munkaerőpiaci és gazdasági környezetben, sem a város lakosságmegtartó képességében. Ezáltal az újonnan kijelölt fejlesztési területek beépülése nem kezdődött meg, jelen tudásunk szerint ezek még egy kedvező fejlődési trendet feltételezve is túlzottak, így a Gunarasi út és 61. sz főút közti, továbbá a régészeti területekkel ütköző fejlesztési területek elhagyása javasolt.
2. Vasút menti (Erzsébet utca alatti) kertvárosias lakóterület (Lke) a vasút zaj- és rezgésterhelése miatt nem kívánatos.
3. Temető menti kertvárosias lakóterület (Lke) a temető közelsége miatt nem kívánatos.
4. Északon, a 61-es út menti kereskedelmi és szolgáltató (Gksz) és Kiskonda patak közti kertvárosias lakóterület (Lke) a kereskedelmi központ közlekedési és zajterhelése miatt nem kívánatos.
5. Béke utca és I. utca menti kertvárosias lakóterület (Lke) a szomszédos ipari terület (Gip) potenciális zaj- és levegőterhelése miatt nem kívánatos.

A településszerkezet szerkezeti javítását szolgáló lehetséges közlekedést érintő intézkedések, beavatkozások

1. Az Országos Területrendezési Tervben és a Tolna Megye Területrendezési Tervében meghatározott M9 gyorsforgalmi út és kapcsolata a várossal, valamint a 61.sz. főút várost elkerülő szakaszai.
2. Az Országos Területrendezési Tervben a vasút a nem nagysebességű, egyéb országos törzshálózati vasúti pályákhoz tartozik, további területigény nélkül. Azonban a kiváló adottságú vasúti csomópont, a hosszútávon kiépülő M9 autópálya és a 21. századi környezetkímélő szállítási igények a vasúti területek melletti ipari-logisztikai területhasználat előkészítését indukálja.
3. A Belvároson áthaladó 611. sz. főút sávszám csökkentése, az elválasztó jellegének oldása érdekében.
4. Dombóvár-Mágocs összekötő, 65195 sz. út hiányzó 2 km-es szakaszának megépítése a városközponton áthaladó forgalom enyhítése érdekében.
5. Kerékpáros hálózat fejlesztése mind a városi közlekedés mind a térségi kapcsolatrendszer elősegítése érdekében. Az Országos Területrendezési Tervben az országos kerékpárút törzshálózathoz a Kapos-mente kerékpárút (Nagyatád – Segesd – Nagybajom – Kaposmérő – Kaposvár – Taszár – Dombóvár – Kurd – Hőgyész) tartozik. Tolna Megye Területrendezési Tervében a térségi kerékpárút-hálózat kialakításának célja, hogy a már meglévő települési, helyi-helyközi nyomvonalszakaszokat felhasználva regionális hálózatok alakuljanak ki.

Környezeti és tájképi konfliktusok kiküszöbölése érdekében tehető intézkedések a településszerkezet, az övezetek megváltoztatásával

1. A vasútállomás és belváros közti nagy, csarnokjellegű épülettömegek oldása vizuálisan fasor telepítésével
2. Az országos vagy helyi védettségű épületek hasznosítása a városfejlesztési projektekben, azok értékeinek megtartásával, azonban az új kor értékeinek hozzáadásával.
3. Táj- és természetvédelmi szempontok fokozott érvényesítése a Szőlőhegyen és a patakok és tavak menti területeken

Egyéb települési sajátosságokat és környezeti minőséget óvó, levegőminőséget javító intézkedések

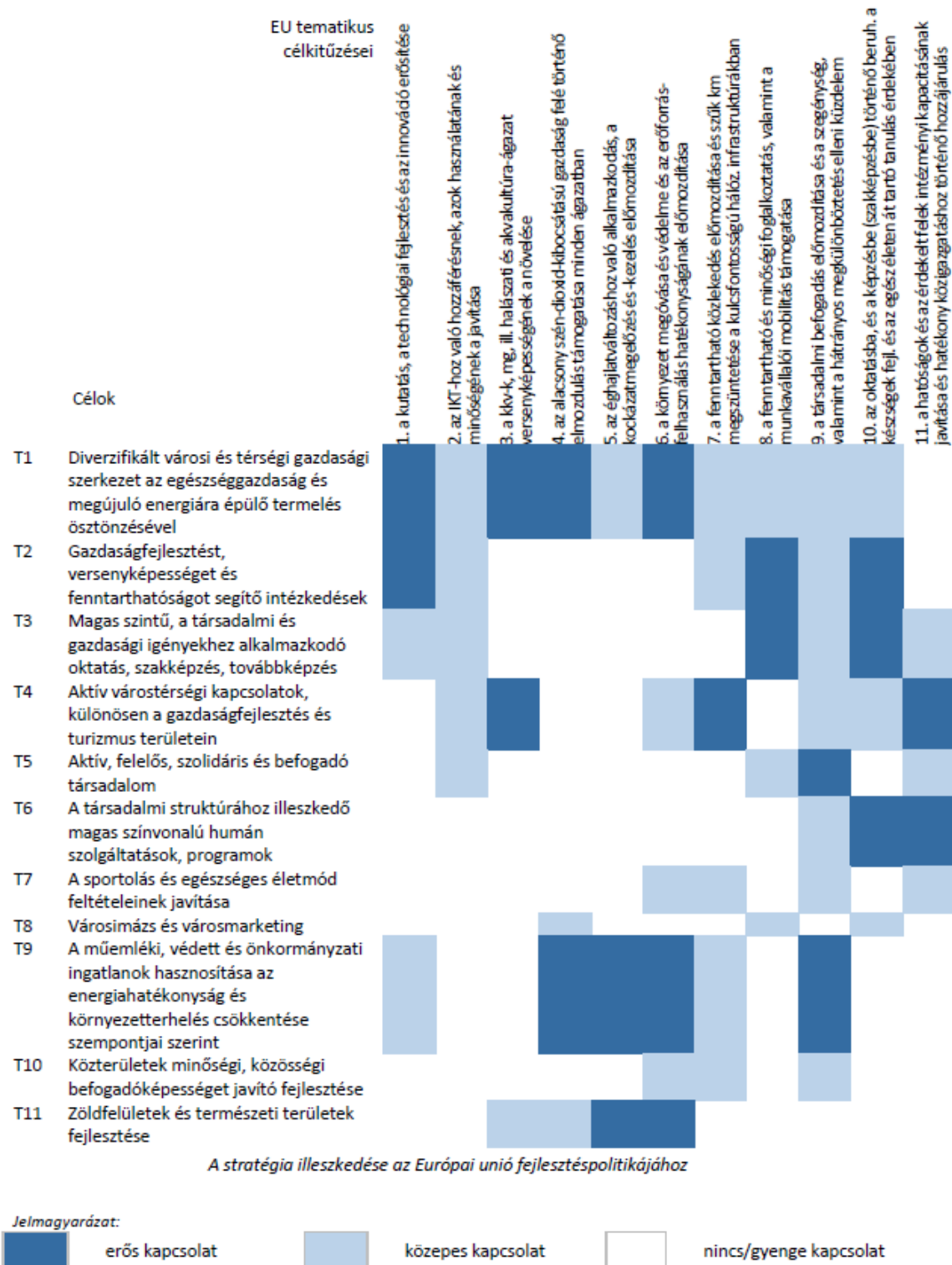
1. Felszíni vízrendezés a Szuhay-dombon, Szőlőhegyen és Gunarasban
2. Zöldfelületek
 - Beteg és idősödő faállomány pótlása őshonos fákkal
 - Közterületek humanizálása zöldfelületekkel
 - Nagytáblás mezőgazdasági területek esetében mezővédő erdősávok kialakítása

Klímaparát közlekedés

4.1.2 A stratégia és a fejlesztési tervek összhangja

A stratégia illeszkedése az Európai Unió fejlesztéspolitikájához (Európa2020)

Az 2014-2020 fejlesztéspolitikai időszak kialakításakor a közös európai célkitűzést, irányelveket alapul véve határozták meg azokat a pontokat, amelyeket el kell érni ahhoz, hogy Európa globálisan, Magyarország pedig EU-s összehasonlításban versenyképes maradjon. Az összes tagállamnak a 11 tematikus célhoz kell igazítania saját fejlesztési terveit, biztosítva a dokumentum számszerűsített céljainak elérését. Az integrált településfejlesztési stratégia és az Európa2020 Stratégia tematikus céljainak összhangját az alábbi táblázat mutatja.

Dombóvár város integrált településfejlesztési stratégiájának célrendszere összhangban áll az Európai Unió tematikus célkitűzéseivel, az ERFA, ESZA és az EMVA által támogatható beruházási prioritásaival. Ezáltal az ITS illeszkedik a Magyarország Partnerségi Megállapodás a 2014-2020-as fejlesztési időszakra című dokumentum céljaihoz, s az operatív programok célrendszeréhez, illetve az általuk támogatni kívánt prioritásokhoz.

A stratégia illeszkedése az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptióhoz

A 2014. januárban elfogadott Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió (OFTK) négy hosszú távú – 2030-ig szóló – átfogó fejlesztési célt és ezek elérése érdekében tizenhárom specifikus célt, köztük hét szakpolitikai jellegű és hat területi célt fogalmaz meg. Az integrált településfejlesztési stratégia és az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió tematikus céljainak összhangját az alábbi táblázat mutatja.

A Nemzeti Fejlesztés 2030 – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió megyei bontásban határozza meg a fejlesztési irányokat. A Tolna megyére vonatkozó fejlesztési irányokat az ITS figyelembe vette.

		Szakpolitikai						Területi					
		OTFK specifikus célok											
Célok		Versenyképes, innovatív gazdaság Élelkes vidék, egészséges élelmiszertermelés és ellátás, az élelmiszer-feldolgozóipar fejlesztése Gyógyító Magyarország, egészséges társadalom, egészség- és sportgazdaság Kreatív tudástársadalom, piacképes készségek, K+F+I Értéktudatos és szolidáris, öngondoskodó társadalom Jó állam, szolgáltató állam és biztonság Stratégiai erőforrások megőrzése, fenntartható használata, környezetünk védelme Az ország makro-regionális szerepének erősítése A többközpontú térszerkezetet biztosító városhálózat A vidéki térségek népességeltartó erejének növelése Kiemelkedő táji értékű térségek fejlesztése Területi különbségek csökkentése, térségi felzárkóztatás és gazdaságösztönzés elősegítése Összekapcsolt terek: az elérhetőség és a mobilitás biztosítása											
T1	Diverzifikált városi és térségi gazdasági szerkezet az egészséggazdaság és megújuló energiára épülő termelés ösztönzésével												
T2	Gazdaságfejlesztést, versenyképességet és fenntarthatóságot segítő intézkedések												
T3	Magas szintű, a társadalmi és gazdasági igényekhez alkalmazkodó oktatás, szakképzés, továbbképzés												
T4	Aktív várostérségi												

Jelmagyarázat:

erős kapcsolat

közepes kapcsolat

nincs kapcsolat

Dombóvár város integrált településfejlesztési stratégiájának célrendszere összhangban áll az OFTK szakpolitikai és területi célrendszerével.

A stratégia illeszkedése Tolna megye Területfejlesztési Programjához

A Tolna megye Területfejlesztési Koncepció azzal a céllal készült, hogy kijelölje Tolna megye lehetséges kitörési pontjait, meghatározza azokat a főbb fejlesztési irányokat, amelyre a megye a 2030-ig terjedő időszakban különös hangsúlyt kíván fektetni. Az „Itthon Tolnában” jövőképe kilenc stratégiai célt tartalmaz, melyek az alábbi három átfogó cél köré szerveződnek.

- I. A megye gazdasági potenciáljának növelése, a vállalkozói aktivitás erősítése
- II. Társadalmi megújulás
- III. A vidékies térségek gazdasági szerepvállalásának megerősítése és vonzó vidéki élettér megteremtése

Tolna megye Területfejlesztési Programja a koncepció jövőképehez és stratégiai céljaihoz illeszkedve két területi, három horizontális és az alábbi négy specifikus célt fogalmazza meg.

1. Gazdaság – Növekvő jövedelem, foglalkoztatás
2. Fenntarthatóság – Élhető környezet
3. Köztevékenységek – Javuló közviszonyok
4. Fejlesztések hasznos és hatékony intézményrendszerének kialakítása

A Program operatív része a tervezett középtávú célokat és beavatkozásokat öt prioritás köré szervezi, amelyek az ITS-hez való illeszkedését az alábbi táblázat mutatja be.

Tolna megye Területfejlesztési Program tematikus célok prioritások		1. A Tolna megyei gazdaság versenyképességének erősítése	2. Lehetőségeteremtés a Tolna megyeiek számára – megtartó közösségek támogatása	3. Élhető és fenntartható környezet megteremtése	4. Köztevékenységek minőségének javítása	5. Fejlesztések hasznos és hatékony intézmény-rendszerének kialakítása
Célok						
T1	Diverzifikált városi és térségi gazdasági szerkezet az egészséggazdaság és megújuló energiára épülő termelés ösztönzésével					
T2	Gazdaságfejlesztést, versenyképességet és fenntarthatóságot segítő intézkedések					
T3	Magas szintű, a társadalmi és gazdasági igényekhez alkalmazkodó oktatás, szakképzés, továbbképzés					
T4	Aktív várostérségi kapcsolatok, különösen a gazdaságfejlesztés és turizmus területein					
T5	Aktív, felelős, szolidáris és befogadó társadalom					
T6	A társadalmi struktúrához illeszkedő magas színvonalú humán szolgáltatások, programok					
T7	A sportolás és egészséges életmód feltételeinek javítása					
T8	Városimázs és városmarketing					
T9	A műemléki, védett és önkormányzati ingatlanok hasznosítása az energiahatékonyság és környezetterhelés csökkentése szempontjai szerint					
T10	Közterületek minőségi, közösségi befogadóképességet javító fejlesztése					
T11	Zöldfelületek és természeti területek fejlesztése					

A stratégia illeszkedése a Tolna megye Területfejlesztési Programjához

Jelmagyarázat:

erős kapcsolat

közepes kapcsolat

nincs kapcsolat

Dombóvár város integrált településfejlesztési stratégiájának célrendszere összhangban áll a Tolna Megyei Területfejlesztési Programjának tematikus cél/prioritás rendszerével.

A stratégia illeszkedése a településfejlesztési koncepcióhoz

Tekintettel arra, hogy Dombóvár Város Településfejlesztési Koncepciója a stratégiát közvetlen megelőzően, egy tervezési folyamat keretében készült, a két dokumentum teljes körűen illeszkedik egymáshoz.

4.1.3 A stratégia illeszkedése az ágazati tervekhez

Dombóvár Város Önkormányzata jelenleg hatályban levő koncepciói, stratégiái, programjai:

- Dombóvár Város Önkormányzatának 5 éves munkaprogramja, 2014 – 2019 (Gazdasági program)
- Vagyongazdálkodási Terv
- Települési Költségvetés (2015)
- Környezetvédelmi Program
- Hulladékgazdálkodási terv
- Esélyegyenlőségi program
- Fenntartható Mobilitási terv koncepcióvázlata
- Sportkoncepció

Megújításra váró koncepciók, stratégiák, programok:

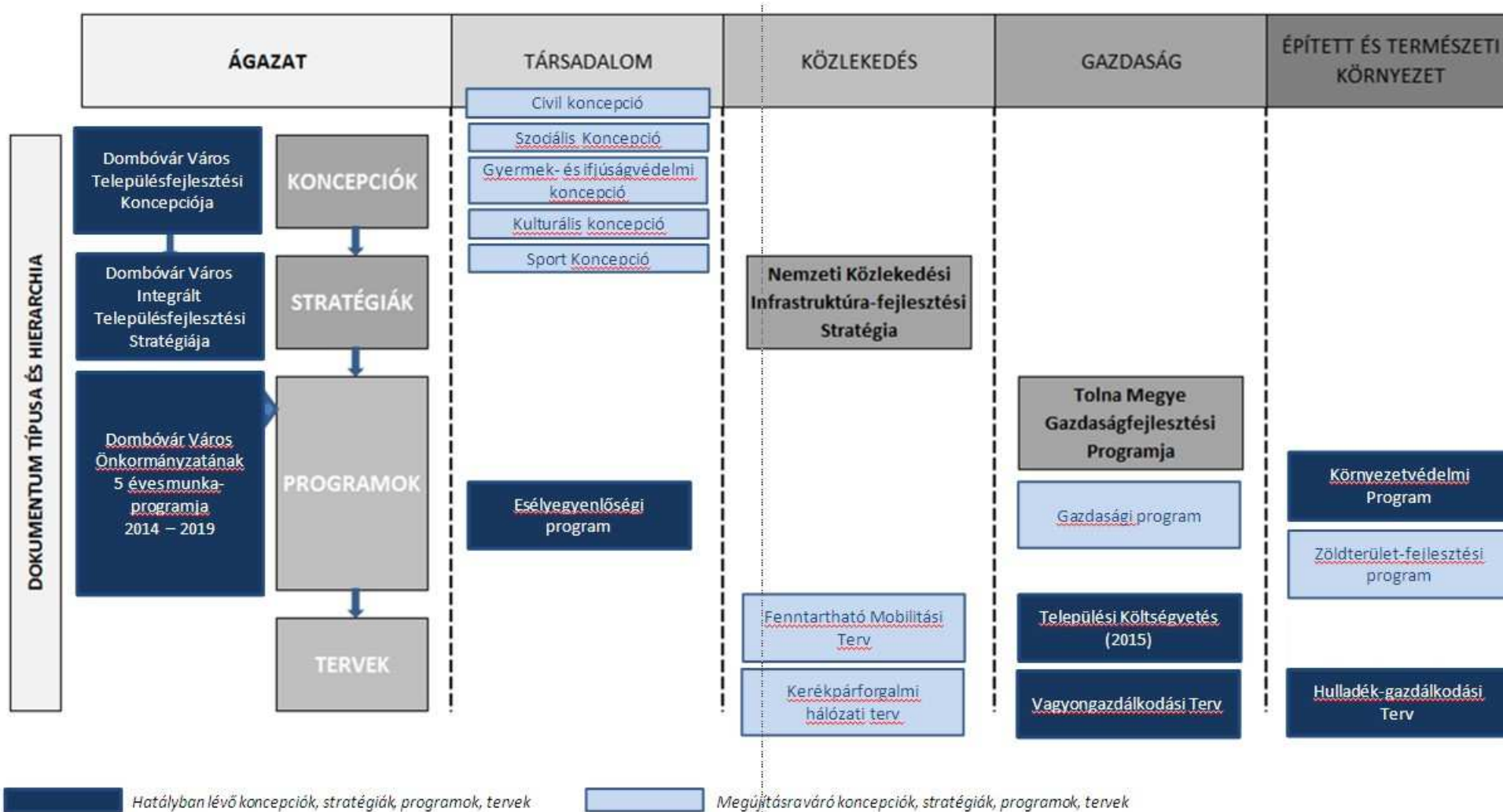
- Szociális Koncepció
- Kulturális koncepció
- Gyermekek- és ifjúságvédelmi koncepció
- Zöldterület-fejlesztési program
- Fenntartható Mobilitási Terv
- Kerékpárforgalmi hálózati terv
- Civil koncepció

Dombóvár Város Önkormányzatának 5 éves munkaprogramja, 2014 – 2019

Dombóvár Város Önkormányzatának 5 éves munkaprogramja az az átfogó dokumentum, amely a választási ciklusra való terveket, szándékokat rögzíti, egyben Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 116. § szerinti, a képviselő-testület hosszú távú fejlesztési elképzeléseit rögzítő gazdasági program, fejlesztési terv

A szoros együttműködésben készülő munkaprogram és stratégia egymás figyelembevételével készült, összhangja biztosított.

A hatályban levő dokumentumok mellett a stratégia készítés során figyelembe vettük a már lejárt hatályú koncepciókat, stratégiákat, programokat, azok tervezés alatt levő szempontjait.

A stratégia és az ágazati dokumentumok rendszere

4.1.4 A stratégia illeszkedése a társadalmat érintő ágazati tervekhez

Esélyegyenlőségi program

Összhangban az Egyenlő Bánásmódról és az Esélyegyenlőség Előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény, a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet és a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének részletes szabályairól szóló 2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelet rendelkezéseivel, Dombóvár Város Önkormányzata elkészítette és 2013. június 27-i ülésén 237/2013.(VI. 27.) számú Kt. határozatával elfogadta Esélyegyenlőségi Programját, amelyben rögzítette az esélyegyenlőség érdekében szükséges feladatokat.

A program a helyzetfeltáró munkarész részét képezte, a stratégia készítésénél figyelembe vettük.

Civil Koncepció

Dombóvár Város Önkormányzata 2012-ben fogadta el azt a Civil Konceptiót, amely megteremti azokat az alapokat, amelyek révén elindulhatunk egy olyan aktív civil szféra megteremtésének irányába, amely komoly szerepet vállal nemcsak a város társadalmi életének fellendítésében, hanem a település fejlesztése érdekében is. Dombóvár Város Önkormányzata évenkénti támogatást nyújt a Civil Tanács működésére és a helyi civil szervezetek programjaira.

A koncepció hatálya lejárt, felülvizsgálata folyamatban van, a stratégia helyzetértékelésével, céljaival és javaslataival összhangban.

4.1.5 A stratégia illeszkedése a gazdaságot érintő ágazati tervekhez

Vagyongazdálkodási Terv

Az önkormányzat vagyonáról és a vagyongazdálkodás szabályairól szóló 10/2011. (III. 4.) önkormányzati rendelet határozza meg az önkormányzat vagyonát, azok besorolását a nemzeti vagyontörvény figyelembevételével. Dombóvár Város Önkormányzata a vagyongazdálkodásról az 5 éves munkaprogramján belül, annak figyelembevételével dönt.

A vagyonrendelet és Dombóvár Város Önkormányzata 5 éves munkaprogramja (2010-2014) a helyzetfeltáró munkarész részét képezte, a stratégia készítésénél figyelembe vettük.

Települési Költségvetés (2015)

A 2015. évi költségvetési rendeletet Dombóvár Önkormányzat Képviselő-testülete, 2015. februárban, 9/2015. (II.20) rendeletében fogadta el.

A Költségvetés a helyzetfeltáró munkarész részét képezte, a stratégia készítésénél figyelembe vettük.

4.1.6 A stratégia illeszkedése a közlekedést érintő ágazati tervekhez

Fenntartható Mobilitási terv koncepcióvázlata

Dombóvár Város Önkormányzata megbízásából 2014. decemberében elkészült a város Mobilitási Tervének koncepcióvázlata, amely pozitív fogadtatásban részesült. Tekintettel a kapott magas összegű árajánlatra, a továbbtervezést nem került megkezdésre, azonban továbbra is szándék a terv elkészítése.

A kiemelten fontos közlekedés-szervezési döntések az ITS projektjei között találhatók.

4.1.7 A stratégia illeszkedése az épített és természeti környezetet érintő ágazati tervekhez

Környezetvédelmi Program

Az önkormányzatok környezetvédelmi feladatait a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény (Kvt) határozza meg, amelyben a települési környezetvédelmi program készítése kiemelt szerepet kap. Dombóvár városára vonatkozóan a környező településekkel együtt 2010-ben készült környezetvédelmi program, ami 5 évre határozza meg a közös tevékenységeket. A környezeti elemek állapotáról a település évente készít értékelést.

A program a helyzetfeltáró munkarész részét képezte, a stratégia készítésénél figyelembe vettük.

Hulladékgazdálkodási terv

Dombóvár Város Önkormányzata 30/2009. (IX. 10.) önkormányzati rendeletében fogadta el a hulladékgazdálkodási tervét. A települési szilárd hulladék begyűjtésében és ártalmatlanításában Dombóvár területén a Mecsek-Dráva Hulladékgazdálkodási Programnak köszönhetően jelentős változások történtek.

Dombóvár Város Önkormányzatának 5 éves munkaprogramjában szerepel e program keretében a Lucza hegyi hulladékudvar felszámolását követően a terület hasznosítására vonatkozó javaslat, amely a stratégiában nem szerepel, azonban területileg kapcsolódik az Erzsébet utcai antiszegregációs programhoz és a kapcsolódó akcióterülethez. A fejlesztéseket össze kell hangolni.

4.2 BELSŐ ÖSSZEFÜGGÉSEK

4.2.1 A célok logikai összefüggései

A három középtávú célba illesztett tematikus célok lefedik a városfejlesztés legfontosabb tématerületeit, és együttesen hozzájárulnak az átfogó célok, illetve a város jövőképének megvalósításához. A megvalósítást szolgáló beavatkozások és projektek e célrendszerhez illesztve kerültek meghatározásra.

A középtávú átfogó célok és a tematikus városi célok koherenciáját az alábbi táblázat mutatja:

		Jövőkép	Dombóvár az értékeire építő, innovatív, versenyképes, stabil térségközpont			
		Középtávú átfogó célok	Fenntartható és biztos gazdaság, munkaerőpiac	Társadalmi megújulás	Az ép. és term. körny. ért. fenntartása, fejlesztése	Együttműködés re épített várospolitiká
		Középtávú tematikus városi célok				
T1	Diverzifikált városi és térségi gazdasági szerkezet az egészséggazdaság és megújuló energiára épülő termelés ösztönzésével					
T2	Gazdaságfejlesztést, versenyképességet és fenntarthatóságot segítő intézkedések					
T3	Magas szintű, a társadalmi és gazdasági igényekhez alkalmazkodó oktatás, szakképzés, továbbképzés					
T4	Aktív várostérségi kapcsolatok, különösen a gazdaságfejlesztés és turizmus területein					
T5	Aktív, felelős, szolidáris és befogadó társadalom					
T6	A társadalmi struktúrához illeszkedő magas színvonalú humán szolgáltatások, programok					
T7	A sportolás és egészséges életmód feltételeinek javítása					
T8	Városimázs és városmarketing					
T9	A műemléki, védett és önkormányzati ingatlanok hasznosítása az energiahatékonyság és környezetterhelés csökkentése szempontjai szerint					
T10	Közterületek minőségi, közösségi befogadóképességet javító fejlesztése					
T11	Zöldfelületek és természeti területek fejlesztése					

Az átfogó célok és részcélok koherenciája

Jelmagyarázat:

 erős koherencia	 közepes koherencia	 nincs kapcsolat
---	--	---

4.2.2 A célok és a helyzetértékelésben beazonosított problémák

Az Integrált Településfejlesztési Stratégia célrendszere a megalapozó vizsgálatban beazonosított problémákra ad megoldást, illetve az abban bemutatott adottságokra épít. A tematikus célok és a vizsgálat megállapításainak összefüggéseit az alábbi táblázat foglalja össze.

	Tematikus célok	A Beazonosított problémák	Beazonosított adottságok
T1	Diverzifikált városi és térségi gazdasági szerkezet az egészséggazdaság és megújuló energiára épülő termelés ösztönzésével	A hagyományos gazdasági ágak (mezőgazdaság és feldolgozóipar, vasúti szállítás, fémipar) leépülése Közeleli nagy- és középvárosok (Pécs, Kaposvár, Siófok, Paks) gazdasági elszívó hatása A helyi vállalkozások által termelt hozzáadott érték alacsony Turizmust kiszolgáló szolgáltatások hiánya, gyengesége Gunaras és turizmus kapcsolatának gyengesége	Kórház jelenléte és térségi szerepe Gunaras országos jelentőségű fürdő besorolása Dombóvár gyógyvize természeti kincs Kedvező adottságú telephely-kínálat (Dombóvári Ipari Park-Kaposszekcső és Dombóvár területén) Dombóvár több tájegység találkozásánál fekszik, így a vásártartás szempontjából jelentős szerepe van Magas aranykorona értékű földek A térségben magas a regisztrált őstermelők és a mezőgazdasági tevékenységet folytató gazdasági szervezetek száma
T2	Gazdaságfejlesztést, versenyképességet és fenntarthatóságot segítő intézkedések	Tőkehiány, tőkeerős vállalkozások hiánya, ezáltal munkahelyek hiánya A közmunkaprogram piaci torzító hatása a mezőgazdasági kistermelés és háztáji termelés ellenében A vállalkozás-támogató üzleti szolgáltatások fejletlensége Helyi gazdaságfejlesztő eszközök hiánya	Dombóvár az iparüzési adóbevételeket a városfejlesztési programok megvalósítására fordítja, a legtöbb iparüzési adót fizető vállalkozókat kiemelt ügyfélként kezeli, minősített beszállítói jegyzék Helyi vállalkozások támogatása a közbeszerzés alá nem eső beruházások esetében dombóvári cégek preferálásával és vállalkozói fórum működtetésével
T3	Magas szintű, a társadalmi és gazdasági igényekhez alkalmazkodó oktatás, szakképzés, továbbképzés	Szakképzett, minőségi munkaerő hiánya mind a mezőgazdasági, mind az ipar és szolgáltatás szektorokban Nincs felsőoktatási intézmény vagy annak kihelyezett kara/csoportja	Kiépült intézményhálózat térségközponti szereppel: közigazgatási, oktatási és szakképzési, egészségügyi, szociális Hagyományos oktatási szerepköre mai napig erős
T4	Aktív várostérségi kapcsolatok, különösen a gazdaságfejlesztés és turizmus területein	A települések önállóan próbálják megoldani a lakosság megtartását, munkahelyek teremtését Számos lehetőség, szinergikus hatás kiaknáztatlan a térségi együttműködés a gazdaságban és turizmusban	Kedvező vasúti közlekedés-földrajzi helyzet Sűrű és gyors vonatközlekedés, helyi járatok menetrendje kapcsolódik a vasúti közlekedéshez A településközi kapcsolatok integrációja erősödött a közművek fejlesztése és működtetése és a humán közszolgáltatások terén
T5	Aktív, felelős, szolidáris és befogadó társadalom	Hátrányos helyzetű rétegek koncentrációja egyes városrészekben, területi egyenlőtlenségek A közmunkaprogram nem hosszú távú gondolkodású, nem a munkába visszaállást segíti, hanem eseti helyi ügyeket kezel	Erős helyi identitás, tenniakarás, kezdeményező készség Aktív közösségi élet, civil szervezetek száma nagy, együttműködésük az önkormányzattal kiváló Hagyományőrzés a közoktatás alsó szintjén is (óvoda, iskola)

T6	A társadalmi struktúrához illeszkedő magas színvonalú humán szolgáltatások, programok	Kevés szórakozási lehetőség a fiataloknak Előregedő népesség, az országos átlagtól való eltérése folyamatosan nő	Kiépült és jól működő intézményhálózat térségközponti szereppel: közigazgatási, oktatási és szakképzési, egészségügyi, szociális Idősek gondviselése (férőhely, programok, szolgáltatás)
T7	A sportolás és egészséges életmód feltételeinek javítása	Tömeg- és versenysport infrastrukturális feltételei javítandók A prevenció terén nem rendelkezik a város nagyságának megfelelő, kiépített rendszerrel.	Aktív és magas szintű sportélet, különösen utánpótlás vonalon Önkormányzat támogatása a sportélet fejlesztésére (létesítmények, szervezetek, programok) Önkormányzat egészséges életmódra nevelése (sportpályák, patakmenti fejlesztések)
T8	Városimázs és városmarketing	Jellegtelen városközpont, vonzó „Dombóvár imázs” hiánya	Erős helyi identitás, tenniakarás, kezdeményező készség
T9	A műemléki, védett és önkormányzati ingatlanok hasznosítása az energiahatékonyság és környezetterhelés csökkentése szempontjai szerint	Romló állapotú belvárosi épületállomány Hasznosítatlan műemléki és védett épületek Önkormányzati bérletállomány jórészt alacsony komfortfokozatú, illetve hiányosan közművesített	Épített értékekben gazdag környezet (Szigeterdő, Kakasdomb, Esterházy-park, Gólya-vár) Történelmi korok városszerkezetben való megjelenése, karakteres városrészek, építészeti arculat sokszínűsége Dombóvár helyi értékvédelem támogatási rendszere
T10	Közterületek minőségi, közösségi befogadóképességet javító fejlesztése	Hiányzik egy nagyobb befogadóképességű szabadterei rendezvényter Rendezetlen fogadóterek a tömegközlekedési eszközök pályaudvarainál Utcabútorok hiánya Dombóváron áthaladó főutak elvágó hatásúak, kevés és nem akadálymentes gyalogátkelőhelyek Helyi és helyközi buszközlekedés központja nem azonos Kerékpáros közlekedés hálózat hiányosságai	Karakteres városrészek Kedvező vasúti közlekedés-földrajzi helyzet Sűrű és gyors vonatközlekedés, helyi járatok menetrendje kapcsolódik a vasúti közlekedéshez
T11	Zöldfelületek és természeti területek fejlesztése	Parkok, fasorok állományának öregedése Funkciótlán zöldfelületek A Kiskonda-patak környéke alulhasznosított és rendezetlen, iparterületek ékelődnek a területébe A zöldfelületi rendszer több része is egymástól függetlenül működik A nagy kiterjedésű, tagolatlan, nagytáblás szántóföldek szélereziónak kitett területei Város és lakott területek felőli véderdő hiánya Kevés erdőterület Csökkenő biodiverzitás	Magas zöldfelületi arány, természeti területek a város belső részén is Dombóvár fasorai mind környezeti, mind esztétikai szempontból kiemelkedőek, utcafásításnak helyi hagyománya van Gazdag vízhálózat (tavak, patakok), a vízfolyások mentén gazdag növény- és állatvilág, különösen a madárfauna Kiépített turistautak Ó- és Újdombóvár közötti vízparti zöld- és erdősáv karakteres eleme, Szállásréti-tó menti park és sétaút Kapos mentén megmaradt értékes gyepfásítások, megőrzött természetes maradványerdő foltok Értékes ökológiai folyosó megléte

4.2.3 A stratégia megvalósíthatósága, a célok megvalósítása érdekében tervezett tevékenységek egymásra gyakorolt hatása

A stratégia középtávú átfogó és tematikus céljainak egymásra gyakorolt hatásait az alábbi táblázat foglalja össze. A táblázatban az egyes cellák azt mutatják, hogy a vízszintesen lévő cél milyen hatást fejt ki a függőlegesen lévő cél elérésére. Az „++” az erős pozitív, a „+” pozitív, a „-” negatív hatást jelöl.

		Diverzifikált, fenntartható és biztos gazdaság, a foglalkoztatottak megtartásával és a munkaerőpiac bővítésével				A helyi társadalom kohéziójának és identitásának erősítése				Az ép. és term. körny. értékeinek fejlesztése a gazdaságosság figyelembevételével		
		T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11
Diverzifikált, fenntartható és biztos gazdaság, a foglalkoztatottak megtartásával és a munkaerőpiac bővítésével	T1		+	+	+	+			++	+		
	T2	++		+	++	+	+		+			
	T3	++				+			+	+		
	T4	++	++				+	+	+			+
A helyi társadalom kohéziójának és identitásának erősítése	T5			+	+		++	+	+	++	+	+
	T6	+		+	+	++		+	++	+	+	+
	T7	+		++	+	+				+	+	+
	T8	++		+	++		+		++	+	+	+
Az ép. és term. környezet értékeinek fejlesztése a gazdaságosság figyelembevételével	T9	+	+	+	+	++	++	+	++		+	
	T10			+		+	++	++	++	+		+
	T11	+		+	++	+	+	++	++		+	

Ugyan az azonos átfogó célba tartozó tematikus célok között erősebb kapcsolat áll fenn, azonban egyértelmű, hogy Dombóvár középtávú fejlesztési stratégiájának fő iránya, hogy olyan célokat és kapcsolódó programokat, projekteket fogalmazzon meg, amely egyszerre segíti a gazdasági növekedést, társadalmi megújulást, és egyben az épített és természeti környezet adottságait tisztelve fejleszti. A célok megvalósítása érdekében tervezett tevékenységek egymásra gyakorolt hatása az átfogó gazdasági-társadalmi-környezeti célok rendszerében ezt a három lábon állást igazolja.

5 A STRATÉGIA MEGVALÓSÍTHATÓSÁGÁNAK FŐBB KOCKÁZATAI

A megvalósíthatóság kockázatainak elemzésénél először a főbb kockázatokat kell számba venni azok valószínűsíthető bekövetkeztével és a városra gyakorolt hatásának mértékével. Ezek után a rájuk adható válaszok felkutatása, majd ezek várható pozitív és negatív kimenetelét szükséges elemezni. A táblázatos felsorolás segíti mindezek áttekintését. A célok megvalósításához a fejlesztésekkel elért eredmények fenntartása különösen fontos. Az ezekhez tartozó kockázatok külön kiemelésre kerültek.

Kockázatok	Valósz. (1-10)	Hatás (1-10)	Kockázat kezelésének módja
Belső tényezők			
Társadalmi tényezők			
A lakosság érdektelensége a település közös jövőképeinek, fejlesztésének meghatározását és megvalósítását illetően	6	4	A város a partnerségi egyeztetéssel, a civil és vállalkozói fórumok fenntartásával, és számos kulturális, sport és egyéb programmal vonja be a lakosságot a település mindennapjaiba. A helyi identitás kialakítására és fenntartására, valamint a külső imázs meghatározására nagy hangsúlyt fektet. Ez nem csak anyagi támogatásban, leginkább soft tevékenységek keretében történik.
Társadalom egyes csoportjai kiszorulnak a fejlődésből, a társadalmi megosztottság nő	8	4	Különösen az alacsonyabb státusú lakosság számára jelent kockázatot, hogy a város egyes részein beindulhat a dzsentifikáció, illetve a külterületeken a szolgáltatásokhoz való hozzáférés gyengébb, így kiszorulhatnak a társadalomból ezek a csoportok. A város szociális hálózata azonban kiemelten kezeli e csoportokat, valamint a településfejlesztési stratégia megvalósítása során a negatív társadalmi folyamatok ellen különböző soft tevékenységek is megvalósításra kerülnek.
A lakosság, a vállalkozások és az önkormányzat közötti ellentmondás a település fejlesztési irányait illetően	6	5	A város jövőképeinek meghatározása és a fejlesztések is a lakossággal és térhasználókkal való folyamatos egyeztetések során alakulnak ki, a társadalmi igényekkel teljes konszenzusban kerülnek kijelölésre a települési célok.
Romló közbiztonság	9	5	Megerősített rendőri, polgárőri jelenlét biztosítása, rendvédelmi szervezetek közötti együttműködés
Gazdasági tényezők			
Munkahelyek száma nem növekszik	6	6	A gazdasági diverzifikáció erősítése, KKV-k ösztönzése, tanácsadás, képzési programok
A tapasztalt munkaerő nyugdíjba vonulásával elmarad ezen szakmák utánpótlása	3	8	A stratégia mentén meghatározott szakemberképzés

Nem, vagy hosszú távon épülnek meg Dombóvár és térsége fejlődését és működését/ együttműködését szolgáló infrastrukturális beruházások	2	7	Szoros együttműködés kialakítása Dombóvár és várostérsége és a Kormányzat között, erős lobbYTEVEKENYSÉG
Kockázatok	Valósz. (1-10)	Hatás (1-10)	Kockázat kezelésének módja
Környezeti tényezők			
Épületek, közterületek és természeti területek megújítása elmarad a városban	3	7	Amennyiben az épületek, közterületek, természeti területek megújítása elmarad, azzal a város lemarad a városversenyben, mivel a helyben élők mellett a turisták számára is fontos, hogy vonzó és változatos környezetben tölthessék szabadidejüket. Az épületek elhagyottsága és a város közterületeinek a leromlása elvándorláshoz, illetve hosszabb távon a beruházások elmaradásához és a gazdasági versenyképesség csökkenéséhez is vezethet. Az ITS kiemelt programjai az épített és természeti értékek fejlesztése, a rendelkezésre álló és megszerezhető források szerint tudatos, folyamatos, ütemezett, végrehajtása. Saját erőn túli pénzügyi források bevonása, valamint a lakosság – mint legszélesebb körű humán erőforrás – bevonása a megvalósításba.
Megújuló közterületek és természeti területek, szabadtéri sportpályák lakosság általi nem rendeltetésszerű használata	3	3	Társadalmi probléma, melyet a folyamatos karbantartás és a figyelemfelkeltés, valamint a lakosság bevonása a megvalósításba.
Közlekedési konfliktusok növekednek	3	7	A közterületek minden szempontból átgondolt rehabilitációjával, illetve az ökológikus településfejlesztési szemlélet segítségével kívánja a város visszaszorítani a gépjárműforgalmat, így kerülendő el, hogy ebből konfliktusok alakuljanak ki. Bizonyos esetekben a korlátozás, mint lehetőség is a város rendelkezésére áll (pl. tehergépjárművek kitiltása bizonyos területekről)
Külső tényezők			
Jogi környezet			

Változó támogatási rendszer	6	8	A város fejlesztései során nem csupán a támogatásokra épít, hanem a vállalkozásokkal való együttműködés széles skálájára is. Amennyiben a támogatási rendszer negatív irányba hatna a város számára, akkor a gazdasági szereplőkkel együttműködve képes lesz külső források bevonására céljai elérése érdekében.
Fenntartói, üzemeltetői centralizáció a helyi érdekektől független döntései (szakképzés, egészségügy)	9	9	Szoros együttműködés kialakítása a fenntartói szervezetekkel, érdekegyezések feltárása, erős lobbytevékenység
Az egyes közszolgáltatások állami támogatása csökken, a normatíva rendszerből származó bevételei csökkennek a városnak	6	9	A város intézményhálózatát igényeinek megfelelően alakítja ki, azt nem méretezi túl, illetve alul. Az ingatlanok fenntartási költségeit csökkenti energetikai célú felújításokkal. Mindezekkel a kiadások szinten tarthatók, tervezhetők maradnak.

Kockázatok	Valósz. (1-10)	Hatás (1-10)	Kockázat kezelésének módja
Gazdasági változások			
Magyarország gazdasága lemarad a környezetétől, mely a városokra is általánosan negatívan hat	3	5	A város nem kizárólag a külső tényezőkre épít. Helyette saját erősségeit igyekszik kihasználni, mely függetleníteni tudja valamelyest az országos trendektől. Így hazánk fejlődésénél gyorsabb, nagyobb mértékű fejlődésre válik képessé a település.
Társadalmi változások			
Általánosan elöregedő társadalom – növekvő terhek	6	7	A város lakossága, az országos tendenciákhoz hasonlóan öregszik. Ezt kompenzálni próbálja a város azzal, hogy attraktív településsel, prosperáló gazdasággal, széleskörű kulturális élettel fiatalabb korosztályt vonz a településre. A problémát pedig az időskorúak jólétét is biztosító egészséggazdaság, valamint a szociális ellátórendszer fejlesztésével igyekszik kezelni.
A munkahelyteremtés elmaradása, illetve munkahelyek megszűnése, munkanélküliség emelkedése	5	8	Ahhoz, hogy a település a városversenyben a legjobbak közt szerepelhessen, városmarketing stratégiát alakít ki, illetve a gazdasági élet szereplőit partnerként kezeli, hogy minden érdekelt fél a lehető legnagyobb hasznot élvezze az együttműködésből.

A fenntarthatóság kockázatai	Valósz. (110)	Hatás (110)	Kockázat kezelésének módja
Társadalmi tényezők			
A projektek elmaradása esetén nem újul meg Dombóvár identitása	7	7	Annak érdekében, hogy hosszú távon is sikeres legyen a lakosság bevonása a város fejlesztésébe, a város a megvalósítást (hard és soft projektelemek) követően is számos eseményt szervez, illetve támogatja ezek szervezését.
Gazdasági tényezők			
Az önkormányzat likviditása veszélybe kerül a fejlesztések miatt	6	9	A fejlesztések reálisan ütemezett tervezésével, egymásra épülésével mindez elkerülhető, mivel a város csak a pénzügyi keretének megfelelően vállalja a beruházások önrészét. Ezenfelül a beruházások során a város kiemelt figyelmet fordít arra, hogy jövedelemtermelő fejlesztéseket hajtson végre, ezen felül a magánérős fejlesztések segítsék a projektek megvalósítását.
Környezeti fenntarthatósággal kapcsolatos tényezők			
A fejlesztések során a természeti környezet sérül, melynek mértéke a tolerálható szintnél magasabb és a természet ezt nem képes helyreállítani	6	7	A turisztikai és sport fejlesztések során a természet „kapacitásait” figyelembe veszi a város, valamint az idegenforgalmi adó bevételeinek egy részét a környezeti károkozások enyhítésére fordítja. A beruházások során az engedélyek kiadása, és az ellenőrzések során a környezeti szempontok kiemelt szempontot képviselnek.

6 A MEGVALÓSÍTÁS ESZKÖZEI ÉS NYOMON KÖVETÉSE

6.1 A CÉLOK ELÉRÉSÉT SZOLGÁLÓ FEJLESZTÉSI ÉS NEM BERUHÁZÁSI JELLEGŰ ÖNKORMÁNYZATI TEVÉKENYSÉGEK

A fejezet azon önkormányzat által végzett tevékenységeket foglalja össze, amelyek segítik, támogatják az integrált településfejlesztési stratégiában, valamint más, stratégiai jellegű dokumentumokban megjelölt fejlesztési célok elérését. A város biztosíthatja ezt a megfelelő keretek előteremtésével, valamint szabályozó, rendeletalkotó tevékenységével. Ideális esetben ez a két típusú tevékenység együtt jelenik meg és az elérni kívánt célok irányába egyszerre hatnak.

6.1.1 Városmarketing

A város az integrált településfejlesztési stratégiában megfogalmazott célokkal, valamint azok eszközrendszerével összhangban, az ebben szereplő célok elérése érdekében hajtja végre marketingtevékenységét. Ehhez kapcsolódik a marketingkommunikáció, mint eszköz a magánbefektetők bevonására, a lehetséges, kölcsönösen eredményes partneri együttműködések kialakítására, valamint a létesítmények kihasználtságának növelésére. Mindez a fejlesztési eredmények ismertebbé tételét, a város által tervezett programok minél nagyobb vonzerejének kialakítását szolgálja. A településfejlesztési koncepcióban és az ITS-ben is célként került megfogalmazásra, hogy a városnak jelentős marketing tevékenységet és PR akciókat kell indítania az új gazdasági irányok, a turisztikai vonzerők, kínálat célzott megismertetésére.

6.1.2 Szabályozó tevékenységek, eszközök

- Az önkormányzat elővásárlási jogának gyakorlása területek kivásárlásakor.
- Az önkormányzat állami vagy állami vállalatok tulajdonában nem használt területek ingyenes átvétele a városfejlesztési célok megvalósítására.
- Helyi adó- illetékkedvezmények – Dombóvár az iparüzési adóbevételeket a városfejlesztési programok megvalósítására fordítja, a legtöbb iparüzési adót fizető vállalkozókat kiemelt ügyfélként kezeli.
- Helyi vállalkozások támogatása – Dombóvár minősített beszállítói jegyzéket tart nyilván, a közbeszerzés alá nem eső beruházások esetében dombóvári és térségi cégek preferálásával.

6.1.3 Gazdasági partnerség eszközei

Az aktív városfejlesztési stratégia elsődleges eszköze az önkormányzat számára a városfejlesztési akcióterületeken tervezett beruházások végrehajtása a közsféra és a magánsféra együttműködésében. A köz- és a magánsféra együttműködésének formájára nincs kötelező, meghatározott szabály. A projekt nagyságától, komplexitásától és sajátosságaitól függően különböző szintjei valósulhatnak meg:

- informális, szerződéses szabályozás nélküli („kézfogásos”)
- hosszú távú „stratégiai szövetség”, szerződés helyett szándéknyilatkozat
- településrendezési szerződés – közfeladatok átvállalása a fejlesztésben érdekelt szereplők által a folyamat gyorsítása érdekében

- projektársaság – a harmonizált, gördülékeny folyamat érdekében
- közös fejlesztési társaság alapítása, az együttműködés intézményesítése, tulajdoni és gazdasági érdekek egyesítésével

Az első kettő jogi kötöttséget, kapcsolatot nem jelent, így azokra az ITS nem tér ki.

Településfejlesztési Megállapodás/Településrendezési Szerződés

A településrendezési szerződés lehetővé teszi, hogy egyes nagy beruházások esetén, amely a település területén zajlik le, a beruházó és a települési önkormányzat között olyan szerződés kössen, amely mindkét fél számára előnyös és rögzített fejlesztési feladatokkal bír.

A településrendezési szerződés fogalmát 1997. évi LXXVIII. törvényt (Építési törvény vagy Étv.) módosító 2006. évi I. törvény vezette be. A jogintézmény 2006. május 1-től alkalmazható. Közvetlen előzménye az ún. hatósági szerződés volt. Ezt a hatósági eljárásokban a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól. szóló 2004. évi CXL. törvény vezette be azzal a jogalkotói szándékkal, hogy megteremtse a hatósági eljárásokban az ügyfél és a hatósági alá-, és fölérendeltségi kapcsolat helyett egy mellérendeltségen alapuló, polgári jogviszonyokhoz hasonló ügyvitel lehetőségét.

A településrendezési szerződés lényege, hogy az önkormányzatok szabályozási tevékenységében a magántőke olyan módon vállal részt, hogy a településrendezés közhatalmi, önkormányzati feladatait részben a beruházni, fejleszteni szándékozó befektetők végzik el az Építési törvényben foglalt feltételek szerint. Ilyen módon az egyébként az önkormányzatokat – és egyébként az önkormányzati költségvetést – terhelő településrendezési feladatok előkészítését nem az önkormányzat, hanem az egyes érdekelt résztvevők végzik el.

A hatósági szerződésektől abban különbözik a településrendezési szerződés, hogy a településrendezési szerződés nem az ügyfelek jogait és kötelezettségeit közvetlenül szabályozó, hanem a hatósági ügy megindulását megelőző helyi jogszabályi környezet megteremtésére irányul. Erre tekintettel a településrendezési szerződés feltételei tágak, a jogszabály a szerződés feltételeit, tartalmát rendkívül megengedően szabályozza.

A szerződés alapját a cél megvalósítója által készített tanulmányterv képezi. Az önkormányzat a szerződésben arra vállal kötelezettséget, hogy a cél megvalósítójának kezdeményezésére az általa készített tanulmányterv alapján a szükséges településrendezési eljárást a szerződésben megállapított határidőn belül megindítja. A szerződésben kikötött, illetőleg vállalt kötelezettségek, és a megvalósuló településrendezési cél között közvetlen összefüggésnek kell lennie.

A településrendezési szerződés megkötésének lehetősége számottevő előnnyel jár mind a közsféra mind a magánsféra számára. Lehetővé válik, hogy az önkormányzatok tőke bevonásával rövidebb időn belül megalkothassák, átalakíthassák a vonatkozó szabályrendszert, lehetővé teszi továbbá, hogy a várostervezéshez elengedhetetlenül szükséges és költséges szakértői vizsgálatok közpénzek igénybevétele nélkül elkészülhessenek. Másrészről viszont a településrendezési szerződés intézménye lehetőséget nyújt a beruházni kívánó fejlesztőknek, hogy kezdeményezhessék az ingatlanukra vonatkozó szabályozás megteremtését, illetve szükség esetén annak módosítását fejlesztési céljaik megvalósítása érdekében.

A településrendezési szerződés jogintézményét a szabályozási tervek előkészítési feladatainak finanszírozására találta ki a jogalkotó, azonban annak keretein belül komplex városfejlesztési elképzelések is megvalósíthatóak.

Megfelelően kidolgozható a jogok és kötelezettségek rendszere beleértve a finanszírozás szabályrendszerét is.

Projekttársaság

Egy cél megvalósítására, ahol szoros koordinációra és együttműködésre van szükség, javasolt projekttársaságot létrehozni a beruházást megvalósító – praktikusán a településrendezési szerződést megkötő – Felek között.

A projekttársaság feladata a fejlesztési programban szerepelő infrastrukturális projektek megvalósításának koordinálása, lebonyolítása. Hatáskörébe tartozik az infrastrukturális fejlesztési program kommunikálása, megismertetése az érintettekkel (befektetők, lakosság, közműszolgáltatók stb.), a fejlesztési program monitoringja és rendszeres tájékoztatás a program állásáról, valamint a szükséges településrendezési szerződések előkészítése.

Projektfejlesztő társaság

A projekttársaság kibővített változata ennél többet jelent, komplexebb beruházások előrehaladásának és megoldásának lehetőségét kínálja, különösen olyan területen, ahol az önkormányzat tulajdonnal és hiányos forráslehetőségekkel, a magánfejlesztő pedig tőkével (tulajdonnal és tőkével) venne részt egy fejlesztés megvalósításában.

A projekttársaság aktív résztvevője a fejlesztési folyamatnak, a program koordinátora, szervezői és lebonyolítói feladatokat is ellát. Végzi az előkészítést, közreműködik a szerződések megkötésében, a kivitelezők közbeszerzés útján történő kiválasztásában, valamint ellenőrzi és elszámoltatja a kivitelezőket, szállítókat. A társaság a terület tulajdonosainak tulajdonközössége, így a közösségi érdekkörbe tartozó infrastrukturális projektek mellett a kapcsolódó üzleti funkciók, azok kutatásfejlesztési irányba való elmozdulása is.

A projektfejlesztő társaság társasági szerződéssel hozható létre, a szerződésben ki kell térni különösen:

- a tulajdonostársak tulajdoni részarányára a pénzben vagy apportként bevitt ingatlanok piaci és jövőbeli piaci értékeinek arányában, számolva a fejlesztés és működés feltételét képező infrastruktúrafejlesztési elemek megvalósításának, ill. ezekhez való hozzájárulásának értékével,
- a településrendezési tervek, a telekviszonyok rendezésére vagy megváltoztatására irányuló tervek megvalósításának feltételeire,
- a fejlesztést követő tulajdonjogi rendezés (közlekedésüzemi területek, közutak és közterületek, közintézményi területek, magántulajdonú területek, közművek) részleteire.

A projektfejlesztő társaság társasági szerződésében, valamint a társasági szerződésben meghatározott jogokat és kötelezettségeket meghaladó többletvállalásokat tartalmazó kiegészítő megállapodásban valamennyi szükséges kérdés rendezhető.

6.1.4 A közösség által irányított helyi fejlesztés (CLLD)

Az elmúlt 20 év során a LEADER koncepció és a közösség által irányított helyi fejlesztés (CLLD) közötti kapcsolat, amelyet a strukturális és vidékfejlesztési alap finanszírozott, segítette a vidékfejlesztési szereplőket helyi régiójuk hosszú távú lehetőségeinek felmérésében, hatékony és hatásos eszköznek bizonyult a fejlesztési irányelvek megvalósításában. Az Európai Bizottság ezt a megvalósítási módszert az URBAN és az EQUAL közösségi kezdeményezéseken keresztül is támogatta. A már 1991 óta folyamatos EU-támogatásban részesülő LEADER a vidékfejlesztési politika fontos elemévé, és egész Európában széles körben elfogadottá vált. 2007 óta a helyi fejlesztés az Európai Halászati Alapon belül is alkalmazásra került a halászati közösségek fenntartható fejlődésének támogatásához.

Az 1303/2013 számú Közös előírásokat tartalmazó rendelet (EU) 32–35. cikke (4) a közösség által irányított helyi fejlesztéssel kapcsolatban a LEADER szemléletmódján alapul, és érinti a Közös Stratégiai Keret négy alapját – Európai Regionális Fejlesztési Alap, Európai Szociális Alap, Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap, Európai Halászati Alap – a 2014 és 2020 közötti programidőszakban. A CLLD olyan konkrét eszköz, amely a régiók alatti szinten használható, és helyi szinten egészíti ki az egyéb fejlesztési támogatásokat. A CLLD képes mozgósítani és bevonni a helyi közösségeket, szervezeteket, hogy azok hozzájáruljanak az Európa 2020 stratégiában kitűzött intelligens, fenntartható és inkluzív fejlődéshez, a területi kohézió támogatásához és a konkrét szakpolitikai célkitűzések teljesüléséhez. Tekintettel arra, hogy a jelenlegi szabályozás, szerint a népesség mérete legalább 10.000 és legfeljebb 150.000 lehet, a CLLD alkalmas eszköz lehet a közösségi identitás növelő, társadalmat bevonó projektek megvalósításához.

6.1.5 Helyi klímastratégia

Magyarország kitettsége és sérülékenysége az éghajlatváltozás várható hatásainak szempontjából globális és európai mércével mérve is jelentős. Vizsgálatok támasztják alá, hogy az országon belüli, a klímaváltozás hatásaival szembeni térségi sérülékenység is igen nagy eltéréseket mutat. A klímaváltozás kiváltó okainak megfékezése, csökkentése globális összefogást kíván, ugyanakkor a várható negatív hatásokra való hatékony felkészülés – lokális tervezést és helyi megoldásokat kíván. Ezért fontos az éghajlatváltozás hatásaira való felkészülést és az alkalmazkodást elősegítő a települési szintű klímastratégiák és programok kidolgozása.

Dombóvár 2015-ben csatlakozott a Klímabarát Települések Szövetségéhez.

6.1.6 Fenntartható Energia Akcióprogram (SEAP)

Magyarországon az üvegházhatású gázok kibocsátása az elmúlt 25 évben mintegy 40 százalékkal csökkent, elsősorban a nehézipar leépülése és az agrártermelés visszaesése miatt. A globális éghajlatváltozási folyamat azonban tovább gyorsult és ezek a hatások a medence-jelleg miatt Magyarországot erőteljesebben érintik, mint Európa más földrajzi térségeit. A szakértői vizsgálatok szerint az ipar és a mezőgazdaság területén már csak kis dekarbonizációs lehetőség mutatkozik Magyarországon, ugyanakkor az energiatermelésben és -elosztásban, valamint az épületenergetika, továbbá a közlekedés területén van még mód az üvegházhatású gázok kibocsátásának érdemi csökkentésére.

Az önkormányzatok döntő szerepet játszanak a klímaváltozás hatásainak enyhítésében, főleg ha figyelembe vesszük, hogy az energiafogyasztás és a CO₂-kibocsátás 80%-a városi tevékenységhez kapcsolódik. Az Európai Unió klíma- és energiacsomagjának 2008-ban történt elfogadását követően az Európai Bizottság által létrehozott Polgármesterek Szövetsége támogatja a helyi önkormányzatok fenntartható energiapolitika megvalósítása során tett erőfeszítéseit és a helyi és regionális szereplőket az uniós célkitűzések teljesítése érdekében mozgósítja.

A Fenntartható Energia Akcióprogram (SEAP) kulcsfontosságú konkrét intézkedéseket és projekteket tartalmaz. Az energia-megtakarításon kívül a SEAP egyéb eredmények eléréséhez is hozzájárul, mint például:

- helyváltoztatást nem igénylő szakmunkák és stabil munkahelyek létrehozása;
- egészségesebb környezet és életminőség;
- jobb gazdasági versenyképesség és az energiától való nagyobb függetlenség.

A SEAP lehetőséget biztosít az anyag- és energiatakarékos technológiák alkalmazásával az ipar, az állattenyésztési ágazatok és az ahhoz kapcsolódó élelmiszeripar fejlesztésére is. A SEAP-okban a helyi önkormányzatok önkéntesen kötelezettséget vállalnak az energiahatékonyság javítására és a megújuló energiaforrások fokozott hasznosítására azért, hogy Magyarország összességében elérje az Európai Unió által 2020-ra kitűzött 20%-os CO₂-kibocsátás csökkentését.

A SEAP alapján a TOP támogatást biztosít az önkormányzati tulajdonú épületállomány energiahatékonyság központú rehabilitációjára és a megújuló energiaforrások alkalmazására. Az energiamenedzsmentet pedig önkormányzati kedvezményezett esetén a TOP támogatja.

6.1.7 Fenntartható városi mobilitási terv (SUMP)

A fenntartható városi mobilitási terv olyan új koncepció, amely alapvetően az EU által meghatározott klímavédelmi és energiahatékonysági célokat segíti. Az újdonságot a korábbi közlekedéstervezési gyakorlathoz képest az jelenti, hogy:

- nagyobb hangsúlyt helyez a lakosság és a különböző érdekcsoporthoz bevonására;
- a különböző szakpolitikai területek összehangolására (pl. közlekedés, területfejlesztés, gazdaságfejlesztés, környezetvédelem, szociális ügyek, egészségvédelem, közbiztonság, energetika, stb.);
- a térségi/agglomerációs kooperációra.

A városi mobilitási terv legfontosabb hozzáadott értéke a költségmegtakarítás az önkormányzat és a városi szereplők számára, a személyre szabott közlekedési megoldások a várost használó csoportok számára, valamint a jobb, élhetőbb városi környezet. A fenntartható városi mobilitástervezés során mód van akár egyének (iskolások, mozgáskorlátozottak, idősek, stb.), akár vállalkozások számára a multimodális, ajtótól ajtóig való közlekedési megoldások kidolgozására. A mobilitástervezés a közúti infrastruktúra fejlesztése helyett olyan kiegyensúlyozott intézkedéscsomagban gondolkodik, amelyben jelentős szerepet kapnak a mérsékelt költségvonzatú közlekedésszervezési intézkedések. Az integrált tervezési megközelítés segíti a környezetbarát ágak, megoldások felé való átrendeződést, ami azért is fontos, mert a városnak sokszor egymással versengő jogi kötelezettségnek kell megfelelniük (pl. levegőminőség javításával, zajterhelés csökkentésével, stb. kapcsolatos országos és EU-s elvárások.) A Fenntartható Városi Mobilitási Terv funkcionális városban gondolkodik, a tervezés az együttműködésre alapoz.

Dombóvár Város Önkormányzata megbízásából 2014. decemberében elkészült a város Mobilitási Tervének koncepcióvázlata, amely pozitív fogadtatásban részesült. Tekintettel a kapott magas összegű árajánlatra, a továbbtervezést nem került megkezdésre, azonban továbbra is javasolható a terv elkészítése. A kiemelten fontos közlekedés-szervezési döntések az ITS projektjei között találhatók.

6.1.8 Kerékpárosbarát település kerékpárosbarát fejlesztései

Az ITS számos olyan beavatkozást javasol, amely elősegíti a kerékpáros közlekedést mind települési, mind térségi szinten. Javasolható a „kerékpárosbarát település” brandhez csatlakozás. A Kerékpárosbarát Települések Országos Szövetsége (KETOSZ) célja a magyarországi kerékpározás fejlesztése az alábbiak alapján:

- kerékpárral közlekedők, továbbá a kerékpárt egészségmegőrzési, sportolási, rekreációs, prevenciók céllal használók számának, arányának növelése;
- bel- és külföldi kerékpáros turisták számának, tartózkodási idejének növelése;
- Kerékpárosbarát Települések és Munkahelyek számának és elismertségének növelése;
- települések közt létrejövő együttműködések számának növelése;
- intermodalitás, a kerékpáros- és más közlekedési módok kapcsolódási lehetőségeinek növelése;
- kerékpározáshoz kapcsolódó infrastrukturális fejlesztések kezdeményezése, elősegítése.

Dombóvár adottságai és városfejlesztési javaslatai a fenti célokkal összhangban vannak, elérése érdekében mind települési, mind térségi szinten a város fejlesztéseket folytat.

6.2 AZ INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI STRATÉGIA MEGVALÓSÍTÁSÁNAK SZERVEZETI KERETEI

Az ITS megvalósítása során a döntéshozói szintet a Dombóvár Város Képviselő-testülete jelenti. A döntéselőkészítési feladatokat a Polgármesteri Hivatal szervezeti egységei végzik, a Polgármesteri Kabinet irányításával. A stratégiai menedzsmentet a polgármester és a képviselő-testület alkotják. Fontosabb feladatuk:

- Az ITS megvalósításának nyomonkövetése, elvárt eredmények, hatások értékelése.
- Az operatív menedzsmentszint tevékenységének stratégiai szintű felügyelete, céljainak meghatározása, eredményeinek értékelése, szükség esetén korrekció kezdeményezése.

Humánerőforrás igény: többlet humánerőforrást nem igényel.

Az ITS megvalósításával kapcsolatos döntéselőkészítő feladatokat a Polgármesteri Hivatal végzi. Fontosabb feladatok:

- A városi társadalom és gazdaság igényeinek és lehetőségeinek feltárása, azok változásainak beépítése az ITS-be.
- A városfejlesztés külső és belső környezetében bekövetkezett változások figyelemmel kísérése, a célokra gyakorolt hatások elemzése.
- ITS partnerségi egyeztetések szakmai irányítása, felügyelete.
- Szakmai stratégiai szinten a településközi koordináció előkészítése.

Humánerőforrás igény: többlet humánerőforrást nem igényel. A Polgármesteri Kabinetben egy fő célszerűen az ITS számára dedikált személy, további résztvevők szakmai-munkaköri kereteik közt végzik a feladatokat.

Az ITS-ben körvonalazott fejlesztések megvalósításának menedzsmentjét a már létező, saját hivatali működésben vagy közszolgáltatási (és egyéb) szerződésben meghatározott, operatív menedzsment szervezetek végzik. Fontosabb feladatok:

- ITS partnerségi egyeztetések anyagainak előkészítése, előterjesztése döntés-előkészítésre.
- A döntéshozók részére éves jelentés készítése az ITS vonatkozó projektelemeinek megvalósításáról, a változó külső, belső tényezőkről, korrekciókról, társadalmi igények változásáról.
- ITS megvalósítási folyamatáról a lakosság tájékoztatására alkalmas információk összeállítása, évente legalább egyszer, jelentősebb változások esetén többször is.

Humánerőforrás igény: esetileg meghatározott, a projekt megvalósításához szükséges, a projekt költségvetésében biztosított személy(ek).

6.3 PARTNERSÉG BIZTOSÍTÁSA AZ ITS TERVEZÉSE ÉS MEGVALÓSÍTÁSA SORÁN

A településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendeletnek megfelelően a partnerségi egyeztetés, együttműködés nem csak része, hanem kerete a tervező munkának. Az előkészítés és a teljes tervezési munka, majd a követés során biztosított a tervezés, majd a megvalósítás folyamatának, tartalmának nyilvánossága, a helyi társadalom és gazdaság szereplőinek partnerként történő bevonása. A partnerség, mint horizontális alapelv érvényesítése elengedhetetlen

- a települések jövőbeni társadalmi, gazdasági, kulturális fejlesztéseit, térszerkezetük alakulását, a tervezett fejlesztési programok irányait, a projektszintű forrásbevonást, a pályázatok tárgyát, volumenét és szinergiáját meghatározó, megalapozó stratégia, a tervezési dokumentumok tervezési folyamatában,
- a megvalósítása folyamán,
- a felülvizsgálat és értékelés, a szükséges korrekciók meghatározása során.

A partnerségi egyeztetési módszerek, eszközök és célcsoportok kiválasztása során meghatározó szempont volt, hogy a társadalom- és gazdaságfejlesztés hatékony és fenntartható módon való formálása csak a helyi közösség bevonásával, széles körű elköteleződésével, helyi értékek és problémák feltárására alapozottan képzelhető el. A tervkészítés folyamatába a társadalmi folyamatokban meghatározó, vagy a stratégia megvalósításában kulcsszerepet betöltő szervezetek és azok képviselői mind bevonásra kerülnek. Ezáltal a szervezetek tevékenységének jövőbeni eredményeit és elképzeléseit már a tervezés során meg lehet határozni és a stratégiai célok vagy a kulcsprojektek közé beépíteni.

Az ITS elkészítése kapcsán számos partnerségi egyeztetés történt mind az önkormányzati és hivatali szereplők, mind a külső szervezetek és véleményformálók közreműködésével:

- Nyitó egyeztetés: 2015.01.07.
- Irányító Munkacsoport megalakulása: 2015.01.21.

- Önkormányzati munkacsoport: 2015.02.04.
- Fórumok a városi és városkörnyéki érdekcsoportokkal:
 - o Civil Fórum: 2015.02.10. o Humán szolgáltatások szakmai fórum: 2015.02.13. o Dombóvár és Környéke Többcélú Társulás: 2015.02.17.
 - o Gazdasági Fórum: 2015.02.17.
 - o Műszaki szolgáltatások szakmai fórum: 2015.02.18.
- Térségi települési találkozók: 2015.03. 04-2015.03. 06.
- I. Workshop SWOT műhelymunka: 2015.03.09.
- Irányító Munkacsoport: 2015. 03. 11.
- II. Workshop a fejlesztési célokról: 2015. 04. 10.
- III. Workshop a fejlesztési célokhoz kapcsolódó beavatkozásokról: 2015. 04. 10.
- Lakossági tájékoztató és beszélgetés: 2015.05.01.
 - IV. Workshop Dombóvár Város Önkormányzata és hivatali munkatársai részére a középtávú programok, projektek, eszközök pontosításáról: 2015.05. 05.
- Irányító Munkacsoport: 2015. 05. 11.
- Térségi szakmai konferencia: 2015. 05. 28.
- Lakossági fórum: (időpont egyeztetés alatt)
- Dombóvár és Környéke Többcélú Társulás: (időpont egyeztetés alatt)

(A Partnerségi Terv és a partnerségi találkozók meghívói, emlékeztetői és jelenléti listái a 7. Mellékletek fejezetben találhatók.)

6.4 TELEPÜLÉSKÖZI KOORDINÁCIÓ MECHANIZMUSAI, EGYÜTTMŰKÖDÉSI JAVASLATOK

Az önkormányzat a város térségi szerepköréhez igazodva folyamatosan elvégzi az ITS végrehajtása során a térségi egyeztetéseket, amelyek biztosítják, hogy a város stratégiai fejlesztési irányai és az ehhez illeszkedő fő beavatkozások összhangban legyenek a környezet főbb szereplőinek stratégiáival és projektjeivel.

A település járásközponti szerepéből adódóan kiemelt fontosságúnak tartja a nagyobb térségi hatással bíró projektek esetében az érintett településekkel való kooperációt. Ez az előkészítéstől a megvalósításon keresztül a fenntartásig a teljes folyamatot felöleli. Ennek jelentőségét emeli, hogy a város fejlesztései nemcsak a várost, hanem járásának települését is érinti, mivel a térség lakói a városban veszik igénybe a szolgáltatások többségét, sokan itt dolgoznak, kötődnek a városhoz. Természetesen mindez fordítva is működik, amennyiben egy járási település projektje a járásközpontot, vagy a járás több települését is érinti, a város is részt kíván venni az előkészítés, megvalósítás és fenntartás folyamatában is.

A város céljait a fentiek alapján is szükséges összehangolni nemcsak középtávon, hanem hosszú távon is a járás településeinek céljaival. A város vezetése elsődlegesen a kistérségi társulási üléseken, de azon túl személyes kapcsolatokkal, különböző információs csatornákon keresztül tudatosítja a térség településeivel, illetve együttműködik velük a célok alakításában. Elsősorban a térség településeit is érintő intézményhálózat fejlesztés, munkahelyteremtés, térségi turizmus kap prioritást kiegészítve a kapcsolódó közszolgáltatásokkal, melyeket a város és térsége igénybe vesz.

Ennek érdekében jelenleg az alábbi együttműködésekben vesz részt a város:

- Dombóvár és Környéke Többcélú Társulás
- Dombóvár és Környéke Kistérségi Ivóvízminőség-javító Társulás
- Dombóvár Város, Gyulaj és Szakcs Községek Szociális Intézményfenntartó Társulása
- Dombóvár Térségi Humán Szolgáltató Társulása
- Mecsek-Dráva Regionális Szilárdhulladék Kezelő Rendszer Létrehozását Célzó Önkormányzati Társulás
- Esélyegyenlőségi Kerekasztal
- Klímabarát Települések Szövetsége
- Testvérvárosok: Kernen im Remstal (Németország), Ogulin (Horvátország), Höganäs (Svédország), Vir (Horvátország) – Dombóvár további testvérvárosi kapcsolatot szándékozik kiépíteni.

A város a jövőben is fenn kívánja tartani együttműködéseit, illetve azokat a céljainak megvalósítása érdekében bővíteni tervezi.

6.5 MONITORING RENDSZER KIALAKÍTÁSA

6.5.1 Módszertan

A 2007 – 2013 közötti programozási időszak egyik fontos tapasztalata volt, hogy a célok megvalósulásának méréséhez szükséges adatok nem vagy csak korlátozottan voltak elérhetők, így a stratégia menedzselésének egy fontos eszköze nem állt a települések rendelkezésére.

Mivel a 2014 – 2020 közötti időszakban az eredményközpontúság elve miatt az indikátorok és azok célértékeinek szerepe megnőtt, ezért az ITS indikátorai úgy kerültek kialakításra, hogy azok egyértelmű és hozzáférhető adatokra támaszkodjanak, azaz az indikátorok változását az adatok egyértelmű változásához lehessen kötni.

6.5.2 A monitoring tevékenység szervezeti háttere és folyamata

Az eredményes monitoring tevékenység feltétele, hogy a nyomon követés rendszerének kialakítása az előkészítés és a megvalósítás integráns részét képezze, meghatározva a folyamatokat, határidőket és felelősöket. A monitoring folyamata az alábbi lépésekből áll:

1. Egyértelmű célkitűzéseket megfogalmazó, világos beavatkozási logikára épülő településfejlesztési koncepció kialakítása.
2. Konkrét beavatkozásokat és részben projekteket, illetve a kapcsolódó finanszírozási forrásokat meghatározó ITS kidolgozása.
3. A monitoring és értékelési tevékenység alapját jelentő indikátorkészlet összeállítása – jelen fejezet összefoglalja az átfogó, tematikus és területi célokhoz kapcsolódó javasolt monitoringmutatókat, míg a projektszintű indikátorok az egyes projektek konkrét kidolgozásakor kerülnek meghatározásra.
4. A monitoring és értékelési tevékenység megalapozásához és eredményes végrehajtásához szükséges információk összegyűjtése
5. Az indikátorok teljesülésének nyomonkövetése a megvalósítás során.

A monitoring tevékenység alapvetően belső feladat, azaz a településfejlesztési koncepció és az ITS végrehajtásáért felelős szervezet felelősségi körébe tartozik. A 6.2. fejezet a megvalósítás folyamatának szervezeti kereteit kijelölte. A monitoringhoz kapcsolódó legfontosabb feladatok:

- a monitoringrendszer kereteinek kialakítása előre elkészített és folyamatosan frissítendő adatbázis megalkotásával;
- az indikátorok aktuális értékének – a terv szerinti gyakorisággal történő – összegyűjtése, rögzítése a monitoring rendszerben;
- rendszeres kapcsolattartás a projektek megvalósításért felelős személyekkel az indikátorok elérését nagymértékben befolyásoló kulcs-, hálózatos és akcióterületi projektek nyomon követése érdekében;
- éves monitoring jelentés készítése, amely tartalmazza a szükségesnek tartott beavatkozásokat a program végrehajtásába (a jelentést a menedzsmentért felelős döntéshozó testületnek kell jóváhagynia).

A monitoring tevékenység szervezeti hátterét az operatív menedzsment szervezet biztosítja, amely koordinálja a megvalósuló városfejlesztési beavatkozásokat, rendszeresen figyeli, gyűjti és rendszerezi azok indikátorainak alakulását. Minderről előterjesztés készül, amelyet az érintett Bizottságok tárgyalnak, és a Képviselő-testület hagy jóvá. Az Integrált Településfejlesztési Stratégia végrehajtását és eredményeit a város Képviselő-testülete évenként áttekinti és értékeli. A beszámoló az alábbi témaköröket tartalmazza:

- a stratégia keretein belül megvalósuló projektek és azok végrehajtásának állapota,
- a stratégia keretein belül megvalósuló projektek finanszírozási információi (projekt költségvetése, források összetétele),
- városrészenként és tematikus célonkénti áttekintés a stratégia végrehajtásának kezdete óta megvalósult fejlesztésekről és azok eredményeiről,
- a stratégia indikátorrendszere alapján mért előrehaladás (az indikátorok kiinduló és célértékeinek, valamint azok aktuális értékének feltüntetésével).

A 6.6. fejezetben, az indikátorrendszerben javaslatra került Dombóvár Város Önkormányzata által bonyolított kétévenkénti lakossági felmérés, amely a tényleges projektmegvalósulások mellett a helyiek életkörülményeinek javulását is célozza figyelemmel kísérni. E felmérés és az éves monitoring jelentések megküldésre kerülnek a Partnerségi Tervben rögzített személyek/szervezetek számára.

6.6 INDIKÁTOROK MEGHATÁROZÁSA

6.6.1 Az indikátorokkal szemben támasztott követelmények

A monitoringrendszer hatékony működésének egyik alapja a szakmailag megalapozott indikátorkészlet meghatározása. Az alkalmazott mutatókkal szembeni alapvető kritériumok az alábbiak:

- **Specifikus** – az indikátor arra a célkitűzésre vonatkozik, aminek az eredményét, hatását méri;
- **Mérhető** – az indikátor számszerűen (mértékegységgel) kifejezhető;
- **Elérhető** – az indikátor bázis- és célértékét viszonylag gyorsan, könnyen és költséghatékony módon meg kell tudni határozni;

- **Reális** – a valós helyzetből és tervezett beavatkozások várható eredményeiből kiindulva kell egy ténylegesen elérhető célértéket kitűzni;
- **Aktuális** – az indikátornak az adott eredmény vagy output aktuális állapotára kell vonatkoznia, és alkalmasnak kell lennie időbeli nyomonkövetésre.

A stratégia eredményességének méréséhez elengedhetetlen, hogy a felállított célokhoz indikátorok – a célok elérését jelző mutatók – kerüljenek hozzárendelésre. Az eredményorientáltság erősítése a 2014-2020 közötti időszak EU kohéziós politikájának egyik kiemelt célja, így az eredmények mérése az előző időszakénál hangsúlyosabban jelenik meg a politika végrehajtásának minden területén. Az alkalmazott indikátorok fajtái:

- **Hatásindikátorok:** Ezen indikátorok teljes mértékben egyediek, az adott település sajátosságaihoz illeszkednek. Egy középtávú célhoz – annak összetettsége függvényében – 1-2 db indikátor kapcsolódik. Ezen indikátorok tekintetében a mérhetőség követelménye nem minden esetben teljesíthető. Tekintettel azonban arra, hogy a tematikus célokhoz kapcsolódó indikátorokat mérhető módon kell kialakítani, ezért a hatásindikátorok természetükből adódóan leginkább összetett mutatók és értékeik lehetnek leíró jellegűek is.
- **Eredményindikátor:** Ezeket az indikátorokat a tematikus célok eredményeinek meghatározásához használtuk és az operatív programok eredményindikátorait vettük alapul. Az egyes operatív programok Egyedi Célkitűzéseket fogalmaznak meg és ezen célkitűzésekhez kapcsolódnak az OP eredményindikátorai.
- **Kimeneti/output indikátor:** Az indikátorokat az integrált projektek méréséhez használtuk. Az egyes operatív programokban prioritástengelyenként kerültek meghatározásra az output jellegű mutatók. A tervezés során ezeket a mutatókat – amennyiben ezek illeszkedtek a megvalósításra tervezett beavatkozások (projektek) jellegéhez – a lehető legszélesebb körben beépítettük a monitoring mutatók közé.

6.6.2 A hosszú távú célok teljesülését mérő hatásindikátorok

Cél	Indikátor	Mértékegység	Bázisérték	Célérték	Adatforrás, mérés módja	Mérés gyakorisága
I	Diverzifikált, fenntartható és biztos gazdaság, a	A 15-64 év közötti lakosság foglalkoztatási %	56,8 (2011)	nő	KSH	évente
	foglalkoztatottak megtartásával és a munkaerőpiac bővítésével	rátájának növekedése				
II	A helyi társadalom kohéziójának és identitásának erősítése	Városhasználók elégedettségének javulása	%	nő	Dombóvár Város Önk., lakossági felmérés	két évente
		Szolgáltatások minőségének és elérhetőségének javulása	%	nő	Dombóvár Város Önk., lakossági felmérés	két évente
III	Az épített és természeti környezet értékeinek fejlesztése a gazdaságosság figyelembevételével	Megújított közterületek	m2	nő	Dombóvár Város Önk.	évente
		Hasznosított épületek száma	db	nő	Dombóvár Város Önk.	évente
		Megújult zöldfelületek	m2	nő	Dombóvár Város Önk.	évente

6.6.3 6.6.3 A középtávú stratégia indikátorai

6.6.4 Tematikus és területi célok eredményindikátorai

Cél	Indikátor	Mértékegység	Bázisérték	Célérték	Adatforrás, mérés módja	Mérés gyakorisága
Tematikus városi célok						
T1	Diverzifikált városi és térségi gazdasági szerkezet az egészséggazdaság és megújuló energiára épülő termelés ösztönzésével	Vállalkozási aktivitás	%	nő	KSH	évente
		Az egészségiparhoz és megújuló energiához kapcsolódó vállalkozások száma	db	nő	Dombóvár Város Önk., cégbázis	két évente
T2	Gazdaságfejlesztést, versenyképességet és fenntarthatóságot segítő intézkedések	Gazdaságfejlesztést, versenyképességet és fenntarthatóságot segítő intézkedések száma	db	nő	Dombóvár Város Önk.	Két évente

T3	Magas szintű, a társadalmi és gazdasági igényekhez alkalmazkodó oktatás, szakképzés, továbbképzés	Helyi vállalkozások által foglalkoztatott helyi középiskolai tanulók aránya az összes tanuló arányában	%	nő	KLIK	évente
		Szakmai továbbképzésben részt vevők száma a helyi vállalkozásoknál	fő	nő	Vállalkozások	évente
T4	Aktív várostérségi kapcsolatok, különösen a gazdaságfejlesztés és turizmus területein	Térségi együttműködésbe bevont résztvevők száma	db	50	Dombóvár Város Önk., kedvezményezett	évente
Cél	Indikátor	Mértékegység	Bázisérték	Célérték	Adatforrás, mérés módja	Mérés gyakorisága
T5	Aktív, felelős, szolidáris és befogadó társadalom	Szociális városrehabilitációval érintett területen élő lakosság száma	fő	csökken	KSH népszámlálás	tíz évente
T6	A társadalmi struktúrához illeszkedő magas színvonalú humán szolgáltatások, programok	Rendezvények száma	db	nő	Dombóvár Város Önk., egyesületek	évente
T7	A sportolás és egészséges életmód feltételeinek javítása	Sportolási közszolgáltatással (programok, létesítmények) való lakossági elégedettség	%	nő	Dombóvár Város Önk., lakossági felmérés	két évente
T8	Városimázs és városmarketing	Város iránti lakossági elégedettség	%	nő	Dombóvár Város Önk., lakossági felmérés	két évente
T9	A műemléki, védett és önkormányzati ingatlanok hasznosítása az energiahatékonyság és környezetterhelés csökkentése szempontjai szerint	A szociális bérlakásokban felújítással vagy kedvezőbb komfortfokozatú lakásban elhelyezéssel elért lakók száma	fő	nő	Dombóvár Város Önk.	évente
		A fejlesztés által érintett intézményekben elért lakosok, gyermekek száma	fő	nő	Dombóvár Város Önk.	évente
T10	Közterületek minőségi, közösségi befogadóképességet javító fejlesztése	Közterületek minősége iránti lakossági elégedettség	%	nő	Dombóvár Város Önk., lakossági felmérés	két évente

T11	Zöldfelületek és természeti területek fejlesztése	Zöldfelületek és természeti területek iránti lakossági elégedettség	%	nő	Dombóvár Város Önk., lakossági felmérés	két évente
-----	---	---	---	----	---	------------

Cél	Indikátor	Mértékegység	Bázisérték	Célérték	Adatforrás, mérés módja	Mérés gyakorisága
-----	-----------	--------------	------------	----------	-------------------------	-------------------

Területi célok

V1- V11	Városrészek fejlődése	Öregedési index		kisebb 5%-nál	KSH népszámlálás	tíz évente
		Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon belül	%	csökken	KSH népszámlálás	tíz évente
		Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebbek	%	nem csökken	KSH népszámlálás	tíz évente

Cél	Indikátor	Mértékegység	Bázisérték	Célérték	Adatforrás, mérés módja	Mérés gyakorisága
	arányában					
	A komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya a lakott lakásokon belül	%		csökken	KSH népszámlálás	tíz évente
	Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	%		csökken	KSH népszámlálás	tíz évente
	Az egyes városrészekben működő kiskereskedelmi üzletek száma	%		nő	Dombóvár Város Önk.	két évente
	Lakossági elégedettség a települési környezet minőségével	%		nő	Dombóvár Város Önk., lakossági felmérés	két évente

6.6.5 Megvalósulást szolgáló beavatkozások, projektek kimeneti/output indikátorai

Cél	Indikátor	Mértékegység	Bázisérték	Célérték	Adatforrás, mérés módja	Mérés gyakorisága
Kulcsprojektek						

K1-A1	Belváros fejlesztése	Városi területen létrehozott vagy helyreállított nyitott terek	m2	15000	Kedvezményezetti adatszolg	évente
		Fejlesztett szociális, egészségügyi és felzárkózási infrastruktúra férőhely kapacitás	fh	10	Kedvezményezetti adatszolg	évente
K2-A2	Kakasdomb	A természeti és kulturális örökségnek, illetve látványosságnak minősülő támogatott helyszíneken tett látogatások várható számának növekedése	Látogatás/év	200	Kedvezményezetti adatszolg	évente
		A helyi társadalmi akciókba bevonás érdekében elért hátrányos helyzetű személyek száma	fő	20	Kedvezményezetti adatszolg	évente
K2-A3	Szuhay-domb és Szigeterdő	A természeti és kulturális örökségnek, illetve látványosságnak minősülő támogatott helyszíneken tett látogatások várható számának növekedése	Látogatás/év	200	Kedvezményezetti adatszolg	évente

Cél	Indikátor	Mértékegység	Bázisérték	Célérték	Adatforrás, mérés módja	Mérés gyakorisága
K3-A4	Gunaras	Megújult vagy újonnan kialakított zöldfelület nagysága	m2	20000	Kedvezményezetti adatszolg	évente
		A helyi társadalmi akciókba bevonás érdekében elért hátrányos helyzetű személyek száma	fő	20	Kedvezményezetti adatszolg	évente
	Kórház és környezete	Egészségfejlesztő és betegségmegelőző programokban részt vevő személyek száma	fő	10000	Kedvezményezetti adatszolg	évente
		Kiépített vagy felújított parkolóhelyek száma	db	20	Kedvezményezetti adatszolg	évente
K3-A5	Kórház és környezete	Fejlesztett szociális, egészségügyi és felzárkózási infrastruktúra férőhely kapacitás	fh	10	Kedvezményezetti adatszolg	évente
Cél	Indikátor	Mértékegység	Bázisérték	Célérték	Adatforrás, mérés módja	Mérés gyakorisága

Hálózatos projektek						
H1	Energiahatékonyság	További kapacitás megújuló energia előállítására	MW	1	Kedvezményezeti adatszolg	évente
		A középületek éves primerenergiafogyasztásának csökkenése	kWh/év	60000	Kedvezményezeti adatszolg	évente
H2	Városi zöldfelületek, Konda-völgy program	Megújult vagy újonnan kialakított zöldfelület nagysága	m2	20000	Kedvezményezeti adatszolg	évente
		Bel- és csapadékvízvédelmi létesítmények hossza	m	50	Kedvezményezeti adatszolg	évente
H3	Közterületfejlesztés, közlekedésfejlesztés	Kialakított kerékpárforgalmi létesítmények hossza	m	5000	Kedvezményezeti adatszolg	évente
		Felújított vagy korszerűsített járda, buszmegálló hossza	m	100	Kedvezményezeti adatszolg	évente
		Az újraépített vagy felújított utak teljes h.	m	2000	Kedvezményezeti adatszolg	évente
H4	iDombóvár	Támogatott közösségi hozzáférési pontok száma	db	1	Kedvezményezeti adatszolg	évente
Akciónyújtási projektek						
A6	Gólyavár	A természeti és a kulturális örökségnek, illetve látványosságnak minősülő támogatott helyszíneken tett látogatások várható számának növekedése	látogatás/év	100	Kedvezményezeti adatszolg	évente
A7	Nyerges-erdő	Megújult vagy újonnan kialakított zöldfelület nagysága	m2	1000	Kedvezményezeti adatszolg	évente
A8	Perekac	Munkánélküli résztvevők száma, beleértve a tartós munkanélkülieket is	fő	5	Kedvezményezeti adatszolg	évente
A9	Mászlony	Szociális célú városrehabilitációval érintett akciónyújtási területen élő lakosság száma	fő	118	Kedvezményezeti adatszolg	évente

A10	Szigetsor és Vasút	Szociális célú városrehabilitációval érintett akcióterületen élő lakosság száma	fő	184	Kedvezményezetti adatszolg	évente
A11	Kakasdomb és Erzsébet utca	Szociális célú városrehabilitációval érintett akcióterületen élő lakosság száma	fő	355	Kedvezményezetti adatszolg	évente
A12	JAM-csarnok fejlesztése	Városi területeken épített vagy renovált köz- vagy kereskedelmi épületek	db	1	Kedvezményezetti adatszolg	évente
A13	Vasútállomás	A felújított vagy korszerűsített utak teljes hossza	m	200	Kedvezményezetti adatszolg	évente
A14	Ipari-logisztikai területek	Fejlesztett vagy újonnan létesített ipar- logisztikai területek	ha	2	Kedvezményezetti adatszolg	évente
Egyéb projektek						
E1	Hospice-ház	Fejlesztett szociális, egészségügyi és felzárkózási infrastruktúra férőhely kapacitás	fő	10	Kedvezményezetti adatszolg	évente
E2	Dombóvári Illyés Gyula Gimn.Kollégiumának és étkezdéjének hasznosítása	Városi területeken épített vagy renovált köz- vagy kereskedelmi épületek	db	1	Kedvezményezetti adatszolg	évente
ASZ program	Antiszegregációs	Szociális városrehabilitációs programmal elért hátrányos helyzetű lakosság száma	fő	120	Kedvezményezetti adatszolg	évente
		Munkanélküli résztvevők száma, beleértve a tartós munkanélkülieket is	fő	60	Kedvezményezetti adatszolg	évente